

ረቂቅ ሥራ

(Abstract Labour)

በግናቸውም የሸቀጥ ምርት ሂደተ ሥራ ውስጥ የሚፈሰው ወይም የሚውለው የሰው የሥራ ኃይል በዓይነት ሳይሳይ ረቂቅ ሥራ ይባላል ።

እያንዳንዳቸው የተለያዩ ተጨባጭ ሥራ ውጤቶች የሆኑ ሸቀጦች የተለያዩ ባሕርይ ቢኖራቸውም ሸቀጦች ሁሉ የወል ባሕር ይም አላቸው ። ሸቀጦች ሁሉ በጥቅል የሰው የሥራ ኃይል ግለትም የሰው ልጅ የአእምሮ ፣ የአካልና የሕዋሳት ኃይል ውጤቶች ናቸው ።

ዕቃዎች ሁሉ በጥቅላቸው የሰው የሥራ ኃይል ውጤት በመሆናቸውም ፣ በእያንዳንዱ ዕቃ ወይም ሸቀጥ ውስጥ መጠኑ ይለያይ እንጂ ዓይነቱ አንድ የሆነ ረቂቅ ሥራ አለ ። ይህ በሸቀጦች ውስጥ በዓይነቱ ተመሳሳይ የሆነ የሰው የሥራ ኃይል መገኘት ሸቀጦች ሲለዋወጡ የሚችሉበትን ሁኔታ ይፈጥራል ። ስለሆነም የሸቀጦች የልውውጥ አሴት መሠረት ረቂቅ ሥራ ነው ።

በኅብረተሰብ የዕድገት ታሪክ ውስጥ ረቂቅ ሥራ ህልውናውን ያገኘው ከሸቀጦች ምርት መሰረን ጋር ነው ። በተፈጥሮአዊ ኢኮኖሚ ወቅት የምርት መገልገያዎች በወል በመያዛቸው ፣ አምራችም የሥራቸውን ውጤት የሚከፋፈሉት በእኩልነት በመሆኑ የምርታቸውን የልውውጥ አሴት መጠን መተመን አስፈላጊ አልነበረም ። በመሆኑም በዚያን ወቅት ረቂቅ ሥራ እንደ አንድ ፈርጅ ሆኖ ሲከሰት አልቻለም ። ረቂቅ ሥራ ከሸቀጥ ምርት ጋር የተከሰተ እንደ መሆኑ የሸቀጥ ምርት በሚያከትምበት በኮሚኒዝም የዕድገት ደረጃ የሚጠፋ ታሪካዊ ፈርጅ ነው ።

(ተጨባጭ ሥራን ግንብራዊ አስፈላጊ የሥራ ጊዜን ይመለከታል)

ሩሶ ፣ ገን ገክ

(Rousseau, Jean-Jacques)

1712 — 1778 የኖረ ፣ ከፈረንሳይ ዘመን አብርሃት ምሁራን መካከል የግራ ዝንባሌ የነበረው ታዋቂ ሐሳባዊ ፈላስፋ ነው ። ሩሶ በኅብረተሰብ ጥናት ፣ በኪነ ጥበብና በትምህርት መስክ ሰፊ የንድፈ ሐሳብ አስተዋጽኦ አድርጓል ።

በፍልስፍና እምነቱ ቁስአካልና መንፈስ በየራሳቸው ዝንተ ዓለም የሚኖሩ ናቸው ብሎ በማስተማር ሁለታዊነትን አራምዷል ። እንዳንድ ግብረገባዊ አስተሳሰቦች በተፈጥሮ ያሉ ቢሆንም ዋናው ዕውቀት በሕዋሳት አማካይነት የሚገኘው ነው ብሏል ።

ኅብረተሰብን በሚመለከት ሩሶ በወቅቱ ተራማጅ አመለካከት ነበረው ። የፊውዳል መደባዊ ግንኙነትንና ፈላጭ ቆራጭ አገዛዝን አጥብቆ በመቃወም ሰብርገኛው ዲሞክራሲ ተከራክሯል ። በተፈጥሮ ሰው ሰሰው አጥፊው አይደለም ፣ ሰዎች ሁሉ ሲወሰዱ እኩልና ነፃ ናቸው በሚለው አመለካከቱ በሰዎች መካከል ጠብንና መበላላጥን ያሰከ ተለው የግል ሀብት መፈጠር መሆኑን አስተምሯል ። በተጨማሪም በ1762 በጻፈው “ስ ኮንትራ ሶሲያል” በተሰኘው መጽሐፍ የኅብረተሰብ መሠረት ማኅበራዊ ስምምነት መሆኑን ሲያስተምር የግል ሀብት መከማቸት ይህን ስምምነት ወደ ግጭት እንደቀየረው አስረድቷል ። ለዚህ ግጭት መፍትሔም የአጠቃላይን ሕዝብ ፍላጎት የሚያሟላ ከሁሉ በላይ የሆነ መንግሥት ሲቋቋም እንደሆነ ገልጿል ። ሩሶ አርጌውን የፊውዳል ሥርዓተ ትምህርት በመቃወም ትምህርት ሰሥራ ከበራታ ያለውን ገቂ ዜጋ ማሠልጠን አስበት ብሎ ተከራክሯል ።

ሩሶ በአስተሳሰቡ የሐሳባዊነትንና የንዑስ ከበርቴ ገድፈ ሐሳቦችን እንፀባርቋል ። የኅብረተሰብ ስምምነት መፋለስ ምክንያት የግል ሀብት መሆኑን ቢያምንም የግል ሀብት ሙሉ በሙሉ እንዲጠፋ ሳይሆን በአ

ነበተኛ ይዘታ ብቻ እንዲወሰን በመፈለጉ ከሁሉም ግለትም ከመደብ በላይ የሆነ መን ግሥት ሊኖር ይችላል ብሎ በማመኑ፣ ኅብረተሰብ ተፈጥሮአዊ ሳይሆን በስምምነት እንደሚገኝ አድርጎ በመቆጠሩ ግላዊና የቡርጂ አመለካከቱን አንፀባርቋል ። ቢሆንም በወቅቱ በተጫወተው ተራማጅ ሚና የማርክሲዝም ሌኒኒዝም መሥራቾች አድንቀውታል ።

ሪካርዶ ፣ ዴቪድ

(Ricardo, David)

ከ1772—1823 የኖረ የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ዕውቅ ምሁርና በእንግሊዝ ለከፍተኛ የትዕዛዝ ወቅት በእንግሊዝ የመሬት ከበርቴውን መደብ በመቃወም የቡርጂውን መደብ ጥቅም ያስተጋባ ግምገማር ቀደም የቡርጂ ርዕዮተኛዎች አራማጅ ነው ።

ሪካርዶ ከሀብታም የነጋዴ ቤተሰብ የተወለደ ሲሆን እርሱም ቢሆን ከ1793 እስከ 1812 ድረስ በንግድ ዓለም በተለይም በአክሲዮን ሽያጭና ግዥ መስክ ተሰማርቶ በመቆየት ከሀብታም የእንግሊዝ ነጋዴዎች አንዱ ለመሆን የበቃ ነበር ። ከ1812 ጀምሮ እስከ ዕለተሞቱ ድረስ ግን ስሜቱ ወደፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት እያዘነበለ በመምጣቱ ጊዜውን በአብዛኛው ለምርምር በማዋል ለማርክሲዝም አንዱ ምንጭ ለሆነው የእንግሊዝ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ዕውቅ ምሁር ሲሆን በቅቷል ።

የሪካርዶ ዋንኛ ጽሑፍ በ1817 የታተመው “ዘ ፕሪንሲፕልስ ኦፍ ፖለቲካ ኢኮኖሚ ኤንድ ታክሴሽን” በሚሉ ርዕስ ያዘጋጀው መጽሐፍ ነው ። የሪካርዶን ሥራ በፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሳይንስ ዕድገት ውስጥ ጉልህ ስፍራ የሚያሰጠውና ልዩም የሚያደርገው በካፒታሊዝም ውስጥ ያለውን የኢኮኖሚ ግንኙነት የአሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብ መሠረትነት ለመመርመር ጥረት ማድረጉና በካፒታሊዝም ውስጥ ያሉ መሠረታዊ መደቦች የሚጋጭ ወይም ተግራሪ የኢኮኖሚ ጥቅም ያላቸው መሆኑን ለማሳየት መሞከሩ ነው ።

ምንም እንኳን ከላይ እንደተጠቀሰው ሪካርዶ ጥናቱን በእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብ

ላይ መመሥረቱ ከአዳም ሰሚዝ የሚለየው ቢሆንም ንድፈ ሐሳቡን በሚመለከት አዳም ሰሚዝም ገጥመውት የነበሩትን ችግሮች በመፍታት ረገድ ሪካርዶም ያደረገው ወይም ያበረከተው የተለየ አስተዋጽኦ አልነበረም ። በተለይም እንደአዳም ሰሚዝ ሁሉ ዴቪድ ሪካርዶም ወዝአደሩ ለቡርጂዚው የሚሸጠው ሥራውን ነው ከሚለው የተሳሳተ መንደር ደሪያ ሐሳብ የሚነሳ በመሆኑ የቡርጂዚውን የትርፍ ምንጭ በዚህ ንድፈ ሐሳብ ክልል ውስጥ ለመግለጽ አልቻለም ። በተጨማሪም በነፃ ውድድር ካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የካፒታሊስቶች የትርፍ መጠን ከወጣው ካፒታል ጋር በቀጥታ መዛመዱን ከእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብ ጋር ለማጣጣም ሳይችል ቀርቷል ። ከላይ የተጠቀሱትን በንድፈ ሐሳቡ ውስጥ የነበሩትን ተቃርኖች ለመጀመሪያ ጊዜ ያሳየው ካርል ማርክስ ነው ።

ካርል ማርክስ ወዝአደሩ ለቡርጂዚው የሚሸጠው ሥራውን ሳይሆን የሥራ ኃይሉን መሆኑንና ይህም የሥራ ኃይል ሽያጭና ግዥ የሚከናወንበትን ታሪካዊ ሁኔታ በማብራራት በተረፈ እሴት ንድፈ ሐሳብ ሁኔታውን ግልጽ አድርጎታል ። ቡርጂዚውም የሚያገኘውን የትርፍ መጠን ካወጣው ካፒታል ጋር የማመጣጠኑን ሁኔታ በአማካይ ትርፍና በማምረቻ ዋጋ ንድፈ ሐሳቦቹ ላይ በመመርኮስ አብራርቶታል ።

ሪካርዶ በውጭ ንግድ ረገድም በእንግሊዝ የእንግሊዝ ለሆነ እንደአዳም ሰሚዝ ሁሉ ለነፃ የውጭ ንግድ ፖሊሲ አጥብቆ ተግግቷል ። ይህንን አቋሙን ለማጠናከርም በውጭ ንግድ ከንዋኔ ውስጥ ከፍፁማዊ ኢኮኖሚ ጥቅም በተጨማሪም በተለያዩ ሰውጭ ንግድ በሚቀርቡ ሸቀጦች ምርት ላይ በመሠልጠንም አንፃራዊ የኢኮኖሚ ጥቅም መገኘት መቻሉን በአህዝ በመደገፍ ለማብራራት ሞክሮአል ። ይህንን አንፃራዊ የኢኮኖሚ ጥቅም ንድፈ ሐሳብ ካርል ማርክስ በመርህ ደረጃ ትክክል መሆኑን ጠቁሞአል ።

የገንዘብ ንድፈ ሐሳብም በሚመለከት ሪካርዶ በጊዜው ከነበሩት የቡርጂ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ምሁራን በላቀ ሁኔታ አብራርቷል ። ወርቅና ብር እንደ ግንኛውም ሸቀጥ ሁሉ እሴታቸው በምርት መስክ አነሱትን ለማምረት በፈሰሰው ማንበራዊ አሰፈላጊ የሥራ

ጊዜ የሚወጠን መሆኑንም አጥብቆ አስገንዝቧል ። ነገር ግን በዝውውር መስክ ያለው የወርቅ ወይም የብር መጠን ከፍ ሲል የሸቀጥ ጥጋ አብሮ ከፍ እንደሚልፍ አቅርቦታቸው ዝቅ ሲል ደግሞ የሸቀጥ ጥጋ አብሮ የሚያንስ ነው በግለት እንደነደገረ ሂደት ሁሉ የገንዘብ መጠን ንድፈ ሐሳብን አስተጋብቷል ። በዚህ ረገድ የሪካርዶ መሠረታዊ ስህተት የገንዘብን ተግባር እንደዝውውር መሣሪያነት ብቻ ከመመልከት የመነጨ ነው ።

ሪካርዶ እንደሌሎች የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ቀደምት ምሁራን ሁሉ ካፒታሊዝም ዘለዓለማዊ የሆነና የራሱ ውስጣዊ መመጣጠን ያለው ቀውስ አልባ ሥርዓት ነው የሚል እምነት ነበረው ። የዚህ እምነት መሠረት ራሱ ካፒታሊዝም ገና በግብረሰብ ላይ የነበረ ሥርዓት እንጂ በሰሎ በውስጡ ያተኮረውን ቅራኔዎች በገንድ ግውጣት የጀመረበት ጊዜ አለመሆኑና ለቡርጂዎች መደብ የነበረው አጠቃላይ ድጋፍ በጥናቱ ላይ ተፅዕኖ ያሳደረበት መሆኑ ይገመታል ። ካርላ ማርክስ በካፒታሊስት ክምችትና በእርባታ ሕጎች ላይ በመመርኮዝ ካፒታሊዝም አላፊና ጠፊ እንዲሁም በቀውስም የተወጠረ ሥርዓት መሆኑን አስተምሯል ። ታሪክም ይህንኑ ሐቅ ገንድ አውጥቶታል ።

ሪፐብሊክ

(Republic)

የአንድ ሀገር መንግሥት ከፍተኛዎቹ የሥልጣን ቦታዎች በምርጫ የሚያዙበት የመንግሥት አወቃቀር ቅርፅ ነው ። ይህም በሁለት መልክ ግለትም በፓርላማ ወይም በፕሬዚዳንት ሥርዓት ይዋቀራል ።

በፕሬዚዳንት ሥርዓት የሚዋቀረው ሪፐብሊክ ፣ ለምሳሌ እንደዩናይትድ ስቴትስ ፣ እንደ አርጀንቲናና እንደ ፈረንሳይ የርዕሰ ብሔርነቱና የርዕሰ መንግሥትነቱ ሥልጣን ተጣምሮ በሕዝብ በተመረጠ ፕሬዚዳንት ይያዛል ። የዚህ ዓይነት የመንግሥት አመራር አንዳንድ ጉልህ ባሕርያት አሉት ፤ ለምሳሌ ከፓርላማ ምርጫ በተለየ ሥነ ሥርዓት ፕሬዚዳንቱን የመምረጥና የመንግሥቱን አመራር

የግድድም ፣ መንግሥቱ ለፓርላማ ያለውን ተጠሪነት የመወሰን እንዲሁም ፕሬዚዳንቱ የፓርላማው የሥራ ጊዜ ከመፈጸሙ በፊት የፓርላማውን አባላት የግስናበት ሥልጣን ያለው መሆን አለመሆኑ ጥቂቶቹ ናቸው ።

በፓርላማ ሥርዓት የሚዋቀረው ሪፐብሊክ ዋነኛ መርህ የመንግሥት ከፍተኛ ሥልጣን የፓርላማው ሆኖ የመንግሥቱ አመራር በጋራ ለፓርላማው ተጠሪ መሆኑ ነው ። በዚህ ሥርዓት የመንግሥት አመራር በሥልጣን ላይ የሚቆየው የፓርላማው አብዛኛው ድምፅ ድጋፍ እስከኖረው ድረስ ብቻ ነው ። ይህን ድጋፍ ሲያጣ የመንግሥቱ አመራር ሥራውን ይለቃል ፤ ወይም በርዕሰ መንግሥቱ አግካይነት ፓርላማውን አለናብቶ አዲስ የፓርላማ ምርጫ እንዲካሄድ ያስደርጋል ። በፓርላማ ሪፐብሊክ መንግሥታዊ አመራሩ የሚመሠረተው በፓርላማ ምርጫ ሥነ ሥርዓት ውስጥ ብቻ ነው ። ይህም ግለት የመንግሥቱ አመራር የሚገኘው በፓርላማ ምርጫው አሸንፈው ከወጡት የሕዝብ እንደራሴዎች መካከል የሚያስፈልጉት ሚኒስትሮች ተወጣጥተው በሚመሠሩት አካል ነው ። በዚህ መልክ በሚውጣጣው አካል ውስጥ አብዛኛውን ቦታ የሚይዘው መሪው ፓርቲ ወይም ጥምር መንግሥት ነው ። በፓርላማ ሪፐብሊክ የጠቅላይ ሚኒስትርነትን ቦታ የሚይዘው ከፍተኛ ድምፅ ያለው ፓርቲ መሪ ነው ። ለዚህም ምሳሌ እንደ እንግሊዝና እንደኢጣሊያ ያሉትን መጥቀስ ይቻላል ።

የሶሻሊስት መንግሥታት በቅርፅ የተለያዩ ስያሜዎች ቢኖሩአቸውም (ለምሳሌ ሶቭዬት ሪፐብሊክ ፣ ሕዝባዊ ሪፐብሊክ ፣ ሕዝባዊ ዲሞክራቲክ ሪፐብሊክ) ሁሉም በሶሻሊስት መርህ የሚመሩና ሕዝባዊ ተሳትፎን በምርጫ ሥርዓት ተግባራዊ የሚያደርጉ ናቸው ። ለምሳሌ በሶቭዬት ኅብረት ሥልጣን የሕዝቡ በመሆኑ ሕዝቡ ይህንኑ ሥልጣን ተግባራዊ የሚያደርገው ከመሀሉ መርጦ በሚልካቸው የሕዝብ ተወካዮች (ሶቭዬቶች) ነው ። እነዚህም ተወካዮች የሶቭዬት ኅብረት ሶሻሊስት ሪፐብሊክን ፖለቲካዊ መሠረት የሚያዋቅሩ ናቸው ። ሌሎች መንግሥታዊና ሕዝባዊ አካሎች ሁሉ በሕዝቡ ተወካዮች ሥር ሲሆኑ ተጠሪነታቸውም ለነሱ ነው ።

ራስን ቃተ ገሊና

(Self-Consciousness)

ሰው ራሱን ከነባራዊው ዓለም ነጥሎ ጭግየት ስለራሱ ሰብእና፣ ከንዋይዎች፣ ሰሜቶች፣ ሐሳቦች፣ ፍላጎቶችና ጥቅሞች የሚኖረውን አስተውሎት፣ በአጠቃላይ እኔ ማለት መቻሉን የሚገልጽ ጽንሰ ሐሳብ ነው።

እንሰሳ ከእንቅስቃሴውና ከክንዋይው ጋር አንድ ነው። ከተፈጥሮ ጋርም የሚገናኘው የተፈጥሮ አንድ አካል በመሆን ብቻ ነው። ሌላ ግን ከተፈጥሮ ጋር የሚገናኘው በማኅዘራዊ ተግባራዊ ክንዋይ አማካይነት ነው። ማለትም እንደእንሰሳ ተፈጥሮን በቀጥታ የሚፈጅ ሳይሆን አምራች በመሆን በተወሰነ የሥራ ዓይነት ውስጥ በመመደብ፣ በማምረቻ መሳሪያዎች በመጠቀም፣ በምርቱ ውጤት ለውውጥ በማድረግ የሚኖር በመሆን ጎቃተ ገሊናው እኔነትንና አስተዋይነትን ያጠቃልላል። ሰው የሥራ ችሎታ ስላለው ከተፈጥሮአዊ መስተጋብር እራሱን ሊለይ ይችላል። ምክንያቱም ሥራ ማለት ሰው በራሱ ፍላጎትና ችሎታ አንገር ተፈጥሮን መቀየር ግለት ነው። ተፈጥሮንም ሲለውጥ የሚያገኘው ተጨማሪ ኃይል እራሱን ይለውጠዋል። ሌራሱ የሥራ ኃይል በፈጠራው ነባራዊ ውጤት ውስጥም የራሱን ምንነት በነባራዊ ነጭ ይመለከታል።

ሥራ ማኅበራዊ ተግባር በመሆኑ ሰው ስለራሱ የሚኖረው ጎቃተ ገሊና የሚጀምረው እራሱን የአንድ ገብረተሰብ አካል አድርጎ ጭቆና ነው። የአንድ ማኅበር አባል አድርጎ እራሱን በማየቱ ነው ሌላውን የሱ ተመሳሳይ በማድረግ እንደሌላ ሰው የሚቆጥረው። ይህ ራስን ቃተ ገሊና ሊከሰትና ሊቆጠር የቻለው በጽንጽ አማካይነት ነው። ጽንጽ ሰዎችን ሊያገናኝ የሚችለው በመሠረቱ አንድ ሰው የሚኖረው ለሰውና በሰው ጭሆኑ ነው።

ራስን ቃተ ገሊና ከጎቃተ ገሊና የመነጨ የሱም ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ ነው። በመጀመሪያ ሰው እራሱን በአድራጊነት ከተደራጊ ይለያል። በዚህ ጊዜ ጎቃተ ገሊናው የሚያገግባቀው ጋርዮቫዊ አመለካከትን ይሆናል። በዚህ ደረጃ እኔ ማለት የአንድ ቡድን ወይም ጉግ አባል ነኝ ማለት ነው።

ሥልጣኔ እያደገ ሲሄድ እኔ የሚለው ገለሰ በኝነትን እየያዘ ወደ ሰብእና እየተለወጠ ይመጣል።

ሐሳባዊ ፈላስፎች ለራስን ቃተ ገሊና ከፍተኛ ግምት በመስጠት ዋና አንቀሳቃሽ ኃይልና የመንፈስ መለያ ጠባይ አድርገው ተመልክተውታል። የዘነጉት ነገር ቢኖር ራስን ቃተ ገሊና የሰው ልጅ የዕድገት ታሪካዊ ውጤትና የመነጨውም ከሰው ማኅበራዊ ባሕርይ መሆኑን ነው።

(ጎቃተ ገሊናን፣ ብይትውርናን ይመለከታል።)

ራሳዊነት

(Solipsism)

ሰውና ገሊናው ብቻ ይኖራሉ፤ ነባራዊው ዓለም ሕዝቡም ጭምር መኖራቸው የሚከሰተው በየገለሰቡ አእምሮ ወይም ገሊና ውስጥ ብቻ እንጂ ከዚያ ውጭ በራሳቸው ህልውና የሳቸውም የሚል የገሊናዊ ሐሳባዊነት ንድፈ ሐሳብ ራሳዊነት ይባላል። ለምሳሌ ከእኔ በስተቀር ወይም ከእኔ ገሊና ወይም አእምሮ ውጭ አንዳችም በውን የሚኖር ነገር የለም በማለት የሌሎችን ነገሮች ህልውና ይከዳል። እንደነበርክሌይ፣ እንደነፈሸተ የመሳሰሉት ገሊናዊ ሐሳባውያን ራሳውያን ይባላሉ።

ራሳዊነት ከእኔ ውጭ ነባራዊው ዓለም ህልውና የለውም በማለት ለሳይንስና ለምርምር እንደዚሁም ለሰው ዕውቀት የዕድገት በር ዘገ በመሆኑ ገሊናዊ ሐሳባዊ ፈላስፎች ዲቦ ግለሰብ፣ አጠቃላይና መለኮታዊ ህልውና እንደሌለ አድርገው ይቀበላሉ። በሌላ አባባል አንድ ከሁሉም በላይ የሆነ መለኮታዊ ኃይል አለ ወደሚለው የሐሳባውያን ግጠቃለያ ያመራሉ።

(ገሊናዊነትን፣ ገሊናዊ ሐሳባዊነትን፣ በርከሌ ይን ይመለከታል።)

ራስን መቻል

(Self-reliance)

አንድ ሀገር ለህልውናውና ለዕድገቱ በሌላው ላይ ሳይተግመን፣ ወይም የሌላው

ጥገኛ ሳይሆን ራሱን ችሎ መገኘት ማለት ነው። ራስን መቻል በተለይ ታዳጊ ሀገሮች በፖለቲካም ሆነ በኢኮኖሚ የሌሎች ያደጉ ሀገሮች ቅጥያ ሳይሆኑ እራሳቸው ለማግበ ራዊ ኑሮ መሻሻል የሚያስፈልጋቸውን የግንባታ ስልት በመቀየስ እንደ ሕዝባቸው ጥረት፣ እንደሀብትና ማዕድናቸው ከምችት በአጠቃላይም በልማትም እንደደረሱበት ተጨባጭ ሁኔታ ዕድገታቸውን ማራመድ አስባቸው የሚል አስተሳሰብን ያዘሰ ነው።

ሆኖም አንድ ሀገር ራስን መቻል በሚለው መርህ ሲመራ ሙሉ በሙሉ ከሌሎች ሀገሮች ተነጥሎ፣ በማንኛውም መስክ ፍጹም ብቁነት ኖሮትና ቁሳዊም ሆነ መንፈሳዊ ፍላጎቶችን በራሱ ብቻ አሟልቶ ይገኛል ወይም መገኘት አለበት ማለት አይደለም። አንድ ሀገር ለሕዝቡ የሚጠቅመውን የማግበራዊ ዕድገት ጉዳይ ከቀየሰ በኋላ ለዚህ የሚያስፈልገውን ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊም ሆኑ ሌሎች ግንኙነቶች ከሌሎች ሀገሮች ጋር ሲያካሄድ፣ ከዓለም አቀፍ የሥራ ክፍፍል በመነጨ መስተጋብር በአኩልነት፣ በመከባበርና በመደጋገፍ ለተመጣጣኝ የጋራ ጥቅም በሚበጅ መልክ ሊመራ ይገባል ማለት ነው። ለዚህ ዓይነቱ የጋራ ጥቅም ማስገኛ ትብብር መስፈን ደግሞ ቀደም ሲል በቅኝ አገዛዝ ዘመን በሀገሮች መካከል የተዘረጉት የባህሪና የተባባሰነ ወይም የበላይና የበታች ግንኙነቶችም የመንግሥታትን የሥልጣን ክብር በማይነካ መንገድ በሚካሄዱ ግንኙነቶች መተካት አስባቸው።

ራስን መቻል ከሁሉ በፊት ትኩረቱ በሀገር ቁሳዊና ቴክኒካዊ ሀብት በተለይም በሕዝቡ የጉልበትና የፈጠራ ኃይል መተማመንና ቁልፍና መሠረታዊ በሆኑ የህልውና ማስከበሪያ ተግባራት ረገድ በጥገኝነት ወይም በተቀጥላነት በሌሎች ላይ ከመንተራስ መሳቀጥን ይጠይቃል።

ይህም ሆኖ ዛሬ ዓለም በደረሰችበት የኢኮኖሚ፣ የሳይንስና የቴክኖሎጂ ደረጃ የተሟላ ባለቤት ሆኖ መገኘት ስለሚያዳግት በተለይም ታዳጊ ሀገሮች ሰዕድገት ብዙ ነገሮች ስለሚያስፈልጓቸው ከላይ የተመለከተው ብሔራዊ መብታቸው ሳይነካ በዓለም አቀፍ ደረጃ የዓለማዊ እንድነት ካላቸውና ለሕዝቦች የጋራ ብልጽግና ከቆሙ ሀገሮች ጋር

መረዳዳትና መተባበር ይኖርባቸዋል። ይህ ዓይነቱ ትብብርም በኢኮኖሚ፣ በሳይንስ፣ በቴክኖሎጂ፣ በንግድና በመሳሰሉት መስኮች ተጨባጭ ጥቅም ከማስገኘቱም ሌላ ለሕዝቦች መቀራረብ፣ ለግጭቶች መወገድና ለዓለም ሰላም መከበር ዋስትና ይሆናል።

ራስገዝነት
(Autonomy)

አውቶሚን ይመለከታል።

ርምደት
(Progress)

ርምደት—ተራመደ ከሚለው ገሥ የተወሰደ ነው።

የጎብረተሰብ ኑሮ ጠቅላላ ዘርፎች የሚያሳዩት ታሪካዊና ከፍተኛ የመዳበር ደረጃ ማለት ነው።

ርምደት የፍልስፍና ፈርጅ ለመሆን የበቃው የቡርሻው ሥርዓት ተጠናክሮ የራሱ የሆነ ስልተ ምርት ከሰፈነ፣ የምርት ማግበ ራዊነት ከተረጋገጠና የምርት ግንኙነት እዲስ ቅርፅ ካገኘ በኋላ ነው። ርምደት የጎብረተሰብን ኢኮኖሚያዊ፣ መንፈሳዊና ባህሳዊ ዕድገትን የሚያጠቃልል ነው።

በቡርሻው ፍልስፍና ውስጥ ስለ ርምደት የተለያዩ አመለካከቶች ተሰንዝረዋል። አንዳንዶቹ ርምደት የፍልስፍና ፈርጅነቱን የሚያጠናክሩት ሳይንሳዊ መመዘኛዎች ስለሌሉት ራሱን ችሎ ሊጸና የማይችል የጎሊናዊ አስተሳሰቦች ጥንቅር ነው ሲሉ ሌሎቹ ደግሞ ርምደትን ማግበራዊ ሰውጥ በሚል በተደበሰበሰ ስያሜ ሊተኩት ይሻሉ። እንዲሁም ደግሞ አንዳንዶቹ ምንም እንኳ የርምደትን ሳይንሳዊነት ባይከዱም በነሱ አገማመት ርምደት በጎብረተሰብ ነጠላ ዘርፎች በተለይም በሳይንስና በቴክኖሎጂ አማካይነት የሚከሰትና ይህም ከስተት በካፒታሊስትም ሆነ በሶሻሊስት ምርት ግንኙነቶች የሚደርስ ስለሆነ ዞሮ ዞሮ ወደ ሁለቱ ሥርዓቶች መውራረስ የሚያመራ ነው ይላሉ።

በማርክሲዝም ሌኒኒዝም ርምደት ተጨባጭና ሕግን የተከተለ ሂደት ውጤት ነው። ርምደት የምርት ኃይሎችና የምርት ግንኙነቶች፣ የመሠረትና የላዕላይ መዋቅሮች መስተጋብር ውጤት ነው። ለዚህ ነው ማርክስ

ርምደት እንደወትሮው በተናጠል መታየት የለለበት መሆኑን ያስተማረው ።

የርምደት ሳይንሳዊ መለኪያዎች የሥራ ምርታማነት፣ የሠራተኛው ሕዝብ የዕውቀት አድማስ መስፋት፣ የቁሳዊ ፍላጎት መጠን መበርከት፣ ተፈጥሮን ከቁጥጥር ሥር የማዋል ብልሃት መጻበር፣ በጭሩ የምርት ኃይሎች ዕድገት ነው። የምርት ኃይሎች በተሰተካክለ ሁኔታ ሊያደጉ የሚችሉት ብዝበዛና ጭቆና፣ የግል ሀብት ወዘተ... በሌለበት የምርት ግንኙነት ውስጥ ነው።

ርዕዮተዓለማዊ ትግል (Ideological Struggle)

ርዕዮተዓለማዊ ትግል የመደብ ትግል እንደ ገጽታ ነው። በአንድ ወቅት ሰፍኖ የሚገኘው የምርት ግንኙነት እንዲቆይ በሚፈልጉና ይህ የምርት ግንኙነትና በርሱም ላይ ተገንብቶ የሚገኘው ሥርዓት እንዲለወጥ፣ በሌላ እንዲተካ በሚሹ መደቦች መሀከል የሚካሄደው የአስተሳሰብ (ፖለቲካዊ፣ ሕጋዊ፣ ፍልስፍናዊ) ልዩነት ግጭት ርዕዮተ ዓለማዊ ትግል ይባላል። ርዕዮተዓለማዊ ትግል በመደቦች መካከል የሚደረገውን ግብግብ የሚገልጽ በመሆኑ ወደ አመፅና ወደ አብዮታዊ እንቅስቃሴ ይለወጣል።

በመደብ በተከፋፈለ ኅብረተሰብ ውስጥ የቁሳዊ ምርት ማከናወኛዎች ባለቤትነት ያለው መደብ የኅሊናዊ ምርት ማፍሪያና ማሰራጫ መሣሪያዎች (ትምህርት ቤት፣ ጋዜጣ፣ ሬዲዮ) ባለቤት በመሆኑ ርዕዮተዓለሙን ለማሰራጨትና የበላይነቱን ለማሰጠበቅ በነዚህ መሣሪያዎች ይጠቀማል። ለምሳሌ ቡርጂዚው የካፒታሊስቲ ሥርዓት ዘላለማዊ እንደሆነና ከሰው ተፈጥሮ እንደሚመነጭ፣ ከዚህ የተሻለ ኅብረተሰብ ሊኖር እንደማይችል አስመስሎ በልዩ ልዩ መንገድና ዘዴ አድኃራውን ርዕዮተዓለም ያሰራጫል። በዚህ አንጻር ወዘለደሩ የካፒታሊስቲ ስልተ ምርት የጭቆናና የብዝበዛ ሥርዓት እንደሆነ፣ ፍትህ፣ እኩልነት፣ ወንድማማችነት፣ ነጻነትና ብልጽግና የሰፊነት ኅብረተሰብ የሰኛ ሊሰት ብሎም የኮሚኒስት ኅብረተሰብ መሆኑንና ይህም የሚመጣው ወይም ተገባራዊ የሚሆነው የወዝአደሩ መደብ በግንባር ቀደሙ አዝማች ፓርቲው እየተመራ የቡር

ሂውን ሥርዓት ገርሰሰ ሲጥልና ግንባታውን ከግቡ ሲያደርስ መሆኑን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ የሚተነትነውንና የሚያብራራውን ማርክሳዊ ሌኒናዊ ርዕዮተዓለሙን ይዞ ይሰለፋል።

የማርክሲዝም ሌኒኒዝም ምሁራንና የወዝአደሩ ፓርቲ የማርክሲዝም ሌኒኒዝምን ሳይንስ ከተጨባጭ ሁኔታዎች ጋር በማገናዘብ የወዝአደሩንና የሰፊውን ሠርቶ አደር ሕዝብ ንቃተኅሊና ያዳብራሉ። ሰው በሰው የማይበዘበዝ በት፣ ብልጽግና የሰፊነት አዲስ ኅብረተሰብ ለመገንባት በሚደረገው ትግል ውስጥ ወዝአደሩ ከፍተኛ ሚና የመጫወት ታሪካዊ ኃላፊ ነት ያለበት መሆኑን በማስተማርና በማሳመን ርዕዮተዓለማዊ ትግል ያፋፍማሉ።

የወዝአደሩ ፓርቲ ውስብስቡን ርዕዮተዓለማዊ ትግል የሚያካሂደው ፊት ለፊት ከሚጋፈጠውና ከሚቋቋመው ከቡርጂዊው አድኃሪ ርዕዮተዓለም ጋር ብቻ አይደለም። የወዝአደሩ ፓርቲ የፖለቲካ ሥልጣን ከጨበጠ በኋላም ከ“ግራ” ና ከቀኝ የማርክሲዝም ሌኒኒዝምን ካባ አጥላቀው ከሚመጡት ቀኛናውያን፣ አፈንጋሮችና አደርባዮችም ጋር ውስብስብና መራራ ትግል ያካሂዳል። በረዥሙና በመራራው የግንባታ ምዕራፍም ርዕዮተዓለማዊውን ትግል ይቀጥላል። ርዝራዥ አድኃሪ ርዕዮተዓለሞችንና ባህሉን ይታገላል።

ርዕዮተዓለም የመደብ ትግሉ አካል እንደመሆኑ በኅብረተሰቡ ውስጥ ያለውን ቅራኔ ይፋ ለማውጣትና ከዚህም ቅራኔ መፈታት ጋር የሚመጣውን ከፍተኛና የተሻለ ሥርዓት በማሳየት የመደቦች የኃይል አሰላለፍ እንዲቀየርና ትግሉ እንዲፋፋም ስለሚያደርግ የርዕዮተዓለም ትግል በታሪክ ውስጥ ከፍተኛ ሚና አለው። በሌላ በኩል ርዕዮተዓለማዊ ትግል የመደብ ትግል አካል በመሆኑ ከመደቦች ጋር አብሮ ይከሰማል።

(ርዕዮተዓለምን፣ ፍልስፍናን፣ የመደብ ትግልን፣ አብዮትን ይመለከታል።)

ርዕዮተዓለም (Ideology)

ርዕዮተዓለም ሰፊና ጠባብ ትርጉም አለው። ሰፋ ባለው ትርጉሙ ርዕዮተዓለም ግለት ማኅበራዊ ሕይወትን ከመደብ ጥቅም

እንግሮ የሚመለከት ንድፈ ሐሳባዊ ግንዛቤ ግልት ነው ። በዚህ አገባቡ ለዎች ስለማን በራዊ ሕይወት ያላቸውን አመለካከት ሥርዓት ባለውና አጠቃላይ በሆነ መልክ ቅርፅ የሚያስይዝ ነው ።

ጠባብ ባለው ትርጉሙ ደግሞ ርዕዮተዓለም የማገበራዊ ንቃተ ገሊና ዘርፎችን (ሥነምግባር ፣ ኪነትና ፍልስፍና) የመደብ ገጽታ የሚያመለክት ጽንሰ ሐሳብ ነው ። ርዕዮተዓለም በዚህ ፍቺው የሚሰጠው እገልግሎት ማገበራዊ ግንኙነቶችንና ከስተተችን ከተወሰነ መደብ ጥቅም አንገር መግለጽ ነው ። በዚህም እገልግሎቱ በመደብ ገብረተሰቦች ውስጥ መደቦች የተለያዩ ብቻ ሳይሆኑ ተገራሪም የሆኑ ማገበራዊ ጥቅሞች ፣ ዓላማዎችና ተግባሮች እንዳሏቸው በመግለጽ የተለያዩ መደቦች በግዴታ የተለያዩ ርዕዮተዓለሞችን እንደሚያንፀባርቁ ያመለክታል ።

ሆኖም የተለያዩ ርዕዮተዓለሞች ይኑሩ እንጂ የበላይነት የሚኖረው የገዥው መደብ ርዕዮተዓለም ነው ። በሰፋትና በይፋ የመሰራጨትም ዕድል ያለው ይኸው ርዕዮተዓለም ነው ። ጭቁን መደቦች በተለይም የወዝአደሩ መደብ የራሱን ጥቅም በራሱ ማሰከበር ከሚችልበት ደረጃ አስከሚደርስ ድረስ በካፒታሊስቲክ ርዕዮተዓለም ሊወናበድ ፣ የራሱንም ጥቅም ሊገረር ይችላል ። ነገር ግን ወዝአደሩ ታሪካዊ ተልዕኮውን ተገንዝቦ ለዚህም ተልዕኮው መታገል ሲጀምር ከካፒታሊስቲክ ርዕዮተዓለም ተፅዕኖ በመላቀቅ በማርክሳዊ ሌኒናዊ ርዕዮተዓለም መሣሪያነት የካፒታሊስቲክን ርዕዮተዓለም ማጋለጥና መታገል ይጀምራል ።

ርዕዮተዓለም የፖለቲካ ፣ የሕግ ፣ የሃይማኖት ፣ የፍልስፍና ወዘተ... አስተሳሰቦች

ሥርዓት እንደመሆኑ የላዕላይ መዋቅሩ አካል ነው ። ከዚህም የተነሣ የኢኮኖሚያዊ ግንኙነቶች ነፃብራቅ ይሆናል ። በመሆኑም የርዕዮተዓለም ትግል በመደቦች መካከል የሚደረገው ትግል ነፃብራቅና የመደብ ትግሉ አንዱ መሣሪያ ነው ።

ርዕዮተዓለም ሳይንሳዊ ወይም ኢሳይንሳዊ ሊሆን ይችላል ። የኢሳይንሳዊነት ባሕርይ የሚመነጨው የምርት ኃይሎችን ዕድገት የሚያፍኑ ፣ የሳይንሳዊ ዕውቀት መስፋፋትን የሚጠሉ ፣ የሃይማኖትንና የአምልኮን መጠናከር የሚሹ አድጋሪ መደቦችን ጥቅም ከማንፀባረቁ ሲሆን ለማገበራዊ ሥርዓት ለውጥ ፣ ለምርት ኃይሎች ዕድገትና ለሳይንሳዊ ዕውቀት መስፋፋት የሚታገሉ የሠራተኛ መደቦችንና የማገበራዊ ኃይሎችን ጥቅም ሲያንፀባርቅ ደግሞ ሳይንሳዊ ይሆናል ። ማርክሲዝም ሌኒኒዝም ለሠራተኛው መደብ መሠረታዊ ጥቅምና ታሪካዊ ተልዕኮ እንዲሁም ለማገበራዊ ነገነትና እርምጃ የሚታገል በመሆኑ ሳይንሳዊ ርዕዮተዓለም ነው ።

ርዕዮተዓለም እንደሌሎቹ የላዕላይ መዋቅራዊ ክፍሎች ሁሉ ከኢኮኖሚው ወሳኝነት አኳያ ሲታይ አንገራዊ ነገነት አለው ። የርዕዮተዓለም ይዘትና ለውጥ በኢኮኖሚያዊው ሁኔታ በቀጥታ ስለማይገለጽና በርዕዮተዓለምና በኢኮኖሚያዊው ሁኔታ መካከል ያልተመጣጠነ የዕድገት ደረጃ በመኖሩ ለአንገራዊ ነገነት ምክንያት ይሆናል ። በተጨማሪም ርዕዮተዓለም በኢኮኖሚው ሁኔታ የማይገለጹ የራሱ የዕድገት ሕግጋት ያሉት ክስተት በመሆኑም ነው አንገራዊ ነገነት የሚኖረው ።

(ላዕላይ መዋቅር) ፣ ማገበራዊ ንቃተ ገሊናን ይመለከቷል ።)

ሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበር (የ—)
(Consumers' Co-operatives)

ሸማቾች ለኑሮ አስፈላጊ የሆኑትን ምርቶች ከጠባባዛ ነፃ በሆነ መንገድ ለማግኘት እንዲችሉና እንዲሁም ለኑሮ አስፈላጊ የሆኑ ምርቶችን እንደየሁኔታው እያመረቱ ለአባሎችና እንዲሁም በአጠቃላይ ለኅብረተሰቡ ለማቅረብ በፈቃደኝነት የሚመሠርቱት ድርጅት ነው።

ለሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት አጀማመር መንገድ ወዘአደሩ ቡርጂዚው ከሚያደርሱበት ፣ አትራፊ ነጋዴዎችም ከሚፈጽሙበት ብዝበዛ ለመዳን ያደረገው ጥረት ሲሆን ለኑሮ የሚያስፈልጉትን ሸቀጣ ሸቀጦች በተመጣጣኝ ዋጋ ለማግኘት እንዲችሉ ገንዘብ በማዋጣት የሚመሠርታቸው የጋራ ዕድገት መደጋገፊያ ማኅበራት ናቸው።

የመጀመሪያዎቹ የሠራተኛው እንዲሁም የገበሬው የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት በ18ኛው ምዕት ዓመት ማብቂያና በ19ኛው ምዕት ዓመት መጀመሪያ ላይ በቅድሚያ በእንግሊዝ ፣ ከዚያም በፈረንሳይ፣ በጀርመን፣ በአጣልያና በሌሎች የአውሮፓ ሀገሮች ተሰፋፋ ። የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት መጀመሪያ በፋብሪካ ውስጥ በሚሠሩ ወዘአደሮች ቢጀመሩም በሌሎች ማለትም በእርሶ አደሩ፣ አነስተኛ ገቢ ባላቸው የቢሮ ሠራተኞች ወዘተ... እየተቋቋሙ መስፋፋት ችሉ።

የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት አጀማመር ከሌሎች ኅብረት ሥራ ማኅበራት ቀደምትነት ያለውና በአውሮፓ ተጀምሮ በሌሎችም ሀገሮች እየተስፋፋ የመጣ ሲሆን ዛሬ በሶሻሊስት ሀገሮችና በአብዛኛው በካፒታሊስት እንዲሁም በታዳጊ ሀገሮች የቁጥሩ ብዛትና ይዘት ይሰያይ እንጂ በስፋት ተቋቁሞ የሚገኝ ሕዝባዊ ድርጅት ነው።

የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት በመጀመሪያ በንግዱ ተግባር ላይ ያተኮሩ

ቢሆንም እንደየጥንካሬያቸው የሥራ ዘርፋቸውን በማስፋፋት የመዝናኛና የሆቴል ድርጅቶችን በመክፈትና አልፎ አልፎም በእርሻና በአነስተኛ ኢንዱስትሪ የማምረት ተግባር ለምሳሌ ዳቦ በመጋገር፣ የታሸገ ምግብ በመሥራትና በመሳሰሉት ላይ ይሰማራሉ።

ዛሬ በአንዳንድ ሀገሮች የሸማቾች የኅብረት ሥራ ማኅበር ተግባር በገበያ የኅብረት ሥራ ማኅበርና በገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማኅበር ተጠቃሎ ሲሠራ ይታያል። በእኛም ሀገር ቢሆን በገጠሩ የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበር ተግባር በመጀመሪያ ደረጃ ባሕርዩ በገበሬዎች አገልግሎት ኅብረት ሥራ ማኅበር ተጠቃሎ ይሠራል። በከተሞች ደግሞ የሕዝብ ሱቆች የዚሁ ጥንስስነት ያላቸው ሆነው በማገልገል ላይ ይገኛሉ።

የምርት መገልገያዎች በግል ይዞታ ሥር በሆኑበት በካፒታሊስት ሥርዓተ ማኅበር ውስጥ የሚቋቋሙት የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት በመጠኑም ቢሆን አባላቱን ከመሀል አትራፊዎች ብዝበዛ የሚያድኑና አንዳንድ አገልግሎቶች የሚሰጡ ቢሆንም የአባሎችን የዘለቄታ ጥቅም ለማስከበር የሚችሉ አይደሉም። ምክንያቱም በካፒታልና በጉልበት መካከል ያለው ቅራኔ ባለመወገዱና የንግዱም ሁኔታ በዚህ ላይ የተመሠረተ ስለሆነ ነው።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ግን ንግድ በአብዛኛው የሚካሄደው በመንግሥታዊና በሕዝባዊ ድርጅቶች አማካይነት ሲሆን ግለሰቦች በንግዱ ዘርፍ የሚኖራቸው ሚና እየወገመ ነው። የመንግሥታዊና የሕዝባዊ ድርጅቶች ዓላማ ሶሻሊስት የሆነ ኢኮኖሚን በማጠናከር የሕዝቡን ፍላጎት ማሟላት ስለሆነ በነዚህ ተቋሞች የሚካሄደው ንግድ ትርፍን የማካበት ዓላማ የሰውም። ከነዚህ ድርጅቶች የሚገኘው ትርፍ መልሶ የኅብረተሰቡን የጋራ ኑሮ ለማሻሻል የጋራ ከምችት የሚያስገኝ እንጂ የተወሰኑ ግለሰቦችን ጥቅም የሚያዳብር አይሆንም።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ ንግድ በገጠርና በከተማ ፣ በእርሻና በኢንዱስትሪ

መካከል መኖር የሚገባው ትክክለኛ የኢኮኖሚ ግንኙነት መጠበቅን የሚያረጋግጥ ነው። ሶሻሊዝምን በገንቡ ሀገሮች የገግዳ ክፍለ ኢኮኖሚ በዚህ ሶሻሊስት መርህ እንዲመራ ለማድረግ የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት ከፍተኛ አስተዋጽኦ እያደረጉና በማድረግም ላይ የሚገኙ ናቸው። ለዚህም ድርሻቸው መሟላት የሸማቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት ከቀበሌ ጀምሮ እስከ ሀገር አቀፍ ደረጃ በራሳቸው መዋቅር ተደራጅተው በግዕዝ ከላዊ አመራር ማኅበራዊ የምርት ስርዓት ያካሂዳሉ።

በሀገራችንም በአሁኑ ደረጃ በገጠር የተቋቋሙት የገበሬዎች አገልግሎት ኅብረት ሥራ ማኅበራትና በከተማዎች የከተማ ቀበሌ ነዋሪዎች የሕዝብ ሱቆች ለሸማቾች የኅብረት ሥራ ማኅበራት ጥንስስ ለመሆን በሚቻልበት ሁኔታ በማገልገል ላይ ናቸው።

ሸቀጥ

(Commodity)

ለራሱ ፍጆታ ሳይሆን ለሸያዊ ወይም ለገበያ ተብሎ የሚመረትና የሰዎችን የተለያዩ ፍላጎት ለማርካት የሚችል የሰዎች የሥራ ኃይል ውጤት የሆነ ዕቃ ነገር ወዘተ... ሁሉ ሸቀጥ ይባላል።

ማናቸውም ሸቀጥ ሁለት ጠባዮች አሉት። እነሱም የጠቀሚታ እሴትና የልውውጥ እሴት ናቸው።

በኅብረተሰብ ዕድገት ሂደት ውስጥ ዕቃዎችን ለልውውጥ ማምረት የተጀመረው ጥንታዊ የጋርዮሽ ሥርዓት ማኅበር መፈራረስ ከጀመረበት ጊዜ አንሥቶ ነው። በጥንታዊ የጋርዮሽ ሥርዓት ማኅበር የመጨረሻ ደረጃ ወቅት የተፈጥሮ ኢኮኖሚ እየፈራረሰ ሲሄድ ቀደም ሲል እርሻ በኋላም የእደጥበብ ሥራ ተከሰተ። የተለያዩ የሥራ ዘርፎች መከሰት ለትርፍ ምርት መገኘት እመች ሁኔታን ፈጠረ። በመሆኑም ለሸቀጥ ምርት መከሰት ምክንያት የሆነው የማኅበራዊ የሥራ ክፍፍል መጻጠር ነው። የባሪያ አሳዳሪውና የፈውዳሉ ሥርዓቶች ማኅበራዊ የሥራ ክፍፍል በመጻጠር ላይ የሚገኝባቸው ሥርዓት ማኅበሮች እንደመሆናቸው የሸቀጥ ምርት

ይመረትባቸዋል። ይሁንና የሸቀጥ ምርት በከፍተኛ ደረጃ ዳብሮና ተስፋፍቶ የሚገኘው በካፒታሊስት ሥርዓት ማኅበር ነው። በዚህ ሥርዓት ማኅበር ለልውውጥ የሚመረተው የግምረቻ መሣሪያና የፍጆታ ዕቃ ብቻ አይደለም። የሰው የአእምሮ ውጤቶችም ለምሳሌ ምርምራዊ ሥራዎች፣ ሥዕል፣ ሥነ ጽሑፍ ወዘተ... እንደ ሸቀጥ የሚለወጡ ሲሆኑ፣ በዚህ ሥርዓት ማኅበር የሰው የሥራ ኃይል ሳይቀር ሸቀጥ ነው።

የሸቀጥ ምርት በሦስት የተከፈለ መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል። እነሱም ቀላል የሸቀጥ ምርት፣ ካፒታሊስት የሸቀጥ ምርትና ሶሻሊስት የሸቀጥ ምርት ናቸው።

የሸቀጥ ምርት የሚጠፋው ሶሻሊዝም ወደ ከፍተኛው የኮሚኒዝም የዕድገት ደረጃ ደርሶ በገጠርና በከተማ፣ በአእምሮና በጉልበት ሥራ መካከል ያለው ልዩነት ከመጥፋቱ ጋር የሸቀጥና የገንዘብ ግንኙነት ሲያከትም ነው።

(ቀላል የሸቀጥ ምርትን፣ ካፒታሊስታዊ የሸቀጥ ምርትን፣ ሶሻሊስታዊ የሸቀጥ ምርትን፣ የጠቀሚታ እሴትን፣ የልውውጥ እሴትን ይመለከታል።)

ሸቀጥ በሸቀጥ ለውጥ (የ—)

(Barter)

የሸቀጥ በሸቀጥ ለውጥ ጥንታዊ የሆነ የሸቀጥ ልውውጥ መልክ ነው። ኅብረተሰብ በዝቅተኛ የዕድገት ደረጃ ላይ በነበረበት ጊዜ የሸቀጥ ልውውጥ ሥርዓት የያዘ አልነበረም። አንድ ሸቀጥ በሌላ ሸቀጥ፣ አንድ ዕቃ በሌላ ዕቃ በአጋጣሚ ወይም እንደአስፈላጊነቱ ይለወጥ ነበር። ለምሳሌ አንድ በሬ በሁለት እንቅብ እህል፣ አንድ ጦር በአንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆነ ሞፈር ወዘተ... ይለወጣል። በዚህ መሠረት አንድ ዕቃ የራሱን እሴት በሚለውጠው ዕቃ እሴት ይገለጽ ነበር። ይህ ሸቀጥን በሸቀጥ በቀጥታ የመለወጡ ሁኔታ ከሥራ ክፍፍል መስፋፋትና ለገበያ ከሚቀርበው ሸቀጥ መጠን መብዛት ጋር ቀስ በቀስ እየከሰመ በአንድ ሁለንታዊ እኩያ ወይም ገንዘብ አማካይነት ለሚካሄድ ልውውጥ ቦታውን እንዲላቅ ተገዷል።

በሸቀጥና በገንዘብ መካከል ግንኙነት ዓለበት ኢኮኖሚ ሁሉ የሸቀጥ ልውውጥ የሚከናወነው በመሠረቱ በገንዘብ እማካይነት ነው ። የሸቀጥና የገንዘብ ግንኙነት የሚጠፋው በኮሚኒስት ስልተ ምርት ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ ሲሆን በገንዘብ እማካይነት የሚካሄድ የሸቀጥ ልውውጥ ደረጃ በደረጃ መካከል የሚጀምረው ግን በሶሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ነው ። ይህን ሂደት ከሚያፋጥኑ ሁኔታዎች አንዱ የማኅበራዊ ፍጆታ መጠን እያደገ መሄድ ነው ።

በሶሻሊዝም ውስጥ ገንዘብ ያለው ሚና ዘካፈላዊ ሲሆን ሥር ካለው የተለየ ነው ። ዘካፈላዊ ሲሆን ሥርዓት ሥር ገንዘብ እንደ ካፒታል በመሆን የሥራ ኃይልን ለመዘጋጀት መሣሪያዎችን በግል በመያዝ ሠራተኛን ቀጥሮ መዘጋጀት ስለማይችል ገንዘብ በካፒታል መልክ ሲያገለግል አይችልም ። ይልቁኑ ገንዘብ በዕቅድ ላይ የተመሠረተ ሶሻሊስት ኢኮኖሚን ለማራመድ ይጠቅማል ። በዚህም መሠረት በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ ገንዘብ እንደ እሴት መለኪያ ፣ እንደ ሠውወር እማካይ ፣ እንደ ክፍያ መሣሪያና እንደ ሶሻሊስት ክምችት መሣሪያ በመሆን ያገለግላል ። በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የገንዘብን ሁለንተናዊ እኩያ ተግባር የሚያሟላው ወርቅ ቢሆንም ከሀገሮች ጋር በሚደረግ ንግድ ወርቅ እምብዛም ለክፍያ አይውልም ። ንግዱ የሚካሄደው ተመጣጣኝ ምጋ ያላቸውን ሸቀጦች በመለዋወጥ ነው ።

ቬሊንግ ፣ ፍሪድሪሽ ቬልሄልም
(Schelling, Friedrich Wilhelm)

ከ1775 እስከ 1854 የኖረ ፣ ከጀርመን ዕውቀት ብሉይ ሐሳባዊ ፈላስፎች ውስጥ አንዱ ሲሆን በየና ፣ በኤርላንግን በበርሲን ፕሮፌሰር ሆኖ የሠራና በሚያደክ የሳይንስ እካዳሚ አባል የነበረ ፈላስፋ ነው ። በተፈጥሮ ፍልስፍና ላይ በርካታ ጽሑፎችን ከግዘጋጃቱም ሌላ ስለተፈጥሮ የተሰነዘሩትን የካንትን አመለካከትና የላይብኒትዝን አስተ

ምህሮ በመጠቀምና በማቀናጀት በተፈጥሮ ውስጥ ዕድገት መኖሩን የሚያሳዩ ሐሳቦችን ሰንዘሯል ። በሌላም በኩል የፊኸተን ጎሊናዊ ሐሳባዊነት ከራሱ ነባራዊ ሐሳባዊነት አስተሳሰብ ጋር በማዋሀድ ሁለቱንም የሚያጣምር “የትራንስዴንታል ሐሳባዊነት ሥርዓት” ቀምሯል ።

በቬሊንግ አስተሳሰብ ማናቸውም ፍልስፍና ለሁለት ጥያቄዎች መልስ መስጠት አለበት ። እነርሱም ፣ እንደኛው ጥያቄ ንቁ ያልሆነው ተፈጥሮ (ቁስእካል) በዕድገቱ ሂደት እንዴት ጎሊናን ይወልዳል? የሚለውና ሁለተኛው ደግሞ እራሱ እድራጊ የሆነው ንቁ ጎሊና እንዴት ወደ ተደራጊ ይለወጣል? የሚሉት ናቸው ። በእርሱ አመለካከት የመጀመሪያው “ጥያቄ” በተፈጥሮ ፍልስፍና የሚመለስ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ “በትራንስዴንታል ሐሳባዊነት” አስተምህሮ የሚመለስ ነው ።

ቬሊንግ ከፊሽተ ጎሊናዊ ሐሳባዊነት የተወሰኑ አስተሳሰቦችን ቢወስድም ጎሊናዊ ሐሳባዊነትን የተረዳው የግለሰቦች ንቃተ ጎሊና እንደሆነ አድርጎ ሳይሆን የሰው አእምሮ ስለተገብሮ ያለው ቀጥተኛ ነጽሮት ወይም “አእምሮአዊ ጭልታ” እንደሆነና ይህም “ጭልታ” ማናቸውንም የአስተሳሰብ ደረጃ እንደሚሸፍን አድርጎ ነው ። ይህም “አእምሮአዊ ጭልታ” የብዙኃኑ ችሎታ ሳይሆን የጥቂት ምርጥ ሰዎች ተስጥኦ ነው ይላል ። ጎሊና የራሱን ግብታዊነት ሲገነዘብ ነፃነቱንና የግዴታ ተገኝነቱን ይረዳል ። የመንፈስና የተፈጥሮ ፣ የእድራጊና የተደራጊ ፣ የነፃነትና የግዴታ ቅንጅት የሚገሰጸው በግለሰቡ ነፃ ከንዋኔ ይሆናል ። ሆኖም ይህ ቅንጅትና የግለሰቡ ነፃ ከንዋኔ ከምክትያዊ ዕውቀት በላይ በመሆኑ ሊገለጽ የሚችለው በእምነት ብቻ ነው ። ስለዚህም የታሪክና የሥነ ምግባር ዕድገት ዋስትና እግዚአብሔር ነው ይላል ።

የቬሊንግ አስተምህሮ በታሪክ ውስጥ የነፃነትንና የግዴታን ዲያሌክቲክስ ለማሳየት ጥረት ቢያደርግም በሐሳባዊነትና በተማሉ አዊነት ላይ የተመሠረተ በመሆኑ የታሪክን የዕድገት ጉዳይ ለመተንበይ የማያስችልና በቀቢጸ ተስፋ ውስጥ የሚጥል ነው ።

ቬሊንግ በተለያዩ ወቅቶች ከአንድ የሐሳባዊ ፍልስፍና አቋም ወደ ሌላው በመሸ

ጋገርና በመቀየጥ የተለያዩ አስተሳሰቦችንና አመለካከቶችን ለመፍጠር ሞክሯል ። ሆኖም ኤንግላንድ በወቅቱ ለነበሩ አቻዎቹ የሺሊንግን ፍልስፍና አድጋሪነት አጋልጧል ።

ሽምቅ ውጊያ

(Guerrilla Warfare)

ጠላትን እያዳከሙ በረኽም ጊዜ ውስጥ ለማሸነፍ ወይም ጠላት ተዳክሞ ስላማዊ ድርድር እንዲጠይቅ ፊት ለፊት በመግጠም ሳይሆን ድንገተኛ አደጋ በመጣል የሚካሄድ የትግል ስልት ነው ። ይህ የትግል ዓይነት ፖለቲካዊ ፣ ማኅበራዊ ፣ ኢኮኖሚያዊና ሥነ ልቡናዊ ጠባዮች አሉት ። በዚህ ዓይነት ዘዴ የሚካሄድ ትግል ግቡን የሚመታው አብዛኛውን ጊዜ ከረኽም ትግል በኋላ ነው ። የተዋጊው ኃይል በሰውም ሆነ በትጥቅ በኩል ከተቃራኒው ወገን ጋር ሲነፃፀር አብዛኛውን ጊዜ መጠኑ አነስተኛ ነው ።

ተዋጊዎቹ በአሰባሰባቸው እንደመደበኛ ጦር ተመሳሳይ ያልሆኑ ፣ ባገኙት የጦር መሣሪያ የሚጠቀሙ ፣ ቋሚ የሆነ ስፈር የሌላቸው ፣ በአብዛኛው አድፍጦ ጠላትን በማጥቃት ብቻ ሳይሆን የጠላትን ሞራልና የኢኮኖሚ ጥንካሬ ለማዳከም ልዩ ልዩ ስልቶችንም የሚጠቀሙ ናቸው ።

ሽምቅ ውጊያ በአጠቃላይ የተቃውሞ መግለጫ ነው ። ነገር ግን ተቃውሞው በሕዝቡ ላይ የተጫነውን የጭቆና ቀንበር ለማስወገድና ፍትህና እኩልነት የሰፈነበትን ማኅበራዊ ሥርዓት ለመመሥረት እንዲቻል የውስጥ አድጋሪ መንግሥትን ለመጣል ወይም ከባዕድ አገዛዝ ለመላቀቅ የሚካሄድ ፣ ወይም ጥቂት ወገኖች ለራሳቸው አድጋሪ ዓላማ በዚህ ስልት ተጠቅመው ያለውን ተራማጅና ሕዝባዊ ሥርዓት ለመጣል የሚያካሂዱት የትጥቅ ትግል ሊሆን ይችላል ። ስለዚህ ሽምቅ ውጊያ እንደማንኛውም የትጥቅ ትግል ስልት ተራማጅ ወይም አድጋሪ ዓላማና ገጽታ አለው ።

ሽምቅ ውጊያ ራሱን የቻለ የውጊያ ስልት ሆኖ ሊያገለግልም ይችላል ። በተለይ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ ሽምቅ ውጊያ የሕዝባዊና የብሔራዊ አርነት እንቅስቃሴ ጦርነቶች ዓይነተኛ ቅርፅ ሆኗል ።

በቻይና ፣ በአልጄሪያ ፣ በኩባ ፣ በቬትናም ፣ በአንጎላ ፣ በሞዛምቢክ ፣ በጊኒ ቢሳውና በዚምባብዌ የተካሄዱት ሽምቅ ውጊያዎች ለዚህ ዓይነተኛ ምሳሌ ናቸው ። ብዙውን ጊዜ ጦርነቶች በሽምቅ ውጊያነት ተነግሦ ተው ወደመደበኛ ጦርነት እያደጉ ይሄዳሉ ።

ሽረት ሽረት ሕግ (የ—)

(Law of Negation of the Negation)

የዚህን ሕግ መንፈስና አሠራር ለመረዳት በቅድሚያ የሽረትን ትክክለኛ ሚና ማወቅ አስፈላጊ ነው ። ዲበአካላውያን እንደ ሚሉት ከሆነ ሽረት ማውረድ ፣ መደምሰስ ማለት በመሆኑ ሽረት የዕድገት ተቃራኒ እንጂ የሱ አራማጅ ሊሆን አይችልም ። በተጨማሪም እንደእነሱ አባባል ሻሪውን ነገር መልሶ መሻር የሚያመለክተው ዕድገትን ሳይሆን በፊት ወደነበረው ሁኔታ መመለስን ነው ። ይህ የሽረት ሽረት ሕግን አስመልክተው ዲበአካላውያን የሚሰጡት ትርጉም መታረም አለበት ።

ዕድገት ካለሽረት ሊፈጸም አይችልም ፤ ምክንያቱም አዲስ ነገር ሊከሰትና የበላይነት ሊይዝ የሚችለው ከአርጌው ጋር በመታገልና እሱን በመደምሰስ ነው ። ዲበአካላውያን መሠረታዊ ለውጥን ስለማይቀበሉ ነው አዲሱን የአርጌው ቅጥያ አድርገው የሚተረጉሙት ። በሌላ በኩል ሌላውን የሻረ ነገር መልሶ ሲሻር ወደኋላ መመለስ የማይሆን በት ምክንያት የመጀመሪያው ሽረት አዲስ ሁኔታ ያስከተለ በመሆኑ ነው ። አዲሱ ሚናውን ካጠናቀቀ በኋላ ወደአርጌነት ስለሚቀየር በተራው መሻር ይኖርበታል ። ይህ ግለት የሽረት ሽረት ሕግ በነገሩ ውስጥ የሚፈጸመውን የዕድገት ተከታታይነት የሚያሳይ ነው ። ማለትም በአዲሱና በአርጌው ተከታታይነት ኖሮ ነገሩ በሂደት ውስጥ ያገኛቸውን የዕድገት ውጤቶች እንዲያጠቃልል የሚያስችለው የሽረት ሽረት ሕግ ነው ። ማጠቃለሉም ሊፈጸም የሚችለው ነገሩ አዲስ መልክ በመያዝ ወደከፍተኛ ደረጃ ሲሸጋገር ነው ።

ለምሳሌ ካፒታሊዝም ፊውዳሊዝምን ይሽራል ፤ የግል ንብረት ናሯቸው የግል አምራች የነበሩትን ወደ ወዝአደርነት በመቀየር

ንብረት አልባ ያደርጋቸዋል ። ካፒታሊዝም እያደገ በሄደ ቁጥር የግል ንብረት በንብረተ ሰቡ ውስጥ እየመነመነና በጥቂት ሰዎች እጅ ብቻ እየተጠራቀመ ይመጣል ። ይህ ሁኔታ በሶሻሊዝም ሲሻር ንብረተሰቡ በፊት ወደነበረበት የግል ንብረት ሁኔታ ይመሰሰላል ። ማለት አይደለም ። ሶሻሊዝም በተመሠረተበት ግንባራዊ የምርት ስልትና የማንበራዊ ንብረት ይዞታ አንፃር አምራቹ በአስተዋጽኦው መጠን ድርሻውን በግል ንብረትነት ይጠቀምበታል ። ማለት ነው ። እንዲሁም ሐሳባዊ ፍልስፍና ጥንታዊ ቁስ አካልነትን ሲሸርና መልሶ በቁስ አካልነት ሲሻር ፍልስፍና ወደጥንታዊ ቁስአካልነት ይመሰሰላል ። ማለት አይደለም ። ከሽረት ሽረቱ የሚገኘው የዳበረ ማለትም ዲያሌክቲካዊ ቁስአካልነት በመሆኑ ሻራው የበላይ ስመሆን የሚበቃው ሐሳባዊነት የበላይ በነበረበት ጊዜ ያጠራቀመውን የሰውን ልጅ የዕውቀት ታሪክ የሚያጠቃልል በመሆኑ ነው ።

የሽረት ሽረት ሕግ የሚያሳየን የዕድገት አቅጣጫን ነው ። ሽረት ለተሻሻለ ፣ ለበሰጠ ነገር በመሆኑ የአንድን ነገር ታሪካዊ ሂደት የሚመራ ነው ። የአንድን ነገር የቀድሞውንና የመጨውን ሁኔታ ማለትም መነሻውንና መድረሻውን የሚያመለክት በመሆኑ የሽረት ሽረት ሕግ የዕድገት አጠቃላይ ሕግ ነው ።

(የዲያሌክቲክስ ሕጎችን ፣ ጥምጥጣዊ ዕድገትን ይመለከቷል ።)

ሽብር
(Terror)

በመደብ ትግል ውስጥ ሽብር በተፃራሪ መደቦች መካከል የሚደረገው ሰላማዊ የትግል ስልት ሊሠራ ከማይችልበት ደረጃ ሲደርስ አንዱ ሌላውን ሰማንበርከክና የበላይነቱን ሰማረጋገጥ የሚያካሂደው የትጥቅ ትግል ነው ። ይሁንና አድጋሪ ኃይሎች በአብዮት ሰፈር የሚያካሂዱት ሽብርና የአብዮቱ ወገኖች በአድጋሪው ሰፈር ላይ የሚያደርጉት የትጥቅ አመፅ በይዘትም ሆነ በዓላማ ፍጹም የተሰያዩ ናቸው ።

ነጭ ሽብር አድጋሪ ገዥ መደቦች ሥርዓታቸው እንዳይለወጥ ወይም የተነጠቁትን

ሥልጣን በኃይል ለመመለስና ብዝበዛቸውን እንደገና ለማካሄድ በአብዮተኞችና በአብዮቱ ደጋፊዎች ፣ በአጠቃላይ በአብዮቱ ላይ የሚያካሂዱት አሰቃቂ የሆነ የግፍና የጭካኔ ተግባር ነው ። ነጭ ጦር የሚባሉትም በሩሲያ ውስጥ ከ1918—21 በተካሄደው የርስ በርስ ጦርነት በኢምፔሪያሊስቶች ቀጥተኛ ርዳታ በመደገፍ ቀዩን ጦርና ባልሼቪኮችን ይዞጉ የነበሩ የፀረ አብዮት ወታደሮች ናቸው ። ኋላ በሶቭዬት ንብረት እንደታየው ትርጉስካይቶችም በነጭ ሽብርቸው የታወቁ ናቸው ። በጀርመንም በ1933 ሂትለር ሥልጣን ከጨበጠ በኋላ በኮሚኒስቶችና በተራማጅ ኃይሎች ላይ ተመሳሳይ ሽብር አካሂዷል ። በሀገራችንም ከ1969 መጀመሪያ እስከ 1970 አጋማሽ ድረስ በተለይ በከተሞች በ “ኢ.ሕ. አ. ፓ.” የተካሄደው ነጭ ሽብር በአብዮቱ ላይ አደጋ አድርሶ ነበር ።

ቀይ ሽብር አብዮት በፀረ አብዮት ኃይላት የውጥር በሚያዘበትና የዘላቂነት ተስፋው እጅግ በጣም በሚያጠራጥርበት ወቅት አብዮቱን ከቅልበሳ ለማዳን ሌላ አማራጭ ዘዴ ሲጠፋ የአብዮቱ ወገኖች የመጨረሻ የፖለቲካ ውሳኔ በማድረግ በፀረ አብዮተኞች ላይ በይፋ የሚወስዱት የትጥቅ አርምጃ ወይም ቅጣት ነው ።

ተራማጅ ኃይሎች በፀረ አብዮትና በአድጋሪት ሰፈር የሚያደርሱት ሽብር አድጋሪውን ሥርዓት በመደምሰስ ብዝበዛንና ጭቆናን ለማጥፋት በመሆኑ በይዘቱ ተራማጅና ሕዝባዊ ነው ። ፀረ አብዮትና የአድጋሪት ኃይላት በአብዮቱ ሰፈር የሚፈጥሩት ሽብር ግን ሕዝቦች ለነፃነት ፣ ለሰላምና ለማንበራዊ ዕድገት የሚያካሂዱትን የትጥቅ አመፅ በጦር ኃይል ፣ በፖለቲካና በኢኮኖሚ ተፅዕኖ በመግታት የአርጌውን ሥርዓት ዕድሜ ለማራዘምና ብዝበዛና ጭቆና እንዲቀጥል ለማድረግ ስለሆነ አድጋሪና ፀረ ሕዝብ ነው ።

ሽግግር ወቅት (የ—)
(Transition Period)

የሠራተኛው መደብ የፖለቲካ ሥልጣን ከጨበጠበት ጊዜ አንሥቶ ንብረተሰቡ ሰሰሻ

ሊሰት ግንባታ አስፈላጊውን ተከኒካዊ ፣ ቁሳ ዊና ባህላዊ መሠረት አስከግጥል ድረስ የሚወስድበት ጊዜ የሽግግር ወቅት ይባላል ። በሌላ በኩል ከረዥሙ የኮሚኒስት ሥርዓተ ግንባርን ከግሰፈን ግብ አኳያ ሲታይ የዚህ ሥርዓተ ግንባር የመጀመሪያ ደረጃ የሆነው ሶሻሊዝም ራሱ እንደ ሽግግር ወቅት ይቆጠራል ።

በመጀመሪያው ትርጉም መሠረት ግንኛውም ኅብረተሰብ ከካፒታሊስት ወይም ከቅድመ ካፒታሊስት ስልተ ምርት ወደ ሶሻሊዝም ከመድረሱ በፊት በሽግግር ወቅት ውስጥ ግስፍ ይኖርበታል ። ምክንያቱም ከቅድመ ካፒታሊዝም ወደ ካፒታሊዝም በተደረገው ዕድገት የግል ባለንብረትነት ሳይጠፋ እንደ ዓይነት ብዝሃ በሌላ ዓይነት ተተካ እንጂ መሠረታዊ የሆነ ግንባራዊና ኢኮኖሚያዊ ለውጥ አልተደረገም ። በአንጻሩ ግን ካፒታሊዝም ተሽር የማምረቻ መሣሪያዎች በኅብረትና በመንግሥት ይዘታ ሥር የሆኑበት ሶሻሊስት የምርት ግንኙነት የግል ባለንብረትነት በሰፊነት ሥርዓት ውስጥ ሊያድግ አይችልም ። ሶሻሊዝም ይህን ዕድገት ሊያገኝ የሚችለው የፖለቲካ ሥልጣን በሠራተኛውና በአጋር መደቦች በተያዘበትና የማምረቻ መሣሪያዎች ከግል ባለቤትነት ተሳቀው በምትኩ ንብረት የጠቅላላው ሕዝብ ግንባራዊ ይዘታ በሚሆንበት ደረጃ ነው ። የዚህ የሽግግር ወቅት ግጠር ወይንም መርዘም እንደየሀገሩ ተጨባጭ ሁኔታ በተለይም የምርት ኃይሎች በደረሱበት የዕድገት ደረጃ ይወስናል ። በአንዱ ስትሪ እጅግ ወደፊት በተራመዱና የአመራሪቱም ሁኔታ በከፍተኛ ደረጃ ግንባራዊ በሆነባቸው ሀገሮች የሽግግር ወቅት አጠር ያለ ሲሆን የኢኮኖሚ ደረጃቸው ዝቅተኛ የሆነ ሀገሮች ረዘም ባለ የሽግግር ወቅት ውስጥ ለግለፍ ይገደዳሉ ።

የሠርቶ እድሩ ሕዝብ ሶሻሊዝምን የመግንባት ዓላማ ከመቅጽበት የሚግላ ሳይሆን የረዥም ጊዜ ትግልን የሚጠይቅ ነው ። ምክንያቱም የሠራተኛው መደብ የግንባር ቀደም ፓርቲውን አመራር በመቀዳጀትና አጋር መደቦችን በአንድነት አስልፎ በሚይዘው የፖለቲካ ሥልጣን ጠላቶቹን ሁሉ በቁጥጥሩ ሥር እያዋለ የበላይነቱን ለማረጋገጥ ፣ ከዚያም ባሻገር በታቀደ የግንባታ ትግል ግንኛውንም

ብዝሃ በማስወገድ የጋራ ብልጽግናውን የሚያዳብርበትን መሠረት ለማጠናከር ሰፊ ትግል ማካሄድ ስለሚያስፈልገው ነው ።

ሶሻሊዝምን ለመገንባት በሽግግር ወቅት ውስጥ የሚገኙ ሀገሮች ሁሉ ተገባራዊ ሊያደርጓቸው የሚገቡ ሕግጋት አሉ ። ከእነዚህም ሕግጋት መካከል ጭቁን ሕዝቦች በሠራተኛው መደብ ግንባር ቀደም ግርዛ ሳይሆኑ ለኒኖዊ ፓርቲ መሪነት የበላይነታቸውን ማረጋገጥን ፣ ለዚህም የሠራተኛውንና የገበሬውን አጋርነት ማጠናከርን ፣ የምርት ማከናወኛዎችን የጠቅላላው ሕዝብ ግንባራዊ ይዘታ እያደረጉ ካፒታሊስት ግንኙነትን ማጥፋትን ፣ በዚህ ረገድ በገጠር ደረጃ በደረጃ የመንግሥት እርሻዎችንና የገበሬዎች አምራቾች የኅብረት ሥራ ግንባራት ማስፋፋትን ፣ ግንኛውንም የመደብ ፣ የብሔረሰቦችና ሌሎችንም ጭቆናዎች ለማስወገድ መሠረታዊ ስውጦች ግድረግጥ የመሳሰሉት ዋናውን ቦታ የሚይዙ ናቸው ። ደረጃ በደረጃ በባህል መስኮች አብዮት ማካሄድ ፣ በወዝአደራዊ ዓለም አቀፋዊነት በመመራት በሶሻሊስትና ከተራማጅ ኅብረተሰቦች ጋር ትብብርን ማስፋፋትም በዚህ ትግል ውስጥ ይጠቃሳሉ ።

የሽግግር ወቅት ኢኮኖሚ ቀደም ያሉት የምርት ግንኙነቶች ሙሉ በሙሉ የማይወገዱበትና አላሁም ገና ያልተስፋፋ በት በመሆኑ ቅይጥ ይዘታ የሚታይበት ነው ። እነዚህም ዋና ዋናዎቹ ይዘታዎች የሶሻሊስት ፣ የአነስተኛ ሸቀጥ አምራችና የካፒታሊስት ይዘታዎች ናቸው ። የሶሻሊስት ይዘታ ገና በማደግ ላይ ቢሆንም የመንግሥትና የኅብረት ሥራ ግንባራትን ንብረቶች የሚያጠቃልልና ለዕድገትም ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጠው ክፍል በመሆኑ በሽግግር ወቅትም ቢሆን መሪ ሚና ይጫወታል ። በአነስተኛ የሸቀጥ አምራችነት የሚከሰሱት ደግሞ አብዛኛውን የገበሬውን ክፍል ፣ የአደግ ጥበብ ባለሙያዎችንና የአነስተኛ ነጋዴዎችን ፣ የሰዎችን ጉልበት በመሰዘበዝ ሳይሆን በራስ ጥረት የሚጠቀሙ የጉጂ ኢንዱስትሪዎችን በመሳሰሉት ሥራዎች የተሰማሩትን ይይዛሉ ። ሦስተኛው በዚህ ደረጃ ጨርሶ ያልተወገደውና በዲሞክራሲያዊ አብዮት መመሪያ ገደብ የሚሠራው የካፒታሊስት ይዘታ በገጠርና በከተማ የሚገኙትን ከፍተኛ ባለንብረ

ቶች (ቡርኪዚዎች) ያቀፈ ነው ። ይህም በከተሞች ውስጥ የግል ባለአንዳስትሪዎችን፣ ትላልቅና መካከለኛ ነጋዴዎችን፣ በገጠር ደግሞ ቀጥረው የሚያሳርሱ ሀብታም ገበሬዎችን ያጠቃልላል ። ከነዚህ ዋነኛ ይዘታዎች ዘተጨማሪ በሽግግር ላይ ባሉ በአንዳንድ ግርግር እጅግ ጎሳ ቀር የሆነ (አባዊ) የኢኮኖሚ ግንኙነት ሊኖር ይችላል ። ይህም ከገበያ ጋር ምንም ዓይነት ወይም በጣም ግንኙነት የሆነ ግንኙነት ያላቸውን የገጠር ነጥሪዎች ያቀፈ ነው ። ይበልጡንም ይህን የመሰለው ኢኮኖሚ በኢትዮጵያ ውስጥ እንደሚታየው ዘላናቸንና አንዳንድ አናሳ ብሔረሰቦችን ይመለከታል ።

በዚህ የሽግግር ደረጃ የመደብ አስላላፍና የኃይል ሚዛን እንደዚሁም የመደብ ትግሉ ዓይነት ይለያይ እንጂ ተፃራሪ መደቦች ይኖራሉ ። የሽግግር ወቅት መሠረታዊ ቅራኔ ጭነታሊዝምና በሶሻሊዝም ማለትም በቡርኪዚውና በወዝአደሩ መካከል ያለው ቅራኔ ነው ። በሌላ በኩል እጅግ ወደፊት በተራመደው የፖለቲካ መዋቅርና ገና ጎሳቀር በሆነው ኢኮኖሚ መካከል መሠረታዊ ያልሆኑ ቅራኔዎች ይኖራሉ ። እንደዚሁም ሰፋፊ የመንግሥት እርሻዎችና ዘመናዊ የኢንዱስትሪ ይዘታዎችና የተበታተኑ የአነስተኛ ገበሬዎች እመራረት በአንድነት መታየታቸውም ሌላ የዚሁ ዓይነት ቅራኔ የሚታይበት መስክ ነው ።

ቅድመ ካፒታሊስት የምርት ግንኙነት የሰፈነባቸው ሀገሮች ሶሻሊዝምን ዘላቂ ግባቸው አድርገው ከታገሉና ለዚህም በሠርቶ እደሩ ሕዝብ የበላይነት የምርት ኃይሎችን የሚያሳድጉና ከብዝበዛ ነፃ የሆነ የምርት ግንኙነት የሚያስፍኑ ሥር ነቀል ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ለውጦችን በማድረግ ዕድገታቸውን አያቀዱ እስከተመዱ ድረስ ካፒታሊዝምን ዘልሰው ወደ ሶሻሊዝም ሊሸጋገሩ እንደሚችሉ ማርክሲዝም ሌኒኒዝም በተግባር አረጋግጧል ። ቅድመ አብዮት ኢትዮጵያ በአብዛኛው የፊውዳል ምርት ግንኙነት ስፍናባት የነበረች ሀገር ስትሆን ዛሬ የዘውድ አገዛዝ ተገርሶ ለሠራተኛው መደብ ሥልጣን መያዝ አመች ሁኔታ የተፈጠረ ባት፣ መሬት ለአራሹ የሆነባት፣ ባንኮችና ኢንዱስትሪዎች በመንግሥት ቁጥጥር ሥር የዋሉባት፣ ሕዝባዊ ድርጅቶች የተቋቋሙባት፣ በአጠቃላይ ሥር ነቀል ማኅበራዊና ኢኮኖ

ሚያዢ አብዮት ያካሄደችና የካፒታሊስት የዕድገት ጉዳይን ሳትከተል ደረጃ በደረጃ ለሶሻሊዝም ግንባታ ሁለንታዊ መሠረት በምትጥልበት በሽግግር ሂደት ውስጥ የምትገኝ ሀገር ናት ።

(ለውጥን፣ ዲሞክራሲያዊ አብዮትን፣ ሶሻሊስት አብዮትን፣ የወዝአደሩ የበላይ ገዥነትን ይመለከታል ።)

ሽፍን ተረፈ ሕዝብ
(Latent Surplus Population)

የአንፃራዊ ተረፈ ሕዝብ መልክ ሲሆን የሚያመለክተው ከውጭ ሲታይ መላ በመላ በሥራ ላይ ያሉ የሚመስሉትንና ዳሩ ግን ለተሰማሩበት የሥራ መስክ ከሚያስፈልገው የሰው ኃይል ቁጥር በላይ በመሆናቸው ከዓቅም በታች እንዲያመርቱ የሚገደዱትን ነው ። ይህ የአንፃራዊ ተረፈ ሕዝብ መልክ ጎልቶ የሚታየው በገጠር አካባቢ በእርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ ውስጥ በመሆኑ አንዳንድ ጊዜ የእርሻ ተረፈ ሕዝብ በመባል ይታወቃል ።

ሽፍን ተረፈ ሕዝብ የሚፈጠረው ካፒታሊዝም ወደ እርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ እየገባ ሲሄድ ዘመናዊ የእርሻ መግሪያዎችም ሥራ ላይ መዋል ስለሚጀምሩ፣ ይህ ሁኔታ በእርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ ፍጹማዊና አንፃራዊ በሆነ መንገድ ለሥራ ኃይል ያለው ፍላጎት እየቀነሰ እንዲሄድ ስለሚያደርግ ነው ። በተጨማሪም ይህ የአንፃራዊ ተረፈ ሕዝብ መልክ እነስተኛ መሬት ስላላቸው ሊያመርቱ ከሚችሉት በታች እንዲያመርቱ የሚገደዱ ገበሬዎችንና የእደ ጥበብ ባለሙያዎችን ያጠቃልላል ።

የዚህ ዓይነት አንፃራዊ ተረፈ ሕዝብ ሽፍን የሚባልበት ዋናው ምክንያት ከላይ በተጠቀሱት ምክንያቶች ሳቢያ ትርፍ የሥራ ኃይል በእርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ በፈጠርና ገበሬዎቹ ወደ ሥራ አጥነት ደረጃ እንዲወርዱ በገደዱም በትናንሽ መሬቶች ላይ ስፍረው በቂ ሥራ ያላቸው በመምሰል ስለሚቆዩ ነው ። ሽፍን ተረፈ ሕዝብ ከካፒታሊስት ስልተ ምርት ማቆጣቆጥ ጋር የሚከሰት በመሆኑ እንደ ዋነኛ የሥራ አጥነት መልክ ጎልቶ የሚታየው በጎሳቀር ሀገሮች ውስጥ ነው ።

ሾፐፕፕሀወር : አርተር
(Schopenhauer, Arthur)

ከ1788 — 1860 የኖረ ፡ በቦርሊንና በፍራንክፈርት ያስተማረ ሐሳባዊ የጀርመን ፈላስፋ ነው ። ዕውቅ ጽሑፉም “ዲ ቬልት አልስ ቬለ ኡንቸ ፎርሽቴሉንግ” የሚባለው ነው ። ሾፐፕፕሀወር መታወቅ የጀመረው ከ1848 አብዮት በኋላ ቡርገዢው የሕዝቡን አብዮታዊ እንቅስቃሴ በመፍራት ወደ አድጎርት ከተለወጠበት ወቅት አንሥቶ ነው ። ከዚህም የተነሣ አስተሳሰቡ ተፅዕኖ ማሳደር የጀመረው በኢምፔሪያሊዝም ወቅት ነው ። የቁስአካልነትና የዲያሌክቲክስ ተቃዋሚ በመሆኑ በዲበአካላዊ ሐሳባዊነት ሳይንሳዊውን የዓለም ግንዛቤ ይታገል የነበረው ። የዓለም ውጫዊ ገጽታ የንቃተ ጎሊና ክስተት ነው የሚለውን የካንትን አመለካከት የተቀበለ ነገር ግን “ነገር በውሰጡ” የሚለውን ጽንሰ ሐሳብ በመተው የዓለም ፍሬ ነገር በጭፍንና

በኢምክኑያዊ ፍላጎት የሚገዛ ነው የሚል እምነትም ነበረው ። ዓለምን የሚገዛው ፍላጎት ኢምክኑያዊ በመሆኑ ስለተፈጥሮና ስለ ጎጭ ረተሰብ ሳይንሳዊ ግንዛቤ ሊኖር አይችልም ስለሚል የኢታዋቂነት ዝንባሌ ይታይበታል ። ስለሆነም የታሪክ ግስጋሴን መካድ፣ ለአብዮትና ለሕዝብ ካለው ጥላቻ የተነገምን ጽረተ ዓለሙ በቀቢጸ ተስፋ ሥር መውደቅ የሾፐፕፕሀወር አመለካከት ዓይነተኛ ባሕርያት ናቸው ። ኑርን ፍቸ የሌለው አድርጎ ስለሚረዳም የአፍራሽነት ወይም የአውዳሚነት ስሜትና አስተሳሰብ አለው ።

ስለውበትም ያለው አመለካከት ተራማጁን ኪነት የታገለፍ በምትኩም እውነታን የሚያንቋሽሽበትንና ለሕዝቡ መሠረታዊ ጥቅም ያልቆመውን የሥነ ወበት መሥመር የሚያራምድ ነበር ።

(ፈቃዳዊነትን ፡ ኢምክኑያዊነትን ይመለከታል ።)

ቀላል ሥራ (Simple or Unskilled Labour)

ቀላል ሥራ ለአንድ የተወሰነ የሥራ ዘርፍ የተወሰነ ሥልጠናና ልምድ የማይጠይቅ ሥራ ነው። ጉድጓድ መቆራረጥ፣ ዕቃ መሸከም፣ መሳሳክ ወዘተ... ልምድንና ሥልጠናን የማይጠይቁ ሥራዎች በመሆናቸው የቀላል ሥራ ምሳሌዎች ናቸው። ቀላል ሥራ ሥልጠናና ልምድን የማይጠይቅ ሥራ ነው። በሚባልበት ጊዜ የተወሰነ የምርት ኃይሎች ዕድገትን መሠረት በማድረግ ነው። የምርት ኃይሎች እያደጉና የጎብረተሰቡ ባህሌት እየቆየ ሲሄድ፣ ቀደም ሲል ልምድንና መጠኑን ሥልጠናን ይጠይቁ የነበሩ አንዳንድ ሥራዎች ወደቀላል ሥራነት ሊለወጡ ይችላሉ።

(ውስብስብ ሥራን ይመለከታል።)

ቀላል የሸቀጥ ምርት (Simple Commodity Production)

ቀላል የሸቀጥ ምርት ከጥንታዊ የጋር የሽ ሥርዓተ ማገበር ማክተሚያ ጀምሮ የተከሰተ፣ በጥቂት የምርት መገልገያዎች የግል ባለቤትነትና በራስ ወይም በቤተሰብ ጉልበት ላይ የተመሠረተ ነው።

ቀላል የሸቀጥ ምርት በቅድመ ካፒታሊስት ሥርዓተ ማገበሮች ብቻ ሳይሆን በካፒታሊዝምና ሶሻሊዝምን ለመገንባት ቅድመ ሁኔታ በሆነው በሽግግርም ወቅት ውስጥ ይቀጥላል። ይሁንና በሽግግር ወቅትም ሆነ በማናቸውም ሥርዓተ ማገበር ውስጥ ቀላል የሸቀጥ ምርት የጎብረተሰብን ዕድገት የሚመራና የሚወስን አይሆንም።

ቀላል የሸቀጥ ምርት የገበሬውንና የእደጥበብ ባለሙያውን ምርት የሚመለከት ሲሆን የእነሱትኛ ነጋዴውም ህልውና የሚከሰተው በዚሁ የሸቀጥ ምርት ወቅት ነው።

ቀላል የሸቀጥ ምርት በባሪያ አሳዳሪ ውና በፊውዳሉ ስልተ ምርቶች ውስጥ ዓይነተኛ መለያ ባይሆንም በነዚህ ስልተ ምርቶች ውስጥ በዛ ያሉ እነሱተኛ አምራቶች በመኖራቸው ተስፋፍቶ ይገኛል።

በካፒታሊስት ሥርዓት ቀላል የሸቀጥ ምርት በጣም የቆረቆዘና እነሱተኛ የሆነውን የጎብረተሰብ ክፍል ያቀፈ ነው። በጣም በዛ ያለውን የጎብረተሰብ ክፍል በሚያቅፍበትም ወቅት (ለምሳሌ ከቅድመ ካፒታሊዝም ወደ ሶሻሊዝም በሚደረገው የሽግግር ወቅትና በእሁኑ ጊዜ በኢትዮጵያ ውስጥ እንዳለው ሁኔታ ማለትም ብሔራዊ ጂኖሲዲያዊ አብዮት እስከሚገባደድበት ጊዜ ድረስ) ቀላል የሸቀጥ ምርት በአጠቃላይ አከናዊ ውስጥ የመሪነትና የወሰኝነት ሚና አይኖረውም። ይህ የሚሆንበትም ምክንያት ቀላል የሸቀጥ ምርት ለማደግ የሚያደርገው ጥረት እራሱን የሚያቆረቁዘውና ከነአካቱውም ህልውናውን የሚያሳጣው በመሆኑ ነው።

በቀላል የሸቀጥ ምርት ወቅት እያንዳንዱ አምራች የሥራው ውጤት ባለቤት ከመሆኑም በላይ ልውውጥ የሚካሄደው በመሠረቱ ለትርፍ ሳይሆን ፍላጎትን ለማርካት ነው። ከዚህ በተጨማሪ በቀላል የሸቀጥ ምርት ወቅት የሚመረተውም ምርት ጎሳቀር በሆኑ የምርት መሣሪያዎች በመሆኑ የሚገኘውም ምርት ይህን ያህል አጥጋቢ አይሆንም። በቀላል የሸቀጥ ምርት ወቅት ቅጥር የሥራ ኃይል ስለሌለ የሰው በሰው መገንባት የተለመደ አይደለም።

(ካፒታሊስታዊ የሸቀጥ ምርትን፣ ሶሻሊስታዊ የሸቀጥ ምርትን ይመለከታል።)

ቀላል እርባታ (Simple Reproduction)

እርባታ ሳይሰፋፋ ቀደም ሲል በነበረበት መጠን እንደገና የመታደሱ ሂደት ቀላል እርባታ ይባላል።

በካፒታሊዝም ክልል ውስጥ የቀላል እርባታ ጽንሰ ሐሳብ የሚያመለክተው የተ

መረተውን ተረፈ እሴት ቡርሻዚው ሙሉ በሙሉ ለኢምርታዊ ፍጆታ የሚያውለው መሆኑን ነው ። ይህም ማስት ስምሳሌ ቡር ሻዚው በዓመቱ መጨረሻ ላይ ያገኘው ተረፈ እሴት በትርፍ መልክ ብር 10,000 ሆኖ በዚህ ብር ተጨማሪ የምርት መሣሪያዎች ሳይገዛበት ወይም ተጨማሪ ወዝእደር ሳይቀ ጥርበት ሙሉ በሙሉ ለራሱና ለቤተሰቦቹ ልብስ ፣ የቤት ዕቃና የመሳሰሉትን ለኢምር ታዊ ፍጆታ የሚውሉ ሸቀጦችን የገዛበት እንደሆነ ነው ። ይሁንና ቡርሻዚው በመጀመ ሬያው ዓመት ያወጣው ካፒታል መጠን ብር 50,000 ከሆነና በአምስት ዓመታት በየ ዓመቱ ያገኘውን ብር 10,000 ትርፍ ለኢም ርታዊ ፍጆታ በማዋል የምርቱ ተግባር ቀደም ሲል በነበረበት ደረጃ እንዲቀጥል ቢያደርግ ዋናውን በ5 ዓመት ጊዜ ውስጥ ይመልሳል ።

ቀላል እርባታ በካፒታሊዝም ውስጥ በእያንዳንዱ የካፒታሊስት የምርት ተቋም ወይም አልፎ አልፎ ለአጭር ጊዜ በመላው የካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ሊታይ ቢች ልም በመሠረቱ በካፒታሊዝም ውስጥ የሚገኘው የእርባታ ዓይነት የተስፋፋ እርባታ ነው ። ካርል ማርክስ የተስፋፋ እርባታ የሚካ ሄድበትን ሁኔታ ለመመርመር ከቀላል እር ባታ ትንታኔ የጀመረውም ለዚህ ነው ።

የሸቀጥ ምርት ዋጋውን የምርት መልክ በያዘበት በካፒታሊዝም ውስጥ እር ባታ በምርትና በዝውውር ሂደት ጥምረት የሚገለጽ ነው ። በዚሁ መሠረት ካርል ማርክስ በካፒታሊስት የተስፋፋ እርባታ ሥር የምርቱና የዝውውሩ ሂደት ጥምረት ምን እንደሚመስል ለማሳየት ትንታኔውን የጀመረው ቀላል እርባታ እንደጠቅላላው የካፒታሊስት የእርባታ ባሕርይ እንደሆነ ፣ በካፒታሊዝም ውስጥ ሁለት መሠረታዊ መደቦች ብቻ እንዳሉና የተመረተው ሸቀጥ የሚዘዋወረው ባንድ ሀገር ክልል ውስጥ ብቻ እንደሆነ በመገመት ነው ። ይህንን ትንታኔ በትክክል ማስተዋል ይቻል ዘንድ ጠቅላላው ማህበራዊ ምርት በቁሳዊ መልኩ ሲታይ በምርት ማከናወኛ መሣሪያዎች (ክፍል አንድ) የምርት ዘርፍና በፍጆታ ዕቃዎች(ክፍል ሁለት) የምርት ዘርፍ የሚከፈል መሆኑን በቅድሚያ ማጤኑ ጠቃሚ ይሆናል ።

ክፍል አንድ 1*
 $4,000 ቋካ^1 + 1,000 + ተካ^1 + 1,000 + ተአ^1 = 6,000$ ጠም¹

ክፍል ሁለት 1
 $2,000 ቋካ^2 + 500 + ተካ^2 + 500 + ተአ^2 = 3,000$ ጠም²

በዚህ እንዛዊ ምሳሌ መሠረት በኅብረተሰቡ ውስጥ ጠቅላላ እሴታቸው 9,000 የሆኑ ሸቀ ጦች ሲመረቱ ከዚህ ውስጥ እሴታቸው 3,000 የሆነው ለኢምርታዊ ፍጆታ የሚውሉ ሸቀ ጦችና እሴታቸው 6,000 የሚሆነው ደግሞ ጥሪ ዕቃዎች ፣ የማምረቻ መሣሪያዎችና የኃይል ማመንጫዎች የመሳሰሉት ለምርት የሚያገ ለግሉ ሸቀጦች ናቸው ። ጠቅላላው ምርት በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ የተመረተውን ሸቀጥ መጠን የሚያሳይ ነው ብንል በዚያ አንድ ዓመት ውስጥ በወጣው የሥራ ጊዜ የተመረተው አዲስ እሴት በሁለቱ የኢኮኖሚ ክፍሎች የተሰማሩ ወዝእደሮችና ቡርሻዚዎች በምንዳና በትርፍ መልክ የወሰዱት 3,000 ያህል ሲሆን የተቀረው 6,000 ግን ቀደም ባለው ጊዜ የተመረተው በሁለቱ የኢኮኖሚ ክፍሎች በቋሚ ካፒታል መልክ የነበረውና እሴቱን በምርቱ ሂደት ውስጥ በሥራ ኃይል እማካይነት አዲስ ወደተመረቱት ሸቀጦች ያስተላለፈው ነው ።

ቀደም ሲል በካፒታሊዝም ውስጥ ያለው ቀላል እርባታ ቡርሻዚው የተመረተ ውን ተረፈ እሴት በሙሉ ለኢምርታዊ ፍጆታ ሲያውሰው ነው ባልነው መሠረት የተመረ ተው ሸቀጥ ገበያ እግኝቶ ምርቱም ቀደም ሲል በነበረበት ደረጃ መታደስ የሚችለው የሚከተሉት ሦስት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ነው ።

ሀ/ በክፍል ሁለት የተመረተው ለኢምርታዊ ፍጆታ የሚውሰው ሸቀጥ መጠን በሁ ለቱ የኢኮኖሚ ክፍሎች ከተሰማሩ ቡር ሻዚዎችና ወዝእደሮች ጠቅላላ ገቢ ጋር እኩል ሲሆን (ቡርሻዚው ያገኘውን ትርፍ ሙሉ በሙሉ ለኢምርታዊ ፍጆታ ያዋለው በመሆኑና የወዝእደሩም ገቢ

*ቋካ = ቋሚ ካፒታል
 ተካ = ተለዋዋጭ ካፒታል
 ተአ = ተረፈ እሴት
 ጠም = ጠቅላላ ምርት

ከመሠረታዊ ፍላጎቱ እርካታ በላይ ሆኖ ለክምችት የሚውል ባለመሆኑ ፤ (በምሳሌያችን መሠረት ፤ ክፍል ሁለት) ጠቅላላ ምርት (3,000) = ክፍል አንድ 1,000 ተካ + 1,000 ተእ + ክፍል ሁለት 500 ተካ + 500 ተእ

ለ/ በክፍል አንድ የተሰማሩ ቡርጂዚዎችና ወዝአደሮች ባገኙት ገቢ ከክፍል ሁለት የሚገዟቸው የፍጆታ ዕቃዎች እሴትና ምርቱን ቀደም ሲል በነበረበት ደረጃ እንዲታደስ ለማድረግ ክፍል ሁለት ከክፍል አንድ መግዛት ከሚያ ሰፈልገው የምርት መገልገያ መሣሪያዎች እሴት እኩል ሲሆን ፤ ለምሳሌ ፡— ክፍል አንድ (1,000 ተካ + 1,000 ተእ) = ክፍል ሁለት (2,000 ቋካ)

ሐ/ የክፍል አንድ ጠቅላላ ምርት መጠን የሁለቱ ኢኮኖሚ ክፍሎችን የቋሚ ካፒታል (መሣሪያዎች ፣ ጥሬ ዕቃዎች ወዘተ...) ፍላጎት ቀደም ሲል በነበረ በት ደረጃ ማሟላት ሲቻል ነው ። ለምሳሌ ፡— ክፍል አንድ ጠቅላላ ምርት (6,000) = ክፍል አንድ (4,000 ቋካ) + ክፍል ሁለት (2,000 ቋካ)

ይሁንና በካፒታሊዝም ውስጥ የምርት መሠረታዊ ዓላማ ትርፍን ማጋበስ ስለሆነና በተለያዩ የኢኮኖሚ ክፍሎች መካከል ቅንጅት ባለመኖሩ በእነዚህ ከላይ በጠቀስናቸው ሦስት ሁኔታዎች መካከል ተመጣጣኝነት ሊኖር አይችልም ። ይህም በካፒታሊዝም ውስጥ ለሚከሰተው ቀውስ እንድ ዓይነተኛ ምክንያት ነው ።

(እርባታን ፣ የተሰፋፋ እርባታን ይመለከታል ።)

ቀላል የካፒታሊስት ትብብር
(Simple Capitalist Co-operation)

በአንድ-ሰነት ስርፍ ካፒታሊዝም ማቆ ጥቆሞ የጀመረበት የአመራረት ስልት ሲሆን በአንድ ወይም በተያያዘ የምርት እንቅስ ቃሴ ሂደት በዛ ያሉ ሰዎች በአንድ ላይ ተሰብስበው የሚሠሩበት የሥራ አደረጃጀት ነው ።

ቀላል የካፒታሊስት ትብብር ከቀላል የሸቀጥ አመራረት ያደገ ሲሆን ከቀላል የሸቀጥ አመራረት የሚለይበትም በአንድ በተወሰነ የምርት እንቅስቃሴ ውስጥ በአንድ ቦታ ተሰብስበው በአንድ ካፒታሊስት ይዘታና በሱም ቁጥጥር ሥራ በሚሠሩት ሰዎች ብዛት ነው ። በቀላል የካፒታሊስት ትብብር የአመራረት ደረጃ የምርት መገልገያዎች ባለቤት የሆነው ካፒታሊስቱ ከፍተኛ ትርፍ ይሰበስባል ።

በዚህ ደረጃ የሥራ ክፍፍል የለም ፤ ሁሉም ሠራተኞች ተመሳሳይ ሥራ ይሠራሉ ። ሆኖም ግን ከእደ ጥበብ ምርት ይልቅ ቀላል የካፒታሊስት ትብብር ከፍተኛ ዕድገት አሳይቷል ። በእነሱተኛ የሸቀጥ ምርት ወቅት ጎልቶ ይታይ የነበረው በግልና ማህበራዊ ተቀባይነት ባለው የሥራ ጊዜ መካከል የነበረው ልዩነት በቀላል የካፒታሊስት ትብብር ወቅት እየጠበበ ከመሄዱም በላይ የምርት መገልገያዎች በቁጠባ ሥራ ላይ እንዲውሉ አመች ሁኔታን ፈጠረ ። ለምሳሌ ሃያ ሰዎች ሊያሠራ የሚችል አንድ የሥራ ቦታ ማቋቋም ሁለት ሰዎች ሊያሠሩ የሚችሉ አሥር የተለያዩ የሥራ ቦታዎች ከማቋቋም ይቀላል ።

ቀላል የካፒታሊስት ትብብር ላልተቋረጠ የሥራ እንቅስቃሴ አመች ከመሆኑም በላይ ይህ ዓይነት አመራረት ከዚያ በፊት ከነበረው አመራረት የሥራ ምርታማነት በከፍተኛ ደረጃ እንዲጨምር አድርጓል ። በዚህም ሂደት የሥራ ኃይሉን እሴት በመቀነስ የእንግራዊ ተረፈ እሴት መጠን እንዲጨምር አድርጓል ። በዚህ ደረጃ ካፒታሊስቶች ለተጨማሪ ተረፈ እሴት ያደረጉት ውድድርና ይኸው ውድድር ያስከተለው የምርት ኃይሎች ዕድገት ቀላል የካፒታሊስት ትብብርን ወደ መፈብረክ ደረጃ አሸጋግሯል ።

(ቀላል የሸቀጥ ምርትን ፣ መፈብረክን ይመለከታል ።)

ቀኖናዊነት
(Dogmatism)

በፍልስፍናና በሳይንስ ሁኔታዎችንና ነገሮችን ከሰፍራና ከጊዜ ውጭ በመውሰድ እንደማይለወጡ ፣ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እንደተሰጡ አድርጎ የሚወስድ ፣ የእውነትን ተጨባጭነት የሚክድ ፣ ጊዜ ባለፈበ

ቸው አስተሳሰቦች የሚመራ አመለካከት ወይም አስተሳሰብ ቀናናዊነት ይባላል ። ቀናናዊነት መጠየቅንና መመራመርን ከሚገረረው ከጭፍን አምልኮትና ከእምነት (ሃይማኖት) ጋር በቅርብ የተዛመደ ነው ። በዘመናችን ቀናናዊነት ዓለም ፣ ጎብረተሰብ ፣ እውነታ ይለው ጣሉ ፣ ያድጋሉ የሚለውን ማርክሳዊ ትምህርት የሚቃረን የቡርጂ አስተሳሰብ ነው ። በወዘአደር እንቅስቃሴ ውስጥ ቀናናዊነት የሚከሰተው ማርክሲዝም ሌኒኒዝምን ከጊዜና ከዕፍራ ውጭ ቀድሞ እንደነበረ ወይም በሌላ ስፍራና ሀገር በሥራ ላይ እንደዋሰ ልክ በዚያው ሁኔታ ሥራ ላይ አውለዋለሁ ወይም እንደነበረ እጠብቀዋለሁ የሚል የተሳሳተ ግትር አስተሳሰብና አቋም ነው ። ቀናናዊነት እንደበራኽነትና እንደከላሽነት ለዓለም አቀፋዊው የወዘአደር መደብ እንቅስቃሴ አንድነትና ጥንካሬ ጠንቅ ነው ። ቀናናዊነት ቡድናዊነትንና ጠባብነትን በማበረታታትና በማስፋፋት የዓለምን ሠራተኛ እንቅስቃሴ ይከፋፍላል ። ቀናናዊያን ማርክሲዝም ሌኒኒዝምን ከተጨባጭና ከተንቀሳቃሽ ሁኔታ ጋር እንዳልተያያዘ አድርገው በመመልከት ወደ ሐሳባዊነት ፣ ወደ ፀረ ጂያሌክቲካዊነት ወይም ወደ ጂቦሊካዊነት ይለውጡታል ። በአለን በት ወቅት በሶሻሊስት ሀገሮች ተጨባጭ ሁኔታና በዓለም አቀፍ ከስተቶች ላይ ትኩረት ከማድረግና እነዚህን ነባራዊ ሁኔታዎች ተንትኖ በመገንዘብ ትክክለኛና ሳይንሳዊ አቋም ከመውሰድ ይልቅ ቀናናዊያን በሰላም አብሮ መኖር ፣ ሰላማዊ ውድድር ፣ ሰላማዊ የሽግግር ወቅት የተሰጉትንና የመሳሰሉትን የማርክሲዝም ሌኒኒዝም መሪያዎች ያንቋሽሹ፣ ይጥሳሉ ። በዚህም ድርጊታቸው ምዝብሮችና ጭቁኖች ከእምፔሪያሊዝምና ከአድግሮት ጋር የሚያካሂዱትን ትግል ያዳከማሉ ።

(አድርባይነትን፣ ሐሳብ ግትርን ይመለከቷል)

ቀውስ

(Crisis)

በመጨመርና በመከማቸት ላይ ባለው የምርት መጠንና ውሱን በሆነው የሠራተኛው የመግዛት ኃይል መካከል ያለመጣጣም በመፈጠሩ ገበያ ያጡ ሸቀጦች ምርት እንዲቀንስ ወይም ጨርሶ እንዳይመረት

የሚደረግበት ፣ ከዚህም የተነሣ ሠራተኛው በገፍ ከሥራ ገበታው የሚባረርበትና የኑሮ ደረጃውም ከወትሮው የሚያሸቀለቁልበት የኢንዱስትሪ ዑደት የመጀመሪያ ደረጃ ቀውስ ይባላል ።

በማደግ ላይ ባለው የምርት መጠንና ውሱን በሆነው የሠራተኛው ሕዝብ ሸቀጣ ሸቀጦችን የመግዛት ኃይል መካከል ያለው ልዩነት ከፍተኛ ደረጃ ላይ ሲደርስ ቀውስ ይፈጠራል ። ካፒታሊስቶች ትርፍ ሊያስገኙ የሚችሉ ሸቀጦቻቸውን መሸጥ ሲያቅታቸው የሸቀጦች ክምችት መጠን ያድጋል ። ካፒታሊስቶችም ምርታቸውን ለመሸጥ በመካከላቸው በሚያደርጉት ከፍተኛ ውድድር ምክንያት የሸቀጦች ዋጋ ያሸቀለቁላል ። በዚህም የተነሣ የሚያስመርኩትን ሸቀጥ መጠኑን ይቀንሳሉ ወይንም ማስመረቱን ከነጭራሹ ያቆማሉ ።

በገበያ መቀዝቀዝና በሚመረተው ሸቀጥ መጠን መቀነስ ምክንያት የካፒታሊስት ድርጅቶች ከባንኮችና ከሌሎች ድርጅቶች የተበደሩትን ብድር መክፈል ያቅታቸዋል ። ይህም የባንኮችን ከሰረት ሊያስከትል ይችላል የሚል ፍርሀት በለሚፈጥር በባንኮች ተቀማጭ ገንዘብ ያላቸው ድርጅቶችና ግለሰቦች ገንዘባቸውን ከባንክ እንዲያውጡ ይገፋፋቸዋል ። በአንድ በኩል የገንዘብ ብድር መጠን እየቀነሰ ሲሄድ በሌላ በኩል ደግሞ የብድር ፍላጎት እያደገ ስለሚሄድ የብድር ወሰድ መጣኔ ከፍተኛ ዕድገት ያሳያል ። በዚህ አኳኋን ቀውስ በገንደና በኢንዱስትሪ ብቻ ሳይወሰን የገንዘብና የብድር ሥርዓቶችንም ይነካል ። በአጠቃላይ በቀውስ ጊዜ ማሳበራዊ የማምረት ሥርዓት ዝውውርና ልውውጥ ይኖራል ።

በቀውስ ጊዜ በተለይም አነስተኛና መካከለኛ መጠን ያላቸው ብዙ አምራች ድርጅቶች ፣ የገንደ ድርጅቶችና ባንኮች ከሰረው ይዘጋሉ ። ቁጥራቸው እጅግ ከፍተኛ የሆኑ ወዘአደሮች ከሥራ ይባረራሉ ። የሥራ አጡ ቁጥር በይበልጥ ይጨምራል ። የሠራተኛውም ሕዝብ የኑሮ ሁኔታ ያሸቀለቁላል ። ይህ ሁሉ የሠራተኛውን ሕዝብ የመግዛት ችሎታ የበለጠ ስለሚቀንሰው ካፒታሊስቶች አስመርተው በየመጋዘኑ ያከማቹትን ሸቀጥ በመሸጥ ረገድ ያለባቸውን ችግር ያባብሰዋል ።

በዚህን ጊዜ ካፒታሊስቶች የዋጋን ማሽ ቆልቆል ለመግታት ሲሉ እስመርተው በየ መጋዘኑ ያከማቹትን ሸቀጣ ሸቀጥ በከሬል እስከማቃጠልና እስከማውደም ይደርሳሉ ። ሠራተኛው ሕዝብ ከባድ ችግር ላይ የወደቀ መሆኑን በመገንዘብ ካፒታሊስቶች ብዝበዛ ቸውን ያሳብሱታል ። የሥራ ቦታም በበለጠ እስከሬና በበለጠ ለጤና ጠንቅ እንዲሆን ያደርጋሉ ። ካሽቆለቆለው የሠራተኛው ሕዝብ የመግዛት ኃይል ጋር በሚጣጣም መጠን የምርት ሂደትም ዝቅተኛ ደረጃ ላይ ቀስ በቀስ ይወድቃል ። በዚህ ደረጃ የሚመረተው የምርት መጠን ማሽቆልቆሉን ያበቃና የኢኮኖሚ ቀውስ ሁለተኛው ደረጃ የሆነው ዝቅጠት ይጀምራል ።

(የካፒታሊዝም የኢኮኖሚ ቀውስን ፣ ዝቅጠትን ይመለከታል ።)

ቀዝቃዛ ጦርነት
(Cold War)

ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት (1939—1945) በኋላ በሶቭዬት ኅብረትና በሌሎች ሶሻሊስት ሀገሮች ላይ ኢምፔሪያሊስት ሀገሮች የሚያካሂዱት አድጋሪ የማጥቃት ፖሊሲ ነው ። የቀዝቃዛ ጦርነት ዋና ዋና ፖሊሲዎች የተለያዩ ማኅበራዊ ሥርዓት ባላቸው ሀገሮች መካከል በሰላም አብሮ የመኖር መርህ እንዳይኖር መቃወም ፣ ዓለምአቀፍ ውጥረት ይበልጥ እንዲባባስ ማድረግ፣ የተፋቶ መፀረ ሶቭዬት ወታደራዊ ጉራ መመሥረት ፣ የመሳሪያ እሸቅድድምን ማጣጣፍ ፣ በሌሎች መንግሥታት ግዛቶች ውስጥ ወታደራዊ ሰፈርን መመሥረት ፣ ከፍተኛ ጥፋት በሚያስከትሉ የጦር መሳሪያዎች በመጠቀም ጦርነት ለመቆስቆስ መዛትና የዓለምን ኢኮኖሚ ግንኙነት በማደፍረስ በሌሎች ሀገሮች ላይ ደባ መፈጸምና በነርሱ ቁጥጥር ሥር እንዲሆኑ መጥከር ናቸው ። በዓለም መድረክ ላይ የፖለቲካ ሚዛን ወደ ሶሻሊዝም ማጋደሉ ኢምፔሪያሊስት ሀገሮች የቀዝቃዛ ጦርነት ዓላማቸው የማይባካ መሆኑን እንዲገነዘቡ አድርጓቸዋል ። በሶቭዬት ኅብረትና በሌሎች ሶሻሊስት ሀገሮች እነሣሽነት በ1970ዎቹ ጥቂት ስምምነቶችን ለማድረግም ተገደዋል ። ይህም በቀዝቃዛው ጦርነት ወደ ዲታንት ፖሊሲ የማ

ዘንበልን ምዕራፍ ከፍቷል ። ኢምፔሪያሊስቶች ወደ ቀዝቃዛው ጦርነት ለመመለስ ሙከራ ቢያደርጉም ሶሻሊስት ሀገሮችና ሌሎች ሰላም ወዳድ ኃይሎች ዲታንት ይበልጥ እንዲጠናከር ትግል በማካሄድ ላይ ይገኛሉ ።

(ዲታንትን ፣ በሰላም አብሮ የመኖር መርህን ይመለከታል ።)

ቀያጭነት
(Eclecticism)

ሊዛመዱ የማይችሉ ልዩ ልዩ ፍልስፍናዎችን ርዕዮተዓለሞችን ፣ እስተሳሰቦችንና መመሪያዎችን መራርጦ ለማስታረቅ የሚጥከር የፍልስፍና አመለካከት ነው ። ለምሳሌ ቁስለካልነትን ከሐሳባዊነት ፣ ማርክሲዝምን ከቡርሻ ርዕዮተዓለም ለማዛመድ ይጥከራል ። የቀያጭነት ዋና የአመለካከት ስህተት አንዱ ቁስለካል ወይም ከስተት በአንድ በተወሰነ ጊዜ ከአካባቢው ጋር ያለውን መሠረታዊ ግንኙነት ለይቶ ለማወቅ አለመቻሉ ነው ። ከዚህም የተነሣ የሁኔታዎችን ስንሰስታዊ ግንኙነት ለማጤን ስለሚያዳግተው በአንድ ታሪካዊ ወቅት ለሚከሰቱ ችግሮች ተገቢ መፍትሔዎችን ለማግኘት ይሳነዋል ።

ቀይ ጦር
(Red Army)

በመደብ ትግል ውስጥ ተፈትኖ ያለፈ ፣ በወዛደሩ ርዕዮተዓለም የታጠቀ ከሠራተኛው ፣ ከገበሬውና ከተቀሩትም ሠርቶ አደሮች ከፍሎች የተውጣጣ በንቃቴና በውጊያ ችሎታውም ሆነ በጥራቱ ወደር የሌለው ፣ ለጽኑ ሕዝባዊ ዓላማ የቆመ ጥራትና ብቃት ያለው የሶሻሊስት ጦር ኃይል ነው ። ቀይ ጦር በታሪክ የተከሰተው የሩሲያ ታላቁ የጥቅምት ሶሻሊስት አብዮት ድል ባደረገ ማግስት ነበር ። ቀይ ጦር ለመጀመሪያ ጊዜ የራሱን መንግሥት በትግሉ የመሠረተውን የሩሲያን የሠራተኛና የገበሬ መደቦች ጥቅም የሚጠብቅ ሕዝባዊ ኃይል ሆኖ በኮሚኒስት ፓርቲው እመራር በሶቭዬት መንግሥት ተቋቋመ ። ቀይ ጦር አዲሱን የሠራተኛውንና የገበሬውን መንግሥት ለመገልበጥ ያሲፍና ይፈታተኑ የነበሩትን የውስጥ ፀረ አብዮት ኃይሎችን

የደመሰሰና እንዲሁም የዚህን መንግሥት መቋቋምና መጠናከር አጥብቀው ይገረሩ የነበሩትን የኢምፔሪያሊስት ጣልቃ ገብ ወራሪ ኃይሎች በመመከት የአብዮታዊት እናት ሀገሩን እንድንትና ነፃነት የመጠበቅ ታሪካዊ ኃላፊነቱን የተወጣ አብዮታዊ ኃይል ነበር። ለዚህ ጦር መመሥረት ፓርቲውና መንግሥቱ ትኩረት በመስጠት ከሠራተኛው፣ ከገበሬውና ከቀድሞው ሠራዊት መካከል ለአብዮቱ ዓላማ የቆሙትን ወገኖች በማደራጀት ቀዩን ጦር ለማቋቋም አዎጆች አወጡ።

የቀዩ ጦር ዋና ዓላማ በመደባዊ ንቃት ላይ ተመሥርቶ ለሠራተኛው ሕዝብ ልዕልና እስከ መጨረሻው በመሥዋዕትነት መታገል ነበር። ይህም ሠራዊት ከቡርጂደው ነጭ አድጋሪ ሠራዊት በዓላማው፣ በይዘቱና በእመላካኩቱ ፍጹም የተለየ፣ ብሔራዊና ዓለምአቀፋዊ ግዴታን በትክክል አጣጥሮ የያዘ እንዲሁም የሰውን ልጅ ከብዝበዛና ከጭቆና ጨርሶ ነፃ ለሚያወጣው የኮሚኒስት ኅብረተሰብ ግንባታ የቆመ ኃይል ነበር።

ይህም በሶቭዬት ኅብረት የመጀመሪያ የአብዮት አፍላ ዓመታት የተቋቋመው ቀይ ጦር በዚህ መጠሪያው እስከ ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ድረስ ሊቆይ ችሏል። ዛሬ በታሪክ ዕድገትና በሁኔታዎች መለወጥ ምክንያት ከጊዜው ጋር በሚስማማ መልክ ልቆ መደራጀቱ የግድ አስፈላጊ በመሆኑ ዓላማው፣ ይዘቱና ተልዕኮው ከቀድሞው የተለየ ባይሆንም የሶቭዬት ቀይ ጦር ዛሬ የሶቭዬት ጦር ኃይሎች በመባል ይታወቃል። በሌሎች ሶሻሊስት ሀገሮችም ስያሜያቸው ይለያይ እንጂ በይዘትና በዓላማ ተመሳሳይ የሆኑና ይህንኑ ፈላጊ የተከተሉ ጠንካራ የሶሻሊስት መከላከያ ኃይሎች ተደራጅተው ይገኛሉ።

(አብዮታዊ ጦርን ይመለከቷል።)

ቁስአካል
(Matter)

ከጎሊና ውጭ የሚኖር ነገር ግን በጎሊና ውስጥ የሚንፀባረቅ፣ ነባራዊ እውነታን የሚገልጽ የፍልስፍና ፈርጅ ነው። ቁስአካል አላቂነት የሌላቸው የተለያዩ ነባራዊ ከስተቶችን፣ ተገብሮችንና ሥርዓቶችን የሚያጠቃልል ሲሆን ለተለያዩ ግንኙነቶች፣

መስተጋብሮችና ሁኔታዎች እንዲሁም ለእንቅስቃሴ የተለያዩ ቅርፆች መሠረት ነው። ቁስአካልን ከተጨባጭ መልኩ ለይቶ ቅስቃሴ የሌለውና ልሙጥ የሆነ ነገር አድርጎ ማየት ለሁለት ይሆናል። ምክንያቱም ህልውናው የሚገለጸው በመዋቅራዊ አደረጃጀት ውስጥ በሚከሰቱ የተለያዩ ጭብጥ ቅርፆች በመሆኑ እነዚህ ቅርፆች የተለያዩ ጠባይ፣ ግንኙነትና የመዋቅር ውስብስብነት የሚያሳዩ የሌላም ክፍተኛ ሥርዓት አካል ናቸው።

የቁስአካል ውስጣዊ ምንነቱ በተለያዩ ባሕርያቱና ግንኙነቶቹ የሚገለጽ በመሆኑ እነዚህን ባሕርያትና ግንኙነቶች ማወቅ ቁስአካልን ማወቅ ነው። የቁስአካል የውስብስብነት ደረጃ ለባሕርያቱና ለግንኙነቶቹ መስፋፋትና መብዛት ምክንያት ነው። ከውስብስብነቱ መጨረሻ ጫፍ ማለትም የማስብ ችሎታ ካለው ሰውን ከመሰለ ፍጡር ላይ ሲደርስ የጎሊናዊ ከስተት ሁኔታ የተለየ ጠባይ ስለሚያሳይ ከቁስአካል ጋር ግንኙነት ያለው አይመስልም። የጎሊናንና የቁስአካልን ግንኙነት ማጤን ስለተሳናቸው በሁለቱ መካከል የሚታየውን ልዩነት ፍጹማዊ በማድረግ የተለያዩ ሐሳባዊና ሁለንታዊ አስተምህሮዎች ሊከሰቱ ችለዋል። በኢያሌክሳንደር ቁስአካልነት አመለካከት በጎሊናና በቁስአካል መካከል ያለው ልዩነት አንፃራዊ ከሁኔታ የመነጨ ነው። ልዩነቱ ፍች የሚኖረው ከፍልስፍናና በሚረታዊ ጥያቄ አንገር ሲታይ ነው። ከዚህ ጥያቄ ከመነሳትና መልስ ከማግኘት ውጭ ልዩነቱ የራሱ የሆነ ፍች የለውም።

በፍልስፍና የተረጋገጠው የቁስአካል ነባራዊነት በሳይንስ የተለያዩ ግኝቶች ተጨባጭነትና ተጨማሪ መረጃ አግኝቷል። ሆኖም የፍልስፍና ፈርጁን ተፈጥሮአዊ ሳይንስ ከሚደርስባቸው የተለያዩ የቁስአካል መዋቅራዊ ህልውናዎች ጋር ግዋህዱ ትክክል አይሆንም። ምክንያቱም የሳይንስ አዳዲስ ግኝቶች ስለቁስአካል ያለንን ዕውቀት በየጊዜው እየቀያየሩና ግንዛቤያችንን እያዳበሩ የሚሄዱ ሲሆን ፍልስፍናዊ ፍችው ግን ምንም ጊዜ የማይለወጥ ነው። ቁስአካልን በሆነ የጭብጥ ቅርፅ (አቶም፣ ሞልኪዩል...) ወይም በሆነ ባሕርይ (ኃይል፣ ቅስቃሴ...) መወሰን የማይቻል ነው። ምክንያቱም ግንኛውም ነገር ወይም ከስተት ቁስአካላዊ ማለትም የቁስአካል አንዱ ገጽታ ከመሆን በስተቀር አጠቃሎ ቁስአካልን ሊወክል አይችልም።

የዲያሌክቲካዊ ቁስአካልነት አመለካከት ዲበአካል ስለቁስአካል ከሚሰጠው ግንዛሬ ላይ የተሰየ ነው። የዲያሌክቲካዊ ቁስአካልነት አመለካከት ቁስአካል ነባራዊ ፣ ዘላለግኛና ከሰው ገሊና ነፃ መሆኑን በመግለጽ ቆይታ የሚወሰን አይደለም። ቁስአካል ከቅስቃሴ ፣ ከቦታና ከጊዜ ውጭ እንደማይኖር እራሱን በራሱ ለማሳደግ የሚችልና በቁጥር ሆነ በዓይነት አላቂነት የሌለው መሆኑን ጭምር ያስረዳል።

ቁስአካላውያን ለቁስአካል የሚሰጡት ፍልስፍናዊ ፍች ቁም ነገር ያዘለ ነው። ዳክሎ አመለካከት የዕውቀት ምንጭ ቁስአካል ነው። ይህም ግለት በገሊናችን ውስጥ የሚቀረጸው ማንኛውም ሐሳብ ሁሉ የሚያመለክተው ከኛ ውጭ የሚገኘውን እውነታ ነው። የቁስአካል ነባራዊነት ነው ዕውቀትን ነባራዊ የሚያደርገው። የዕውቀትም ሳይንሳዊነት የሚመነጨው ከቁስአካል ነው። ምክንያቱም ከአምልኮ ፣ ከሐሳባዊና ከሃይማኖታዊ አመለካከት ለመላቀቅ የምንችለውና ዕውቀታችንን ሙሉ ተግባራዊነት የሚኖረው የእውነታን ቁሳዊነት ስንቀበል ነው። በተለይም አንድ ነገር አለ ለማለት የሚችለው ለሕዋሳት ሲገለጽ ብቻ በመሆኑ ቁሳዊነት ሳይኖራቸው ነገር ግን አለ። ይኖራሉ ለሚባሉት ነገሮች የቁስአካል ብቸኛ ነባራዊነት ቦታ አይሰጣቸውም። ስለዚህ የቁስአካል ጸንሰ ሐሳብ ከእምነት የሚያላቅቀን ነው። ቁስአካል እንደሚገልጽ የራሱ ፍላጎት ፣ ምኞትና ውሳኔ ኖሮት ሰውን የሚያዝ ባለመሆኑና በነባራዊነቱ ብቻ የቆመ በመሆኑ ሰው በራሱ ፍላጎት የሚኖር ፣ የራሱ ገዥና የዕድሉ ወሳኝ መሆኑን የሚያረጋግጥ የሰው ነፃነት መሠረት ነው።

(ፍልስፍናን ፣ ዲያሌክቲካዊ ቁስአካልነትን ፣ ዲበአካልን ፣ ነባራዊ እውነታን ይመለከታል።)

ቁስአካልነት
(Materialism)

የቁስአካልነት አጠቃላይ ፍቺና ሚና የሚገለጸው ከሐሳባዊነት ጋር ካለው ልዩነትና ትግል አንፃር ነው። ማንኛውም የአስተሳሰብ ሆነ የተግባር ጥያቄ ተቃራኒ በሆኑ ሐሳባዊና ቁስአካላዊ መልዕክቶች ይተረጎማል።

በመሆኑም የቁስአካልነት ምንነት የሚገለጸው ከሐሳባዊነት በሚለዩት ጠባዮች ነው። ቁስአካልነት የተመሠረተው ዓለም ቁሳዊ ባሕርይ ያለውና ቁስአካልም ያልተፈጠረና ዘላለግኛ የሆነ ኑባራ ነው። በሚለው አስተምህሮ ላይ ነው። ማንኛውም ነገር ቁስአካላዊ ሆነ መንፈሳዊ የሚመነጨውና የሚያደገው ከቁስአካልና እሱን ከሚገዙ ሕጎች ነው። ነገሮች ሁሉ የቁስአካል የተለያዩ መልኮች ናቸው። ቁስአካል ነባራዊ እውነታ ነው። ከሐሳብ ፍላጎት ውጭ የሆነ ነፃ ህልውና ያለው ነው። የቁስአካል ነባራዊነት የሰውን ልጅ ዕውቀት ነባራዊ ያደርገዋል። ዓለምና ዓለምን የሚገዙ ሕጎች በሰው ሊታወቁ ይችላሉ።

ቁስአካልነት ሰዎች በአጠቃላይ ሳይንሳዊ አመለካከት እንዲኖራቸው የሚያደርግ ነው። ማለትም ከሐሳቦች ውስጥ ሰዎች ተጨባጭ የሆኑትንና በተግባር ሊረጋገጡ የሚችሉትን ሐሳቦች እንዲመርጡ ያደርጋቸዋል። ቁስአካልነት መንፈሳዊ ዓለም የሚባል የለም የሚል በመሆኑ ሰዎች ሙሉ ትኩረት ለምድራዊ ኑሮ ብቻ እንዲሰጡ ያደርጋል። እሱንም እንዲያሻሽሉና እንዲለውጡ ይገፋቸዋል። ማለትም ሰዎች ተራማጅ የሆኑ አስተሳሰቦች እንዲኖራቸው ያደርጋል።

ቁስአካልነት ለማንኛውም ነገር ቁሳዊ መሠረት ስለሚሰጥ ነገሮችን በተግባር ለመለወጥ ያለንን ችሎታ ያስገነዝበናል። በራሳችንም ኃይል እንድንተማመን ያደርገናል። ለሁሉ ነገር ቁሳዊ ምክንያት ስለሚሰጥና ዓለምን ታዋቂ ስለሚያደርግ የሐሳባውያንን ምሥጢራዊነትና ተማልሎአዊነት ያሰወግዳል። መንፈሳዊ ምክንያቶችን በማስወገድ ሰዎችን ከአምልኮ ፣ ከጭፍን ተቀባይነትና ከፍርሃት ያላቅቃል። አብዮታዊ አመለካከት ኖሯቸው ታጋይ እንዲሆኑ ያደርጋቸዋል። ቁስአካልነት የሰዎችን ነፃነት ፣ ከብርና ደሰታ የምናየውና የምንገመግመው ከተጨባጭ ብቻ ተነሥተን መሆኑን ያስተምረናል። ምክንያቱም ቁም ነገሩ ሰው በሐሳብ ስለራሱ ያለው አስተያየት ሳይሆን በቁሳዊነቱ ማለትም በእውን የሚገኝበት ሁኔታ ነው።

ከላይ የተጠቀሱትን የቁስአካልነት ጠባዮች ስንመለከት ይህ ፍልስፍና ለሠራተኛ መደብ ነፃ መውጣት አስፈላጊና አመች አመለካከት እንደሚሰጥ በቀላሉ እንረዳለን።
(ቁስአካልን ፣ ሐሳባዊነትን ይመለከታል።)

ቁርጥ ሥራ ምንጃ (የ—)
(Piece-Wages)

በተወሰነ ሥራ ውጤት መሠረት ለወገ ለደሩ ከፍታ የሚደረግበት አንድ ዓይነት የምንጃ መልክ ነው። ለምሳሌ ከፍታው በተ መረተ ጥንድ ጫማ ቁጥር፣ በታሸገ ፓክ ቁጥር፣ በጣቃ ጨርቅ ብዛት፣ በተጫነ ዕቃ ከብደትና በመሰሰሉት መሠረት ይደረጋል።

የቁርጥ ሥራ ምንጃ የጊዜ ምንጃ የተለ ወጠ መልክ ነው። ምክንያቱም ቡርጂዚው ከፍታውን ከጊዜ ምንጃ ወደ ቁርጥ ሥራ ምንጃ ከመለወጡ በፊት በጣም ጠንካራ የሆኑ ወገአደሮች በቀን የሚያመርቱትን ምርት መጠን የሥራ ጊዜን መሠረት በማ ደረግ ከሚከፍለው ምንጃ ጋር አነፃፅር መጣኔውን የሚያወጣ ስለሆነ ነው።

ለምሳሌ አንድ የጫማ ፋብሪካ ያለው ቡርጂዚ እከፋፈሉን ከጊዜ ወደ ቁርጥ ሥራ ምንጃ ለመለወጥ ፈለገ እንበል። ይህን ለማ ደረግ ግን ለአንድ ጥንድ ጫማ ሰፊት፣ ለቆዳ መቁረጥ፣ ለአንድ ጥንድ ጫማ ግሽግ ስንት እንደሚከፍል መወሰን አለ በት። ከላይ ባነሳነው መንገድ ቡርጂዚው ለነዚህ ሥራዎች መጣኔ የሚያወጣው ቀደም ሲል በየክፍሉ ከነበሩት ወገአደሮች መካከል ጠንካራቹ በቀን ምን ያህል እንደሚያመር ቱና ለዚያ ምን ያህል ይከፈላቸው እንደ ነበር አስልቶ ነው። በሰፊት ክፍል ያለ ጠንካራ ወገአደር በቀን አራት ጥንድ ጫማዎች የሚሰፋ ከሆነና በወር የሚያገ ኘው ምንጃ በየቀኑ ከሚያመርተው ምርት መጠን ጋር ሲነፃፀር ለእያንዳንዱ ጥንድ ጫማ ብር 0.50 ሲከፈለው የነበረ ከሆነ ቡርጂዚው ይህንን የአዲሱ ከፍታው መጣኔ ያደርገዋል ማለት ነው።

የቁርጥ ሥራ ምንጃ አንደአንድ የምንጃ መልክ ጉልቶ የታየው ቡርጂዚው የወገ ለደሩን የቀን ሥራ ስዓት እንደፈለገው ማራ ዘምና ማሳጠር ባልቻለበት፣ በወገአደሩና በቡርጂዚው መካከል የሚደረገው የመደብ ትግል እየተፋፋመ በመጣበት በካፒታሊስት ዕድገት ደረጃ ላይ ነው። የቁርጥ ሥራ ምንጃ ከጊዜ ምንጃ ይልቅ የወገአደሩን መጠንበዝ ይሸፍናል። ምክንያቱም ከፍታው የተወሰነ

ሥራ መጠን ሲፈጸም የሚደረግ በመሆኑ ወገአደሩ ለደከመበት ሁሉ የሚከፈለው ስለሚያስመስል ነው።

(የጊዜ ምንጃን ይመለከታል።)

ቅስቀሳ
(Agitation)

አንድ ወይም ብዙ ሐሳቦችን ስሜት በሚነካ ሁኔታ በማቅረብ የአድግጭንና የተመልካችን መንፈስ በማነሣሣትና በማነ ቃቃት ለእርምጃ ወይም ለተግባር መጋብዝ ቅስቀሳ ይባላል። ቀስቃሹ የሚያቀርበው ሐሳብ በአድግጭ ዘንድ ይበልታል ተቀባ ይነት የሚያገኘው በአብዛኛው ከሕዝቡ የቅርብ የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊ ኑሮ ወዘተ... ነገ ጉዳዮች ጋር የተያያዘ ሲሆን ነው።

የፖለቲካ ቅስቀሳ ምንጊዜም የመደብ ባሕርይ አለው። የኮሚኒስት ቅስቀሳ በመደ ቦችና በፓርቲዎች መካከል በሚደረገው ትግል ለፊውን ሕዝብ ለማነቃቃት እንደ መሳሪያ ሆኖ የሚያገለግል ነው። ኮሚ ኒስት ፓርቲ በቅስቀሳ የሚጠቀመው ሠርቶ አደሩን ሕዝብ ከጉኑ በማለልና የተወሰኑ ተግባራትን ለማከናወን፣ ወቅታዊ ችግሮችን ለማብራራት፣ ሕዝቡን በማንቀሳቀስና በማ ደራጀት ፓርቲውና ሕዝቡ ያጋጠሟቸውን ችግሮች ለመፍታት ነው። የኮሚኒስት የፖለ ቲካ ቅስቀሳ ሕዝቡን በሰፊውና በተቀነባበረ መንገድ ስለሆነና የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የባህል፣ እንዲሁም ስለዓለም አቀፍ ሁኔታ በትክክል እንዲያውቅ የማድረግ ዓላማ አለው።

ቅስቀሳ በተለያዩ ዘዴዎች ይካሄዳል። ቅስቀሳ በአንድ ለአንድ ወይም በቡድን፣ እንዲሁም በሕዝብ መገናኛ ዘዴዎች የሚካ ሄድ ነው። በዚህም መሠረት በትምህርታዊ መግለጫዎች፣ በሕዝብ ስብሰባዎች ላይ በሚ ደረጉ ንግግሮች፣ በራዲዮ፣ በቴሌቪዥን፣ በጋዜጣ፣ በመጽሐፋት፣ በተለያዩ ሥዕላዊ መግለጫዎች፣ በፖስተሮች፣ በፊልሞና በተ ወኔት በሌሎችም ዘዴዎች ይካሄዳል። ፓር ቲው የባህልና የትምህርት ተጽዕኖችን ለቅስ ቀሳ ዓላማም ይገለገላቸዋል።

ቅስቃሳ ለሁሉም የጎብረተሰብ ክፍሎች ጭላንድ መልክና ይዘት የሚቀርብ ሳይሆን ከጎብረተሰቡ የመደብ አቋም፣ የባህል፣ የትምህርትና የንቃት ደረጃ እንዲሁም የሥራ መስክ አካያ የሚቀርብ ነው። ቅስቃሳ በትዕግሥት ማስተማርና በግልጽ ቋንቋ ማቅረብን ይጠይቃል። ከዚህም በስተቀር በቅስቃሳ የሚተላለፉ ሐሳቦች ከሰፊው ሕዝብ ድጋፍና ተቀባይነት የሚያገኙት ፍላጎቱንና ጥቅሙን የሚያንፀባርቁ ሲሆኑ ነው።

ቅስቃሳ ከፕሮፓጋንዳ ጋር በቅርብ የተያያዘ ነው። ፕሮፓጋንዳ ዘላቂነት ባለው ግላማ ላይ የተመሠረተ ሆኖ ሐሳቦችን ለሰዎች ጥልቀት ባለው ሁኔታ የማስተላለፍ ዘዴ ነው።

(ፕሮፓጋንዳን ይመለከታል።)

ቅስቃሴ
(Motion)

በጊዜና በቦታ ክልል ውስጥ የሚደረግ ግናቸውም የቁስአካል ለውጥ ነው። የቅስቃሴ ማንነት፣ ምንጭ ወይም ጥፋር በግናቸውም ነገር፣ ከስተት፣ ሂደት ወዘተ... ውስጥ የሚገኙ የተቃራኒዎች ትግል እንደመሆኑ ቅስቃሴና ቁስአካል ተለያይተው ሲኖሩ ወይም ሊታዩ አይችሉም። ቅስቃሴ ያለቁስአካል፣ ቁስአካልም ያለቅስቃሴ ህልውና የላቸውም። በመሆኑም እንደጊዜና እንደ ቦታ፣ ቅስቃሴም የቁስ አካል የህልውና ሌላው ገጽታ እንደሆነ እንገነዘባለን።

ቅስቃሴ ግናቸውም የተፈጥሮ ክፍል (ልዩ ልዩ ቁስአካላዊ ቅርፆችና ገጽታዎች) ጎብረተሰብና የሰው አስተሳሰብም ጭምር በግምገማ ሂደትና ለውጥ ላይ መሆናቸውን ያመለክታል። ከቅስቃሴ ውጭ የሆነ ወይም ፍጹም የማይንቀሳቀስ ነገር ወይም ከስተት የለም፤ አይኖርም። ለምሳሌ ስንዴ ይበቅላል፣ ያድጋል፣ ያብባል፣ ያፈራራል። ከዚያ ይታወቅና ይወቃል፣ ግማሹ ጳቦ ሆኖ ሲበሳ ከፊሉ ደግሞ እንደገና ይዘራና ይበቅላል። ግናቸውም ተክል ወይም ዘር እንደዚሁ ነው፤ እንስሳም ሰውም እንደዚሁ። ግናቸውም ሕያው የሆነ ነገር ይወለዳል፣ ያድጋል፣

ራሱን ይተካል፣ ያረጃል፣ ይሞታል፣ ፈራርሶ ወደ-ሌላ ነገር ይለወጣል። የማይንቀሳቀሱ ወይም በዘላለማዊ ዕረፍት ላይ ያሉ መስለው የሚታዩን እንደ ድንጋይ ያሉት ግዑዝ ነገሮች እንኳን ከመሬት፣ ከፀሐይ እንደዚሁም ከሌሎች የተፈጥሮ አካላት ጋር በልዩ ልዩ ደረጃ ይንቀሳቀሳሉ፤ ቀስ በቀስ ፈራርሰውም ወደ ሌላ ነገር ይለወጣሉ። እንግዲህ ቅስቃሴ ስንል ይህንን ሁሉ የሚያጠቃልል ነው። ቅስቃሴ እንደ ቁስአካል ዘላለማዊ ሲሆን፣ የተለያዩና አያሌ ገጽታዎች፣ ቅርፆችና ደረጃዎች አሉት።

የቅስቃሴ መልኮች አያሌና የተለያዩ ቢሆኑም ከዓይነተኛ ገጽታቸውና ከአጠቃላይ ሕግጋታቸው አንፃር 1/ የግዑዝ ነገሮች ቅስቃሴዎች፣ 2/ የሕያው ነገሮች ቅስቃሴዎች፣ 3/ የጎብረተሰብ ቅስቃሴዎች ብሎ በሦስት ዓባይነት ክፍሎች ለመመደብ ይቻላል። በሌላ በኩል ደግሞ እነዚህ ቅስቃሴዎች ተናክሎታዊ (በመነካካት፣ በመገፋፋት፣ በመጓተት ወዘተ... የሚከናወን)፣ አካላዊ (አንድ ነገር ከንድ ስፍራ ወደ ሌላ ስፍራ ሲዘዋወር የሚከናወን) ኬሚካላዊ (ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ንጥረ ነገሮች ባንድነት ተዋህደው አዲስ ዓይነት ነገር ሲፈጥሩ ወይም ሲሆኑ ወይም በብዙ ንጥረ ነገሮች የተገነባ አንድ ውሁድ ተበታትኖ ወደ ቀድሞ ንጥረ ነገሮቹ ሲመለስ የሚከናወን)፣ ሥነ ሕይወታዊ (አንድ ሕያው ነገር ሌሎች ነገሮችን ከራሱ ጋር ሲያዋህድና የማይፈላጋቸውን አውጥቶ ሲያስወግድ የሚከናወን)፣ ማንበራዊ (ጎብረተሰብ ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ፣ ከቀላል ወደ ውስብስብ ሲለወጥ የሚከናወን) በመባል ይታወቃሉ።

የተለያዩ የቅስቃሴ መልኮች እርስ በርሳቸው የተያያዙና የተወሳሰቡ ሲሆኑ የቁስ አካልን የዕድገት ደረጃዎች ያመለክታሉ። ከፍተኛውንና ውስብስቡን የዕድገት ደረጃ የሚያመለክተውን ቅስቃሴ ወደ ዝቅተኞቹ ለመለወጥ ባይቻልም ከፍተኛው ዝቅተኛውን ያጣመረና በላይ ላይ የተገነባ ነው። ለምሳሌ የሕያዎን ዓይነተኛ የቅስቃሴ መልክ የሆነው ሥነ ሕይወታዊ ቅስቃሴ በውስጡ ሌሎቹንም ያቀፈ ሲሆን ይህንን የቅስቃሴ መልክ የግዑዛን የነኛ ባሕርይ ወደ ሆኑት የቅስቃሴ መልኮች ማለትም ወደ ተናክሎታዊ ወይም ኬሚካላዊ የቅስቃሴ መልኮች ለመለወጥ

አይቻልም ። በሌላ በኩል ስንመለከተው ልዩ ልዩዎቹ የቅስቃሴ መልኮች ከቁስአካል አወቃቀር ጋር ተያይዘውና ተወሳሰበው እናገኛቸዋለን ። እንደ ዓይነት የቁስአካል ቅስቃሴ ለሱ ተስማሚ የሆነ የአወቃቀርና የዕድገት ደረጃ አለው ። ቁስአካል ካንድ ቅርፅ ወደ ሌላ፣ ካንድ ሁኔታ ወደ ተለየ ሁኔታ ሲለወጥ የቅስቃሴው መልክና አወቃቀርም አብረው ይለወጣሉ ። የቁስአካል ለውጥና ዕድገት የልዩ ልዩዎቹ የቅስቃሴ መልኮች መከሰቻዎች ናቸው ።

(ቁስአካልን ፣ ቅራኔዎችን ፣ ለውጥን ይመለከታል ።)

ቅስቃሴ ቅርጾች (የ—)
(Forms of Motion)

የነገሮችን ግንኙነቶችና የቅስቃሴአቸውን የተለያዩ መልኮች የሚገልጽ ጽንሰሐሳብ ነው ። በተፈጥሮ ውስጥ በዓይነት የተለያዩ ቁሳዊ ሥርዓቶች ከመታየታቸውም በላይ እያንዳንዱ ሥርዓት የሚገለጽበት የተለየ የቅስቃሴ ቅርፅ አለው ። ይህ ሁኔታ የወል ጠባይ ያላቸውንና ተመሳሳይ በሆኑ አጠቃላይ ሕጎች የሚገዙትን ቅስቃሴዎች በደረጃ ለመመደብ ያስችላል ። የቅስቃሴ ቅርጾች ከቀላል ወደ ውስብስብ የሚሄዱ በመሆናቸው አመዳደባቸው የሚገልጸው የተፈጥሮን የተለያዩ የዕድገት ደረጃዎችን ነው ።

ከቅስቃሴ ቅርጾች ውስጥ ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው ፡— 1/ ተናክላታዊ ቅስቃሴ ፣ ይህ ቅስቃሴ ከቦታ ቦታ መዘዋወርን የሚመለከት ሲሆን ሙቀትን ፣ ብርሃንን ፣ ኤሌክትሪክን ወዘተ... ያጠቃልላል ። 2/ ኬሚካላዊ ቅስቃሴ ፣ በመሠረቱ ቅስቃሴው የሚገልጸው የአቶሞችን የአርስ በአርስ ግንኙነቶች ነው ። 3/ ሥነ ሕይወታዊ ቅስቃሴ ፣ ቅስቃሴው የሕይወትን አመጣጥ ፣ አሠራርና ዕድገት ያጠቃልላል ። 4/ ማኅበራዊ ቅስቃሴ ፣ የኅብረተሰብንና የሐሳብን ቅስቃሴ የሚመለከት ነው ።

የነዚህ ቅስቃሴዎች በተዋረድ መያያዝ የሚገልጸው ውስብስቡ ከቀላሉ መመንጨቱን በመሆኑ የተፈጥሮን ቁሳዊ እንድንት የሚያረጋግጥ ነው ። ኅብረተሰብ የቁስአካል ከፍ

ተኛ የዕድገት ደረጃ በመሆኑ ማኅበራዊ ከስተቶች ከሌሎች ይበልጥ ውስብስብነት አላቸው ። የዲያሌክቲክስ ሕግ እንደሚያስተምረው ውስብስቡ ቅስቃሴ የበታዥቱን ያጠቃልላል ። ለምሳሌ ሰው አካላዊ ፣ ኬሚካላዊና ሥነ ሕይወታዊ የቅስቃሴ ቅርጾችን ያጠቃልላል ።

ተናክላታዊ ቁስአካልነት የተሳሳተ አመለካከት የፈጠረው የተለያዩ የቅስቃሴ ቅርጾችን ደረጃ ሳይጠብቅ የበላዮቹን በተናክላታዊ ቅስቃሴ ብቻ አስረዳለሁ ማለቱ ነው ። ሐሳባዊነት ደግሞ የበላዩ ማለት የሐሳብ ቅስቃሴ የበታዥቱ ቅስቃሴዎች ፈጣሪ ነው የሚል የዕድገትን ውጤት ወደ ምክንያት የሚቀይር የተገሳቢጠሻ አመለካከት ነው ። ዲያሌክቲካዊ ቁስአካልነት ቀላሉ ወደ ውስብስብ እንዴት እንደሚሸጋገር በማሳየት የዕድገትን ትክክለኛ ሂደት የሚያንጸባርቅ ንድፈ ሐሳብ ነው ።

(ተናክላታዊ ቁስአካልነትን ፣ የዲያሌክቲክስ ሕግን ይመለከታል ።)

ቅራኔ
(Contradiction)

የማንኛውም ከስተት ፣ ቅስቃሴና ዕድገት መሠረት የሆነ የዲያሌክቲክስ ፈርጅ ነው ። በቁስአካል ፣ በሐሳብና በኅብረተሰብ ያለ ማንኛውንም ከስተት ፣ ውልደት፣ ዕድገትና ከስመት ብሎም በአዲስ ነገር መተካትን በሚመለከት ሁለት የፍልስፍና አመለካከቶች አሉ ። የሐሳባውያን አጠናን ወይም አመለካከት ዘይቤ የሆነው ዲቦአካል እንደሚለው ማንኛውም ነገር የመጠን መጨመር ወይም መቀነስ እያሳየ የተለወጠ ከሚመስል በቀር የዓይነት ለውጥ አያደርግም ። ለእንዴና ለዘለዓለም “የተፈጠረ” ነው ። ለመጠን መጨመርና መቀነስ ምክንያት የሚሆነው በራሱ በከስተቱ ውስጥ ያለ ነገር ሳይሆን ውጫዊ ኃይል ነው ። ለምሳሌ ለኅብረተሰብ ማደግ ወይም ወደኋላ መገባደጥ የአየር ንብረትን ፣ የሕዝብ መብዛትንና ማነስን ፣ የተፈጥሮ ሀብት መኖርንና አለመኖርን የዲቦአካላዊ አመለካከት ተከታዮች እንደዋና ምክንያት አድርገው ያቀርባሉ ።

የቁስአካላዊ ዲያሌክቲክስ አመለካከት ግን ከዚህ የተለየ ነው ። ዲያሌክቲክስ በቁስ

አካል፣ በሐሳብና፣ በኅብረተሰብ ያለ ማንኛውም ክስተት፣ በውልደት፣ በዕድገትና በክስመት ሂደት በሚኖረው ቅስቃሴ አንዱን ክስተት ከሌላው ጋር የተሳሰረና መስተጋብር ያለው አድርጎ ይመለከታል ። ለክስተቶች መጸነስ፣ ማደግ፣ መክሰምና በሌላ አዲስ ነገር መተካት ዋናው ምክንያት ውጫዊ ኃይል ሳይሆን በራሱ በክስተቱ ውስጥ ያለው ተቃራኒነት ነው ። የኅብረተሰብ ዕድገት ምንጭም በምርት ኃይሎችና በምርት ግንኙነቶች መካከል ያለው ቅራኔ ነው ። በአካባቢያችን ያለ ማንኛውም ክስተት የተቃራኒዎች አንድነትና ትግል ውሁድ ነው ። የተቃራኒዎች በአንድነት መኖር የክስተቱ ህልውና መግለጫ ሲሆን በተቃራኒ ባሕርያቱ መካከል የሚደረገው የማያቋርጥ ትግል የቁስአካል፣ የአስተሳሰብና የኅብረተሰብ የዕድገት ምንጭ ነው ። ቅራኔዎች የዲያሌክቲክስ መሠረት ናቸው ። የቅራኔዎች እየዳበሩ መምጣትና መፈታትም ለአዳዲስ ክስተቶች መወለድ ምክንያት ይሆናል ።

ቅራኔዎች ዐድገው አመርታ የሚያሳዩ በት ሂደት ሁለት ደረጃዎች አሉት ። የመጀመሪያው የቅራኔዎች መጸነስና ማደግ ሲሆን ሁለተኛው እነዚህ ቅራኔዎች ዳብረው መፍትሔ የሚያገኙበትና አዲሱ በአርጌው የሚተካበት ሂደት ነው ። ቅራኔዎች ሁለንታዊና ልዩ ባሕርይ አላቸው ። በማንኛውም ነገር ወይንም ክስተት ውስጥ ቅራኔዎች ይጸነሳሉ፣ በሂደትም ይከሰማሉ ። በክስተቶች ውስጥ የቅራኔዎች መጸነስና መክሰም መኖር፣ ለዕድገትም ይህ ሂደት ወሳኝ መሆኑ የቅራኔዎች ሁለንታዊ ባሕርይ ነው ። ይሁንና በአንድ ክስተት ውስጥ ቅራኔዎች የሚጸነሱበት፣ የሚወለዱበት፣ የሚያደጉበትና የሚፈቱበት ሁኔታ በሌላው ክስተት ውስጥ ካለው ሂደት ይለያል ። ይህ የቅራኔዎች ልዩ ባሕርይ ነው ። ይህ ባይሆን ኖሮ የተለያዩ ክስተቶች ባልኖሩና አንዱ ከሌላው የተለየ ባልሆነ ነበር ።

የቅራኔዎች ጠባይ፣ የዕድገት ቅርፃቸውና አቅጣጫ ሕይወት ባላቸውና በሌላቸው፣ በተፈጥሮና በኅብረተሰብ ውስጥ የተለያዩ ነው ። ይህም በሂደተ ለውጥ ውስጥ ካለው ክስተት ልዩ ባሕርይ የሚመነጭ ነው ። ሕይወት ባላቸው ነገሮች ውስጥ የሚካሄደው ለውጥ ከዘር የተወረሱ ባሕርያትና ከውልደት በኋላ ከአካባቢ ጋር ራሱን ለማስማማት የሚ

ደረገው ትግል ውጤት አንደመሆኑ በጣም አዝጋሚና ረጅም ጊዜ የሚጠይቅ ነው ። ለምሳሌ ሰው “አንትሮፖዶይ” ከተባለው የዝንጆሮ ዘር ተገንጥሎ አሁን ያለውን ቅርፅ ያዘት ለማግኘት ብዙ ሚሊዮን ዓመታት ወስዶበታል ። የኅብረተሰብ ለውጥ ከዚህ ጋር ሲነፃፀር በምርት ኃይሎችና በምርት ግንኙነቶች መካከል ያለው ቅራኔ በማገበራዊ አብዮት አማካይነት የሚፈታበት አጭር በሆነ ጊዜ የሚከናወን ሂደት ነው ።

በቁስአካል፣ በሐሳብና፣ በኅብረተሰብ ውስጥ ቁጥር ስርና የሌላቸው ክስተቶች አሉ ። እያንዳንዱ ክስተት ከሌላው ጋር ግንኙነትና መስተጋብር ስላለውም ክስተቶች ሁሉ አንድነትና ልዩነት አላቸው ። ይህም ልዩ ልዩ ዓይነት ቅራኔዎች አንዲኖሩ ምክንያት ይሆናል ። በዚህም የተነሣ አንድ ክስተቶች ሁሉ ልዩ ልዩ ዓይነት ለምሳሌ ተፃራሪና ኢተፃራሪ፣ ውስጣዊና ውጫዊ፣ መሠረታዊና ኢመሠረታዊ ወዘተ... ቅራኔዎች አሉ ። የክስተቶችን አጠቃላይና ልዩ ባሕርያት፣ በመካከላቸው ያለውን ግንኙነትና መስተጋብር፣ የቅራኔዎቻቸውን ዓይነትና ደረጃ መለየት አስፈላጊ ነው ። በአንድ አብዮታዊ ሂደት ውስጥ የቅራኔዎችን ጠባይና ደረጃ መገንዘብ የአብዮቱን ትክክለኛ ስትራቴጂና ታክቲክ ለመንደፍ ወሳኝነት አለው ።

(ዲያሌክቲክስን፣ ዲበአካልን፣ የተቃራኒዎች አንድነትና ትግል ሕግን ይመለከታል ።)

ቅራኔ ሕግ (የ—)
(Law of Contradiction)

በነገሮች ውስጥ ያለውን የተቃራኒዎችን አንድነትና ትግል እንዲሁም ከዚህ የተነሣ የሚፈጠረውን አንቅስቃሴ የሚመለከት ሕግ ነው ። ይህም አንቅስቃሴ የማንኛውም ህልውና ዕድገትና ለውጥ መሠረት በመሆኑ የቁስአካላዊ ዲያሌክቲክስ መሠረት ወይም የዕድገት መሠረታዊ ሕግ ነው ለማለት ይቻላል ። በዚህ ሕግ የሚገዛ ግንኙነት በዘፈቀደ የሚከሰት ሳይሆን ከነገሮች ውስጣዊ ባሕርይ ጋር የተገናዘበ፣ አስፈላጊ፣ ረግቶ ለተወሰነ ጊዜ የሚቆይ፣ የመለወጥ ችሎታ ያለውና በተደጋጋሚ ተከስቶ ሊታይና ሊጠና የሚ

ችል መሆን አለበት ። የቅራኔ ሕግ ሁለንታዊ ግንኙነቶችን የሚያሳይና የህልውናና የዕድገትም ሕግጋት መሠረት ነው ። ይህ ሕግ እንቅስቃሴዎችን በመምራት በተወሰኑ ሁኔታዎች ውስጥ የዕድገታቸውን መሠረታዊ ባሕርያት የሚወስን ነው ።

በዚህ የዲያሌክቲካዊ ቁስአካላውያን ፍልስፍና መሠረት የዕድገት ወይም የሰውጥ ዋነኛ መንገድ በነገሮች በራሳቸው ውስጥ ያለው ቅራኔ የሚፈጥረው እንቅስቃሴ ነው። በነገሮች ላይ ከውጭ የሚደርሱባቸው ተፅዕኖዎች ለለውጡ መከሰት በመንገድነት የሚያበረክቱት ድርሻ በሁለተኛ ደረጃ የሚታይ ነው ። በተለይም የአንድን ነገር ዕድገትና የዓይነት ለውጥ ምክንያት ለማግኘት በመጀመሪያ በውስጡ ያሉ ቅራኔዎችን ይዘትና ግንኙነት ማጠን ያስፈልጋል ። ከውጭ አካላትና ሁኔታዎች ጋር ያለውን ግንኙነት ማየት ከዚያ ቀጥሎ የሚመጣ ነው ።

ለዲያሌክቲካስ ሕግጋት መሠረት የሆኑትና በቅራኔ ሕግም ውስጥ ዋናዎቹ ዘርፎች የሚከተሉት ናቸው ።

- የቅራኔዎች ሁለንታዊነት ፣ የቅራኔዎች ልዩ ባሕርይና አንፃራዊነት ፣ የመጠን ወደ ዓይነት እንዲሁም በተገቢው የዓይነት ወደ መጠን ለውጥ ሕግና ፣ የሽረት ሽረት ሕግ ናቸው ።

ቅራኔዎች ልዩነትና ሁለንታዊነት(የ.)

(Particularity and Universality of Contradictions)

ሂደቶች በሙሉ በቅራኔ ላይ የተመሠረቱ በመሆናቸው ቅራኔ ሁለንታዊ ነው ። ሆኖም ቅራኔ አንድ ዓይነት ብቻ አይደለም ። የተለያዩ ቅራኔዎች አሉ ። ቅስቃሴ በተለያዩ ቅርፆች የሚከፈልና ተፈጥሮም በተለያዩ የዕድገት ደረጃዎች ውስጥ የሚገኝ በመሆኑ ቅራኔ የተለያዩ ጠባዮችን ያሳያል ።

ለምሳሌ የበድን ማለትም የኢድርጅታዊ ቁስአካል ቅራኔዎች ሕይወት ካላቸው ማለትም ከድርጅታዊ ቁስአካል ቅራኔዎች የተለዩ ናቸው ። የሕይወት ቅራኔ የተመሠረተው

ከአካባቢው ጋር በመስማማት ሂደት ውስጥ ሲሆን የኅብረተሰብ ቅራኔ የሚካሄደው በምርት ኃይሎችና በምርት ግንኙነቶች መካከል ነው ። ይህ የቅራኔ ልዩነት የሚያስረዳው የቅራኔ አፈታት አንድ ዓይነት ሊሆን እንደማይችል ነው ።

እንዲሁም በአንድ ሂደት ውስጥ የተለያዩ ቅራኔዎች ሊፈጠሩ ይችላሉ ። ለምሳሌ ኅብረተሰብ በተለያዩ የዕድገት ደረጃዎች (ባሪያ አሳዳሪ ፣ ፊውዳሊዝም ፣ ካፒታሊዝም ወዘተ ...) ማለፉ የሚያሳየው የተለያዩ ቅራኔዎች ውጤት መሆኑን ነው ። ውጤቶቹም እንደ ቅራኔዎቹ ልዩነት የተለያዩ ናቸው ። የፊውዳሊዝም ቅራኔ ያመራው ወደካፒታሊዝም ሲሆን የካፒታሊዝም ቅራኔ ግን የሚያመራው ወደ ኮሚኒዝም ማለትም ወደመደብ አልባ ሥርዓት ነው ። የቅራኔዎችን ልዩ ጠባይ ማወቅ ለተግባር ወሳኝ ነው ። ምክንያቱም የቅራኔዎችን ሂደት ለማፋጠን ሆነ ተሰማሚውን ምላሽ ለመስጠት ልዩነታቸውን መገንዘብ አስፈላጊ ነውና ።

(ቅራኔን ይመለከታል ።)

ቅርፃዊ ሥነ አመክንዮ

(Formal Logic)

የአስተሳሰብን አወቃቀር ወይም ቅርፅ የሚያጠና ሳይንስ ነው ። ማለትም የአስተሳሰብን ተጨባጭ ይዘት አንጥሮ በመተው የቅርፁን ክፍሎች የሚያቆራኙትን አጠቃላይ ሁኔታዎች ብቻ መርጦ በማሰባሰብ የሚያጠና ሳይንስ ነው ። ዓይነተኛ ጥራቱም በምንጨታዊ ዘዴ በመጠቀም ዕውቀትን ለመገብዩት በሚደረገው ሙከራ ውስጥ ጠቃሚ የሆኑትን ሕግጋትና መርሆች መቀመጥ ነው።

የቅርፃዊ ሥነ አመክንዮ መሠረት የተጣለው በአርሰጣጣሊስ ሊሆን ጥንታዊ ስቶይኮችና በጊላም የመካከለኛው ዘመን ተምህር አውያን ሰዕድገቱ የሚረዳ ጠቃሚ አስተዋጽኦ አድርገዋል ።

ቅርፃዊ ሥነ አመክንዮ ለቅርፅ ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጥ ነው ። ነገሮችን ወይም ክስተቶችን በተናጠል የሚያይ በመሆኑ ትክክለኛውን ጣምራ ህልውናቸውንና ግንኙነታቸውን ሊገነዘብ አይችልም ። አንድ ነገር በአንድ ወቅት ራሱን እንጂ ሌላ ነገር ሊሆን አይችልም ፤ ቅራኔ በሰዎች አስተሳሰብ ውስጥ

እንጂ በእውነታ ውስጥ የለም የሚል ነው ። ልዩ ልዩም ነው የነገሮችን ምንነት በተናጠል ሲገልጽ የቅራኔ አልባነትን ወይም የአንድ ነትን መርህ የሚጠቀመው ። ለምሳሌ አንድን የአቀበት ጉዳይ ሲገልጽ ጉዳዩው በአንድ ጊዜ አቀበትና ቁልቁለት ሊሆን ስለማይችል ወደ ላይ ስንሄድ አቀበት ይሆናል ፤ ስንመለስ ደግሞ ቁልቁለት ይሆናል በማለት አቀበትን ከቁልቁለት ፣ ቁልቁለትን ደግሞ ከአቀበት ነጥሉ ስመረዳት ይሞከራል ። በአንድ ነገር ውስጥ ቅራኔ መኖሩን ቢከድም ቅርጓዊ ሥነ አመክንዮ አሁንም ቢሆን በተወሰነ ደረጃ ተቀባይነት አለው ።

(ዲያሌክቲካዊ ሥነ አመክንዮን ይመለከታል።)

ትርጓዊነት
(Formalism)

በቡርሻው ኅብረተሰብ ውስጥ የተከሰተ የሥነ ወበት ንድፈ ሐሳብ ነው ። በትርጓዊነት አባባል የሥነ ወበት ሚና እውነታን ማንፀባረቅ ሳይሆን እዳዲስና ማራኪ የሆኑ ምናባዊ ቅርፆችን በመፍጠር ለሰው ነፃ የሆነ ደስታን ማስገኘት ነው ። ይህ በኪነ ጥበብ ውስጥ ይዘትን ወደገን ትቶ ለቅርፅ ብቻ ቅድሚያ የመስጠት ዝንባሌ ኪነ ጥበብ የመደብ ይዘት የሌለውና በማኅበራዊ ጥቅሞችና አመለካከቶች የሚወሰን መሆኑን ለመካድ የሚደረግ ጥረት ነው ። ኪነ ጥበብን ከቁሳዊ ኑሮ ነጥሉ በአእምሮአዊ ደስታ ብቻ እንዲወሰን መሻት ስውር በሆነ መንገድ የሚያንፀባርቀው የቡርሻዚውን ርዕዮተዓለም ነው ።

(ሶሻሊስት እውነትን ይመለከታል።)

ቅኝ አገዛዝ
(Colonialism)

ካፒታሊስት መንግሥታት በኃይል የወረሩት ሀገሮች ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ነፃነት የገፈፉበትና በተገኙት ቀንበር ሥር እንዲውሉ የተጠቀሙበት ሥርዓትን ፖሊሲ ነው።

በ20ኛው ምዕት ዓመት መባቻ ላይ ዋና ዋናዎቹ ቅኝ ገዥ ኃይላት (እንግሊዝ ፣ ፈረንሳይ ፣ ጀርመን ፣ አሜሪካ ፣ ኢጣሊያ ፣ ጃፓን ፣ ሆላንድ ፣ አስፓኝ ፣ ፖርቱጋልና ሌሎች)

ዓለምን በመካከላቸው ተከፋፍለዋት ነበር ። ይህ ከፍፍል ጥሬ ዕቃንና የሰው ጉልበትን በርካሽ ስመበዝበዝ ፣ ወደቅኝ ተገዥ ሀገሮች ሸቀጥና ሙእስ ንዋይ ለማስገባት አስቸኳይ ችግሮች ። በመሆኑም በቅኝ ግዛቶች ላይ የተካሄደው ብዝበዛ ለአምፔሪያሊስቶች ከፍተኛ ትርፍ አስገኝተዋል ።

ከ2ኛው የዓለም ጦርነት በኋላ (1939-1945) በቅኝ ተገዥ ሀገሮች ውስጥ የሚገኙት ሕዝቦች በዓለም ሶሻሊዝም በተለይም በሶቭየት ኅብረት ድጋፍና እርዳታ ላይ በመተማመን ባካሄዱት የብሔራዊ እርነት አንቅስቃሴ የቅኝ አገዛዝ ሥርዓት ምሽግ ሲፈራርስ በቅቷል ። ከ120 በላይ የሚሆኑ ከቅኝ አገዛዝ የብዝበዛና የጭቆና ቀንበር የተሳቀቁ ታዳጊ ሀገሮች የቅኝ አገዛዝን ቅሪት ለማውደምና እውነተኛ የፖለቲካና የኢኮኖሚ ነፃነት ለመቀዳጀት ከንዳቸውን አንሥተዋል ፤ ስለሆነም ዛሬ አድጌው የቅኝ አገዛዝ ሥርዓት በመፈራረሱ ቅኝ ገዥዎች ነፃ በወጡት ታዳጊ ሀገሮች ውስጥ የበላይነታቸውን ለማረጋገጥ በእጅ አዙር ቅኝ አገዛዝ ዘዴ ለመጠቀም ጥረት እያደረጉ ናቸው ።

(ጭጅ አዙር ቅኝ አገዛዝን ይመለከታል።)

ቅኝ ግዛት
(Colony)

በሌላ መንግሥት አገዛዝ ሥር የወደቀ ሀገር ቅኝ ግዛት ይባላል ። በቅኝ ገዥ ሀገሮች ብዝበዛና ጭቆና ቀንበር ሥር ከወደቁት ሀገሮች መካከል አብዛኛዎቹ ሙሉ ቅኝ ግዛቶች ሲሆኑ ፣ ጥቂቶቹ ደግሞ ከፊል ቅኝ ግዛቶች ናቸው ። በተጨማሪም ጥገኛ ሀገሮችና ጥብቅ ሀገሮች በመባል የሚታወቁ የፖለቲካ ተፅዕኖ ያለባቸው ሀገሮችም አሉ።

ሕዝቡ ለነፃነቱ በሚያደርገው ትግል የፖለቲካ ብስለቱ እያደገ ስለሚሄድ ቅኝ ገዥዎች ይህን በመፍራት የትግሉንም ሂደት ለማቀዝ ቀዝ የበላይነታቸውን ሳያስነኩ እስከተወሰነ ደረጃ የራስ አስተዳደር መብት ይሰጣሉ ። አንዳንድ ጊዜም የይስሙላ የሕግ ምክር ቤት በማቋቋም የቅኝ ግዛት ሕዝብ የሚተዳደርበት ሕግ ራሱ እንደሚያፈልቀውና በዚህም መብቱ ሙሉ በሙሉ እንደተከበረለት አድርገው ለማትረብ ይሞክራሉ ። ይህን የሚያደርጉት ግን ስሕ

ዝቡ መብት ፡ ደገንነትና ዕድገት ተቆርቆረው ሳይሆን በረቀቀ ዘዴ ሕዝቡን ለመሸንገል ፡ የትግል ስሜቱን ለማብረድና የብዝሃነትና የጭቆና ጊዜያቸውን ለማራዘም ነው ።
(ቅኝ አገዛዝን ይመለከታል ።)

ቋሚ ካፒታል
(Constant Capital)

የምርት ማከናወኛ መሣሪያዎችን ማለትም ማሽኖችን ፣ ጥሬ ዕቃዎችን ፣ ነዳጅን ፣ ሕንጻዎችንና የመሳሰሉትን የሚያጠቃልል አንጻሩ የካፒታል ክፍል ነው ። ይህንን የካፒታል ክፍል ዓይነተኛ የሚያደርገው በምርት ክንዋኔ ውስጥ አሴቱ በመጠን የማይለወጥ መሆኑ ነው ። ካርል ማርክስ ይህን የካፒታል ክፍል ቋሚ ያለበትም ምክንያት አሴቱን ደረጃ በደረጃ ወይም ባንድ ጊዜ አዲስ ወደሚመረተው ሸቀጥ በሥራ ኃይል አማካይነት የሚያስተላልፍ አንጂ በመጠን የማይለወጥ መሆኑን ለማመልከት ነው ።

ስምሳሌ በአንድ የማምረቻ ተቋም ውስጥ የተወሰነ ሸቀጥ ለማምረት የተለያዩ ማሽኖች ፣ ለሚመረተው ሸቀጥ የሚያገለግሉ ጥሬ ዕቃዎችና ወዝአደሮች ሊኖሩ ይገባል ። ከነዚህ ልዩ ልዩ ነገሮች ውስጥ ለወዝአደሮች ምንዳ ከሚከፈለው በስተቀር ለሌሎች የምርት መገልገያዎች መግዣ የሚወጣው የካፒታል ክፍል በጥቅሉ ቋሚ ካፒታል ይባላል ።

ካፒታልን በቋሚና በተለዋዋጭ ለመጀመሪያ ጊዜ ክፍሉ የተመለከተው ካርል ማርክስ ሲሆን የዚህም ዓይነት የካፒታል አከፋፈል ተረፈ አሴት የሚፈጠረው በሁሉም የካፒታል ክፍሎች ሳይሆን በተለዋዋጭ ካፒታሉ ክፍል ብቻ ማለትም ለሥራ ኃይል መግዣ በወጣው የካፒታል ክፍል ብቻ መሆኑን በማሳየት በቡርጂዚውና በወዝአደራ መካከል በብዝሃነት ላይ የተመሠረተውን ግንኙነት በግልጽ አሳይቷል ።

(ተለዋዋጭ ካፒታልን ይመለከታል ።)

ቋንቋ
(Language)

የሰዎችን ግንኙነትና የዕውቀት ተግባር በምልክት ፣ መልክና ሥርዓት ባለው ሁኔታ የሚያስፈጽምና የሚገልጽ ነው ። በፍልስፍና ታሪክ ውስጥ ቋንቋ ሁለት መሠረታዊ ጥያቄ

ዎችን አሥነሥቷል ። አንደኛው ቃል ማለትም ስያሜ ተፈጥሮአዊ ወይም ነባራዊ መሠረት አለው ወይም ከስምምነት ብቻ የሚመነጭ ነው የሚለው ሲሆን ፣ ሁለተኛው ደግሞ አሳቦት ካለቋንቋ ፣ ቋንቋ ካለአሳቦት የማይገኝ በመሆኑ የተለያዩ ህልውና አላቸው ወይንስ አንድ ናቸው የሚል ነው ።

በነባራዊ ሐሳባውያን አመለካከት ቃላት የሚገልጹት ሐሳብን ሲሆን ሐሳብ ደግሞ የነገሮች ውስጠ ምንነት በመሆኑ ቃላት ሰው ሠራሽ አይደሉም ። ሆኖም አሳቦትና ቋንቋ የተለያዩ ናቸው ፤ ቋንቋ የአሳቦት ውጫዊ ገጽታ በመሆኑ ነፍስ ከሥጋ አንደሚለይ ሐሳብም ከቋንቋ ይለያል ። በጎሊናዊ ሐሳባውያን አስተሳሰብ ግን ቋንቋ አስፈላጊ ሲሆን ከነባራዊ ነገሮች ምንነት የሚመነጭና እነሱን የሚገልጽ አይደለም ። የቃላት ምንጭ ስምምነት ነው ፤ ሰው ስንል ለነገሩ በስምምነት የምንሰጠው ስም አንጂ ምንነቱን የሚገልጽ አይደለም ። ለዚህም ማሰራጀት የሚሆነው አሁንም ቢሆን ከተሰማማን በሌላ ቃል ልንጠቀም የምንችል መሆናችን ነው ይላሉ ።

በእርግጥ በቋንቋ ውስጥ ስምምነት እንዳለ ሊካድ አይችልም ። ሆኖም ስምምነት ሲባል በግለሰብ ደረጃ የሚፈጸም ወይም የሚፈጠር አለመሆኑ በትክክል የሚያስረዳን ቋንቋ ማንበራዊ መሠረት እንዳለው ነው ። ጎቃተኝ ጎሊና ከቋንቋ ውጭ ሊኖርና ሲዳብር አይችልም ። ምክንያቱም ቋንቋ ከትውልድ ትውልድ የሚተላለፈውን ዕውቀት የሚያጠራቅም በመሆኑ ብቻ ሳይሆን ካለሱ አሳቦት ከረቂቅ ሐሳቦች ላይ ለመድረስ ስለማይችሉ ነው ። ማንኛውም ቃል (ወንበር፣ ሰው ወዘተ...) አጠቃላይ ነው ። ማለት ነባራዊ ሐሳባውያን እንደሚሉት ቋንቋ የሐሳብ መግለጫ ብቻ አይደለም ፤ የአሳቦት አስፈላጊ መሣሪያ አንጂ ። ይህም ሲባል ግን ሁለቱ አንድ ናቸው ማለት አይደለም ። ቋንቋ የራሱ ሕጎች ያሉት መሆኑ ብቻ ሳይሆን ሁለቱን አንድ ማድረግ የነባራዊውንና የጎሊናዊውን ልዩነት መሰረዝ ይሆናል ። ቋንቋ ቁሳዊ ሲሆን ሐሳብ ነፀብ ራቅ ነው ። የቋንቋ ዓይነተኛ ተግባር የሰውን ጎቃተኝ ጎሊና ማንበራዊ ማድረግ ነው ። የሰዎችን አንቅስቃሴና አስተሳሰብ የሚያገናኝና የሚያቀናጅ በመሆኑ ቋንቋ የማንበራዊ ኑሮ ዋንኛው አካል ነው ።

(ጽንሰ ሐሳብን ፣ ንድፈ ሐሳብን ይመለከታል ።)

በ

በርከሌይ ፡ ጆርጅ

(Berkeley, George)

ከ1685—1753 የኖረ ፣ የዳሳሽነት ፍልሰፍና አራግጅና የቤተክርስቲያን ጳጳስ የነበረ እንግሊዛዊ ፈላስፋ ነው። በርከሌይ በፍልሰፍና ታሪክ ውስጥ ታዋቂ የሆነው ቁስለካል የሚባል ነገር ጨርሶ የለም ፤ እይናርምም በማለት አቁስለካዊ የሆነ ፍልሰፍና በመቀመጥ ነው። ይህን ፍልሰፍና “እ ትሪት ኮንሰርጊንግ ሂዩማን አንደርሰታንዲንግ” ፣ “ኤ ኒው ቲዩሪ ኦቭ ሺጃን”፣ “ሰሪ ዲያ ሎግ ቢትዊን ሂሊን ኤንድ ፊሎሳፊ” በሚባሉት ጽሑፎች ውስጥ አብራርቷል።

በርከሌይ ከአቁሳካዊ ፍልሰፍና ላይ የደረሰው የጎሊናዊ ሐሳባዊ መርህን እስከ መጨረሻው በመከተል መሆኑን ይናገራል። ጎሊና ሊገናኝ የሚችለው እራሱ ውስጥ ከሚገኙ ሐሳቦችና ሕውሳኖች ጋር ብቻ ነው። ለጎሊና የሚቀርበው ማንኛውም ነገር ታዋቂ ሊሆን የሚችለው ሐሳብ ሲሆን ብቻ ነው ፤ ምክንያቱም ከሐሳብ ውጭ የሆነ ነገር ለጎሊና ሊገለጽ አይችልምና። በመሆኑም ከሐሳብ ውጭ የሆነ ወይም የተለየ ነገር ልናውቅና ልንረዳ አንችልም። ቁስለካል የሚባለው ነገር ከሐሳብ ውጭና የተለየ ነገር በመሆኑ ሰለርሱ ምንም ዓይነት ግንዛቤ ሊኖረን አይችልም። ስለዚህም ቁስለካል አለ ብሎ መናገሩ እራሱን የቻለ ፈጠራ ነው። እንደ ነገር አለ ፣ ይኖራል ለማለት የምንችለው ስንሰብወው ማለትም በጎሊናችን ውስጥ በሐሳብነት ሲኖር ብቻ ነው። ህልውና ማለት ልንሰብወው የምንችል ነገር ማለት በመሆኑ ቁስለካልም ከሐሳብ የተለየና ልንሰብወው የማንችል በመሆኑ ህልውና የለውም። በሌላ በኩልም ቁስለካል ለሕዋሳት ተገለጭ ሆኖ ትርጉም ፣ ቀለምና ክብደት ፣ ሰፋት ፣ ወዘተ... አለው ብለን ስንናገር እራሳችንን መቃረን ይሆናል። ምክንያቱም የተዘረዘሩት ነገሮች ሕውስታዎች መሆናቸውን እያወቅን መልሰን እነዚሁት ነገሮች የቁስለካል ማለትም ስሜት የሌለው ነገር ጠባቦች ናቸው ብለን መናገር

ነገር ትክክል አይሆንም። ሐሳብ ነክ የሆነን ነገር ለቁስለካል መስጠቱ ትክክል ካልሆነ ፣ እኛም ደግሞ ከሐሳብ ውጭ የምናውቀው ነገር ከሌለ ለቁስለካል የምንሰጠው ምንም መለያ ነገር አይኖረንም። በመሆኑም እንደ በርከሌይ አባባል ቁስለካል ለኛ ዝም ብሎ ባይሆን ነገር ነው።

በበርከሌይ እስተሳሰብ ትክክለኛው አቋም ሕውስታና ሐሳብ ከቁስለካል ይመነጫሉ የሚለው ሳይሆን የባሕርይ ተመሳሳይነት በመከተል ሐሳብና ሕውስታ ሊመነጩ የሚችሉት ከመንፈስ ወይም ከመንፈሳዊ ባሕርያት ነው የሚለው ነው። ስለዚህም ሐሳቦች ሊመነጩ የሚችሉት ከሰው ወይም ከእግዚአብሔር ብቻ ነው። በተለይም ሰው ሳይፈቅዳቸው የሚለሙ ሕውስታዎች ሁሉ ምክንያታቸው እግዚአብሔር ነው። የእነዚህን ሕውስታዎች የውስብስብነት ሁኔታ ፣ የእመጣጥ ሥርዓትና የእርስ በርስ መስማማት ስንመለከት በጉፊት ፈላጊና ጥበበኛ ከሆነ ፈጣሪ እንደሚመነጩ እንረዳለን። ዕውቀት ማለት ከልምድ በመነሣት የነዚህን ሐሳቦች አመጣጥ ፣ ሥርዓትና አወቃቀር ለተግባር እንደሚጠቅም እድርጉ መረዳት ነው። ዓለም የእግዚአብሔር ቋንቋ እንደመሆኑ የዕውቀት ሚና የዚህን የሚነገረንን ቋንቋ የተለያዩ ፍቺዎች መገንዘብ ነው።

የበርከሌይ ፍልሰፍና—የሐሳባዊነትን ውስጠ ምሥጢር በይፋ ያወጣ ነው። እራሱም እንደተናገረው ሐሳባዊነት በእምነቱ የጸና ከሆነ ለቁስለካል ቦታ ሊኖረው አይችልም። በሁለታዊነት በመመራት ለቁስለካል የሁለተኛ ደረጃ ህልውና ለመስጠት መጥክር ለሐሳባዊነት ተቃርኖ ነው። ምክንያቱም ሐሳብ ራሱን ችሎ የሚኖርና ባለሙሉ ሥልጣን እስከሆነ ድረስ የቁስለካል መኖርና ከሱ ጋር መቀናጀት አስፈላጊ አይደለም። ይህ አቁስለካዊ ላዊነት የሐሳባዊነትን ሁለታዊነት ቅሪት በማጋለጥ ነው በርከሌይ በፍልሰፍና ታሪክ ውስጥ ታዋቂነት ያገኘው። ሆኖም የራሱ ፍልሰፍና ከቅሪት ነፃ አይደለም። ህልውና ያለው የምንሰብወው ነገር ብቻ ነው ብሎ ከደነገን በኋላ ከፍቃዱ ውጭ ለሚሰሙት

ሕውስታዎች ውጫዊ ምክንያት ግጥሚያት የግድ ስለሆነበት ስሕተት ጨርሶ ሊገለጥ የማይችለውን ምናባዊ የሆነውን ፍጡር እግዚአብሔርን አለ ብሎ መናገሩ እራሱ እንደ መሠረታዊ ቅሬታ ነው ። እንደመነሻው ከሆነ ፍልስፍናው ግምራት የነበረበት ወደ ጠርጣሪነት ነበር ። የማውቀው ሐሳብን ብቻ ነው ካለ ከኔ ውጭ ስላለው ነገር የማውቀው ነገር የለም ቢል የተሻለ አመለካከት በሆነ ነበር ። ፍልስፍናው ከራሳዊነትም ሊወጣ አይችልም ። በርክሌይ አንድ ነገር አለ የሚለው ለሱ ሐሳብ ሲሆን ብቻ ከሆነ ይህ አባባል በራሳቸው የሚኖሩና የራሳቸው ህልውና ያላቸውን ግለሰቦች መኖርን የማይቀበል ሊሆን ነው ። ከኔ ሐሳብ ውጭ የማውቀው ነገር የለኝም ግለት ከኔ ውጭ ስለሌሎች ሰዎች በነባራዊነት መኖር አላውቅም ግለት ነው ። ከዚህ የምንረዳው ቁስአካልን ወይም የሱን ነፃ ህልውና መኪድ የሌሎችን ሰዎች መኖር መካድ እንደሚሆን ነው ። ምክንያቱም ሰዎች ከኔ ሐሳብ ውጭ አሉ ለግለት የምቸለው ቁሳዊነት ሲኖራቸው ብቻ ነው ። የራሳዊነት ግንባራዊ ፍችም ገልጽ ነው ። ከራሴ ሐሳብ ውጭ የማውቀው ነገር የለም ለግለት የሚቻለው የተደላደለና ትግል የማይጠይቅ ኑር ውስጥ የምንገኝ ከሆነ ነው ። ሁሉ ነገር ተሳክቶ ማየት ዓለምን የሐሳብ መልክ ይሰጠዋል ። እንደተባለውም በርክሌይ እዳስ ስለነበረ ሁሉ ነገር ተዘጋጅቶ የሚቀር ብለት በመሆኑ የቁስአካልን መኖር ሊከድ ችሏል ። አባባሉ የሚገልጸው ከምርት ነፃ የሆነ ውን በሐሳብ ደረጃ ብቻ ከነገርችና ከሰዎች ጋር የሚገናኘውን ሁሉ ነገር ለሱ ድሎት የተፈጠረ የሚመስለውን የገዥው መደብ ሁኔታ ነው ።

(ራሳዊነትን፣ ዳሳሽነትን፣ ገሊናዊ ሐሳባዊነትን ይመለከታል።)

በርግሰን ፡ አንጋ
(Bergson, Henri)

ከ1859—1941 የኖረ ፣ የጭልታዊነትና የሕይወታዊነት ፍልስፍና አራማጅ የሆነ የፈረንሳይ ሐሳባዊ ፈላስፋ ነው ። “ግቲዌር ኤ ሚጊር” ፣ “ሌቮሊሲዮን ከሪአትሪስ” ፣ “ሌ ደሱርስ ደ ላ ሞራል ኤ ደ ላ ረሊጂዮን” በተባሉት ዐባይት ጽሑፎች ውስጥ የሕይ

ወትን ምንነት በቁስአካላዊ ምክንያት ለንረዳ የማንችል መሆናችንንና ሕይወት ያለው ጠባይ መንፈሳዊ ኃይልና ባሕርይ የሚያሳይ ነው የሚል መሪ ሐሳቡን አብራርቷል ።

በበርግሰን አስተሳሰብ ቁስአካል የራሱ ህልውና ያለውና በራሱ ሕግጋት የሚገዛ ሲሆን ሕይወት ደግሞ የተለየ ነባራ ነው ። ፍልስፍና ይህን የዓለም ሁለታዊነት መቀበል ይኖርበታል ። ሁለት ዓይነት አውነታም በመኖሩ ዕውቀት በሁለት መደቦች የሚከፈል ይሆናል ። ቁስአካል የሚገዛው በተናክለታዊ ሕጎች በመሆኑ ለሱ ተስማሚ የሆነው የዕውቀት ዓይነት በማቲማቲካዊ ሥነ አምክንዮ የሚመራው ሳይንስ ተብሎ የሚታወቀው ነው ። ይህ ሳይንስ መንፈሳዊ ምክንያቶችን ሳይጨምር ቁስአካላዊ ክስተቶችን ያጠናል ። በሚያገኘውም ዕውቀት ሰው ተፈጥሮን መቆጣጠር እንዲችል ቴክኖሎጂያዊ ግኝቶችን ያዳብራል ።

ሕይወት ግን በተናክለታዊ ሕግ ስለማይገዛ የተለየ ግንዛቤ ይጠይቃል ። የሕይወት ዋናው ጠባይ እራሱን በማሳደግ የተለያዩ ችሎታዎችን ማክበት ነው ። ይህም ዕድገት የሚገኘው መጠን በመጨመር ሳይሆን ፈጠራ በሚጠይቅ ሁኔታ የዓይነት ለውጥ በማድረግ ነው ። የሕይወት አዝጋሚ ለውጥ የሚያሳየን ሕይወት እንዴት ፈጠራ በተሞላበት ሁኔታ ከአነስተኛ ችሎታ ተነሥቶ ሰውን የሚያክል አሳቢ ፍጡር እንዳስገኘ ነው ። እንደ በርግሰን አባባል ይህን የዓይነት ለውጥና የፈጠራ ችሎታ ለመገንዘብ አዲስ የአስተሳሰብ ዘዴ መንደፍ ይኖርብናል ። ይህን ዘዴ ጭልታ ብሎ ስይሞታል ። ሳይንስ ነገሮችን የሚያጠናው ከቦታ አኳይ ነው ። ማለትም ተናክለታዊ ከንዋኔን በመከተል ነገሮችን በምክንያትና በተገብሮት እንገር ይረዳል ። ጭልታ ግን ነገሮችን የሚመለከተው ከጊዜ አኳይ ነው ። የሚያየው የነገሮችን መነካካት ሳይሆን ውስጣቸው በመግባት እንዴት ሕይወታዊ ነገሮች እራሳቸውን በራሳቸው በመፍጠር እንደሚያድጉ ነው ። የለውጡ መንሥኔ ተናክለት ሳይሆን የአንድ አደራጅ የሆነ ሕይወታዊ ግፊት ውጤት እንደሆነ ይረዳል ። ይህ ግፊት እንደኛ ውስጣዊ በመሆኑ ሁለተኛ ነገሮችን የሚደረድር ሳይሆን ከስተቶችን በማደራጀት ጨምቆ እዳስ ነገር የሚያወጣ በመሆኑ የሚገለጸው በጭልታ ብቻ ነው ።

የጎብረተሰብንም ሂደት የሚመራው ይኸው ሕይወታዊ ግፊት ነው የሚል እምነት በርግሰን ነበረው ። በሱ አባባል ጎብረተሰብ በሁለት ተቃራኒ አዝማሚያዎች የተወጠረ ነው ። አንደኛው ሰዎችን በቤተሰብ ፣ በጉሣ ፣ በብሔረሰብ የሚከፋፍል ነው ። ሁለተኛው ሰዎችን በማሰባሰብ እንደ የሆነ የሰው ልጅ ጎብረተሰብ ለመመሥረት የሚጥር ነው ። የመጀመሪያው አዝማሚያው በሚጠይቀው መሠረት የሰዎች ግብረገብና ግንብራዊ ፋይዳዎች ይቀረገሱ ። ግዴታዎችም በትዕዛዝ መልክ ይነደፋሉ ። የሚገልጹትም ግለሰቡ የግንብሩ አባል ለመሆን የሚጠበቅበትን አመለካከትና ድርጊት ነው ። ሁለተኛው አዝማሚያ ከሕይወታዊ ግፊት የሚመነጨው ሲሆን ሁለንታዊ ግንዛቤዎችንና መብቶችን በማፍለቅ የተዘጋውን ጎብረተሰብ ለመክፈት ይጥራል ። ይህ አዝማሚያ የሚራመደው በእንዳንድ ምርጥ በሆኑና ጎብረተሰቡን የመምራት ችሎታ ባላቸው ታላላቅ ታሪካዊ ግለሰቦች ነው ። ለምሳሌ የክርስትና ሃይማኖትና የፈረንሳይ አብዮት ጉሣዊና ብሔራዊ ከሆኑ አመለካከቶች ባሻገር ሁለንታዊ ፍችና ተልዕኮ ያሳዩ ናቸው ።

የበርግሰንን ፍልስፍና ውስጠ ምሥጢር የምንረዳው ላይንስን በመወሰን ሕይወትና መንፈሳዊ ነገሮችን ከላይንሳዊ ዕውቀት በላይ ለማድረግ ካለው ፍላጎት አንገር ስንመለከተው ነው ። የዚህም ፍላጎት ዋናው ምክንያት የሐሳባዊ ፍልስፍና መሠረታዊ እምነቶችን መጠጋያ በመስጠት ከቁስእካላዊ ፍልስፍና የሚሰነዘርባቸውን ጥቃት ለማክሸፍ ነው ። ሕይወትን ከቁላዊ ፍች ማራቅና ምሥጢራዊ ማድረግ ጎብረተሰቡ በታላላቅ ነገር ግን ባይ በሆኑ ወይም ለተግባራዊነታቸው ቁሳዊ ኃይል ባልተሰጣቸው ስሜቶች ውስጥ እንዲዘናናና እራሱን እንዲያታልል ማድረግ ነው ። የሰው ዘር አንድነት ፣ የሰው እኩልነት ፣ የፈጠራ ደስታ ፣ የቅራኔዎች መወገድ ፣ የሰላም መስፈን ፣ ዕድገት ፣ ነፃነትና የመሳሰሉትን ሐሳቦች ከቁላዊ መሠረታቸው በመነጠልና ወደ አደንዛዥ ስሜት በመለወጥ ሰዎችን በባይ ለመደለል የሚጥር ፍልስፍና መደባዊ ፍችው ግልጽ ነው ። በእርግጥ በርግሰን ለሕይወት ተናክላታዊ ትርጉም በቂ አለመሆኑን መመልከቱ ጥሩ ሲሆን ትክክለኛ መልሱ ግን የሚገኘው ወደ መንፈሳዊ ምክንያት በግ

ዘንባል አልነበረም ። የዕድገት ፍልስፍና እራምዳለሁ ከተባለም ተገቢ የነበረው ቁስእካላ ከቀላል ወደ ውስብስብ እንደት እንደሚሻገር ማሳየቱ ነበር ። በቅድሚያ ለሕይወት መንፈሳዊ ባሕርይ ከተሰጠው ዕድገቱን እንዳልነበረ ማድረግ ነው ። በተጨማሪም እውነታ የሚገኘው በዕድገት ላይ ነው ከተባለ ፍጹም የሆነ አምሳክ አለ ብሎ በቅድሚያ ማስቀመጡ ዕድገቱን ምናባዊ ማድረግ ነው ። በመሆኑም በርግሰን ሐሳባዊነትንና የአዝጋሚ ለውጥ ንድፈሐሳብን ለማስማማት ያደረገው ጥረት የተሳካ አይደለም ። በሌላ በኩል ጭልታ በዕውቀት ውስጥ ያለውን ሚና ማሳየቱ የሚደገፍ ሲሆን ወደ ሌላው ሜና በመሄድ ራሱን የቻለና ከሥነ ለመክንዮ ሕጎች በላይ እንደሆነ አድርጎ ማቅረቡ ዕውቀት እራሱን ለዐዋቂው ምሥጢራዊ የሚያደርግ በመሆኑ ተቀባይነት የለውም ። ዕውቀት እራሱ ምሥጢራዊ ከሆነ እንዲያሰረዳን የሰጠነውን ግልጽ መልስ ምሥጢራዊ ከማድረግ በስተቀር ሌላ ውጤት ሊኖረው አይችልም ።

(ጭልታዊነትን ፣ አዝጋሚ ለውጥን ፣ ሁለታዊነትን ይመለከቷል ።)

ቡርጂዚ

(Bourgeoisie)

ቡር (ከተማ) ከሚለው የፈረንሳይኛ ቃል የመጣ ሲሆን ፍችው ከተሜ ማለት ነበር ። ከዚያም ቀስ በቀስ በፊውዳሊዝም ሥርዓት መጨረሻ ላይ የገንዘብ ህብት ያለውና መሳፍንትን የሚቃወመው የጎብረተሰብ ክፍል መጠሪያ ሆነ ። አሁን ባለው አገባቡ የሚያመለክተው የምርት መሣሪያ ባለቤት የሆነውንና በምንዳ ሠራተኞችን ቀጥሮ የሚያሠራውን ዘመናዊውን የካፒታሊስቶች መደብን ነው ። ቡርጂዚ የካፒታሊዝም መሠረታዊ መደብና የወዝአደሩ ተግራሪ ነው ።

ለቡርጂዚው መጸነሰና ማደግ ምክንያት የሆነው ታሪካዊ ሁኔታ የአሜሪካ ግኝትና የህንድና የቻይና ገበያዎች መክፈት ነው ። ይህ ሁኔታ ንግድንና ኢንዱስትሪን በጣም ያስፋፋ በመሆኑ በመውደቅ ላይ ባለው የፊውዳል ጎብረተሰብ ውስጥ ለነበረው አብዮ

ታዊ ክፍል ፈጣን ዕድገት ሰጥቷል ። ከዚያም በግሽን የግምገማታቸውን መሣሪያዎች በመጠቀምና ብዙ ሀብት በግዝግባቸው መካከለኛ መደብ የነበረው የቡርጂ ክፍል ዘመናዊና እጅግ ሀብታም ወደ ሆነው የካፒታሊስቶች መደብ ተቀየረ ። የቡርጂዚው አኮኖሚያዊ ኃይል ባደገ ቁጥር የፖለቲካ ኃይሉም እየጨመረ በመሄዱ በመጨረሻም የመንግሥትን ሥልጣን ሙሉ በሙሉ መጨበጥ ችሏል ።

በታሪክ ሂደት ውስጥ ቡርጂዚው ክፍተኛ የሆነ አብዮታዊ ሚና ተጫውቷል ። የበላይነት ባገኘባቸው ሀገሮች ሁሉ የፊውዳልን ግንኙነቶችንና የነበራቸውን መንፈሳዊና ሃይማኖታዊ ፍቅር ውድቅ በማድረግ በገንዘብ ግንኙነቶች ተከቷቸዋል ። የቡርጂዚ የግሪክ የትርፍ ፍላጎትና የግምገማታቸው የእርስ በእርስ ውድድር የግምገማታቸውን መሣሪያዎች በየጊዜው እንዲያድጉና ኅብረተሰቡም በግምገማታቸው እንቅስቃሴ ውስጥ እንዲጓዝ አድርጓል ። የገበያ ፍላጎት የካፒታሊዝም ግንኙነት በዓለም እንዲዘረጋና ጎረቤቶች ሀገራት የካፒታል ተገኝ በመሆን ዘመናዊነትን እንዲቀምሱ አድርጓል ። የከተማን ነዋሪ በማብዛት ብዙ ሕዝብ ከጎረቤቱ የገጠር ኑሮ ሊላቀቅ ችሏል ። ቡርጂዚ ሕዝብን በማሰባሰብ የምርት መሣሪያዎችን በማዕከል እንዲሠሩና የጥቂት ሰዎች ንብረት እንዲሆኑ በማድረግ ፖለቲካዊ ማዕከልነትን አጠናክሯል ። የተሰያዩ ክፍሎች በአንድ ብሔር ሥር እንዲሰባሰቡ በማድረግ የአንድ መንግሥት፣ የአንድ ሕግ፣ የአንድ ብሔራዊ መደብ ጥቅም ተገኝ ሊሆኑ ችለዋል ።

ሆኖም ይህ ቡርጂዚ የፈጠረው ክፍተኛ የግምገማታቸውን ኃይልና የሀብት ክምችት ከቡርጂዚው የምርት ግንኙነቶች ጋር የሚጣጣም አልነበረም ። በአንድ በኩል ሀብት ሲከማቹ በሌላ በኩል ግን በየጊዜው ቁጥሩ እያደገ የሚሄደው የወዝአደሩ መደብ መበዝበዝና ለአኮኖሚ ቀውስ በየጊዜው መጋለጥ ለቡርጂ ኅብረተሰብ የተረጋጋ ሥልጣንና የዕድገት ሂደት ሊሰጠው አልቻለም ። ሀብቱ ብዙ፣ ተጠቃሚዎቹ ግን ጥቂት መሆናቸው ቡርጂዚ ሊፈታው ከማይችለው ቅራኔ ውስጥ ኅብረተሰቡን ከቶታል ። ዘመናዊ የምርት መሣሪያዎች የሚፈጥሩት ማኅበራዊ የአመራሪት ዘዴ ከቡርጂዚ የግል ንብረትና

የሥልጣን ተዋረድ ጋር የግሪካጣም ከመሆኑም በላይ እራሱ ቡርጂዚውን የሚያጠፋ፣ የምርት ኃይሎች የሚጠይቁትን ተስማሚ የምርት ግንኙነት ሊመሠርት የሚችል አብዮታዊ የወዝአደር መደብ በካፒታሊዝም ውስጥ ማደግ፣ መደራጀትና የራሱን አመለካከት መያዝ የቡርጂዚን ውድቀት አይቀራ አድርጎታል ።

(ካፒታሊዝምን፣ ወዝአደርን፣ የቡርጂ አብዮትን ይመለከታል ።)

ቡርጂ አብዮት (የ—)

(Bourgeois Revolution)

በአዲሶቹ የምርት ኃይሎችና በአሮጌዎቹ የፊውዳል የምርት ግንኙነቶች (በተለይ በፊውዳል የምርት ግንኙነቶች ላይ ተዋቅሮ በሚገኘው ፖለቲካዊ ሥርዓት) መሀከል ያለውን ቅራኔ የፈታ፣ በቡርጂ መደብ ተመርቶ ገበሬውንና ወዝአደሩን አሰልፎ የፊውዳሉን ሥርዓት ያፈረሰና ካፒታሊዝምን የገነባ፣ በቡርጂዚው የተመራ ነገር ግን ቡርጂዚው ከመሳፍንቱና ከመኳንንቱ ጋር ተመሳጥሮ ወዝአደሩንና ገበሬውን የአብዮት ድል ተቋቋሽ እንዳይሆኑ ያደረገበት አብዮት የቡርጂ አብዮት ይባላል ። ይህ ፈርጅ በቅኝ ግዛቶችና በጥገኛ ሀገሮች ውስጥ የሚካሄደውን ፀረ እምፔሪያሊስትና ፀረ ፊውዳል አብዮት ያጠቃልላል ። የዚህ ዓይነት አብዮቶች ፀረ ካፒታሊስት የሆኑ አንዳንድ እርምጃዎችን የመውሰድ ባሕርይ ቢታይባቸውም የካፒታሊስት ሥርዓት መሠረት የሆነውን የግምገማታቸውን መሣሪያዎችን የግል ባለቤትነት ስለማይደረግበት በአጠቃላይ ባሕርያቸው ከቀድሞዎቹ የሚለዩ አይደሉም ። የቡርጂ አብዮት በታሪክ በተለያዩ ሀገሮች ውስጥ በተለያዩ ጊዜዎች የተከሰተ ቢሆንም ጉልቶ የታየው በ16ኛው ምዕት ዓመት ነው ።

በ16ኛው ምዕት ዓመት የተጀመረው ፊውዳሊዝምን የማፍረስ ሂደት እንደየሁኔታው በዓለምአቀፍ ደረጃ አልፎ አልፎ ሲካሄድ ይታያል ። በቅኝ ግዛትና በጥገኛነት በሚገኙ የአፍሪካ፣ የእስያና የላቲን አሜሪካ ሀገሮች የሚካሄዱት የቡርጂ አብዮቶች የዚህ ማሰረጃ ናቸው ። ይህም የቡ

ርኢውን አብዮት የተለያዩ መደቦች ሊመሩትና ሊሳተፉበት እንደሚችሉ የሚያሳዩን ነው። በቅድመ ሞኖፖል ካፒታሊዝም የዕድገት ደረጃ ላይ የቡርኒው አብዮት ብቸኛ መሪ ቡርኒዚው ሲሆን በዘመነ ኢምፔሪያሊዝም ግን በአብዮቱ የዕድገት አቅጣጫና ጭብጫ ላይ የወዝአደሩ መደብ ተፅዕኖ ከፍተኛ እየሆነ ከመምጣት አልፎ እንዲያውም በ1905 የሩሲያ አብዮት እንደታየው በአንጻር ገደ ሀገሮች ውስጥ በወዝአደሩ ተመርቷል።

የቡርኒ አብዮቶች ለአብዮቱ እንደሚያሰልፏቸው መደቦችና እንደሚያስገኙባቸው ጭብጫቶች፣ የቡርኒ አብዮትና የቡርኒ ዲሞክራሲያዊ አብዮቶች ተብለው ይከፈላሉ። የቡርኒ ዲሞክራሲያዊ አብዮት የሚባለው በቡርኒዚው ተመርቶ ወዝአደሩና ገበሬው የተሳተፉበት፣ ገበሬው ለመሬት ስሪት ለውጥ ከሚያደርገው ትግል ጋር የተዛመደበት፣ ሕዝባዊው ጥያቄ ከቡርኒዚው ጥያቄ ቢለይም ስፊው ሕዝብ የሚሳተፍበት አብዮት ነው። በታሪክ ውስጥ ከነበራቸው ሚናና ከአንቀሳቃሽ ኃይሎቻቸው አንጻር ሲታዩ እርስ በርሳቸው የሚለያዩ በርካታ የቡርኒ ዲሞክራሲያዊ አብዮቶች ተካሂደዋል።

የቡርኒ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ዲሞክራሲያዊ ገጽታ አለው የሚባለው አሰክ ተወሰነ ደረጃ ቢሆንም ለገበሬው ዲሞክራሲያዊ ጥያቄ መልስ ስለሚሰጥ ነው። ከ1789—94 የተካሄደው የፈረንሳይ የቡርኒ ዲሞክራሲያዊ አብዮት አንድ በቂ ምሳሌ ነው። በቡርኒዚው የተመራው አብዮት ፀረ ፊውዳል የነበረና ለቡርኒዚው የኢኮኖሚና የፖለቲካ የበላይነትን ያገኘበት አብዮት ነው። በወቅቱ ፀረ ፊውዳል የነበረ አብዮት የሚያመራው ወደ ካፒታሊዝም በመሆኑ አብዮቱ በቡርኒዚው መመራት ነበረበት።

ሌላው ደግሞ በኢምፔሪያሊዝም የመጀመሪያ ወቅትና በካፒታሊዝም የመጀመሪያ አጠቃላይ ቀውስ ጊዜ የተካሄደው የቡርኒ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ነው። በዚህ የኅብረተሰብ የዕድገት ደረጃ ላይ ካፒታሊዝም ወደ ኢምፔሪያሊዝም ደረጃ በመሸጋገር ቡርኒዚው ካፒታሊዝምን የመገንባቱን የታሪክ ኃላፊነትና አብዮታዊነት ጨርሶ ወደ አድጋሪነት፣ ወደ ዕድገት ጉታችን የተሸጋገረበት ወቅት በመሆኑ በፀረ ፊውዳል አብዮት ውስጥ

ለመሳተፍና ለመራር ለመስጠት አልቻለም። ይልቅንም ከመሳፍንቱና ከመኳንንቱ ጋር አጋርነት ይፈጥራል። በዚህ ጊዜ የሚካሄደው አብዮት የወዝአደሩ መደብ ከገበሬው ጋር በሚፈጥረው አጋርነት የሚመራና ወደ ሶሻሊስት አብዮት ሲያመራ ሲያደግ የሚያስችል ሁኔታ የሚፈጥርበት ነው። የ1917 የካቲት አብዮት ለዚህ ዓይነተኛ ምሳሌ ነው።

በመጨረሻም በቅኝ ግዛትና በጥገኛ ሀገሮች ውስጥ በሁለተኛው የካፒታሊዝም የቀውስ ደረጃ ላይ የተካሄደው ፀረ ኢምፔሪያሊስትና ፀረ ፊውዳል የቡርኒው ዲሞክራሲያዊ አብዮት ነው።

ቀደም ሲል እንደተገለጸው ወዝአደሩና ገበሬው የተሳተፉባቸው ከውጤታቸውም ተጠቃሚ የሆኑባቸውና በቡርኒዚው የተመሩት የቡርኒው ዲሞክራሲያዊ አብዮት መልክቻ ሲሆኑ ሌሎች ደግሞ የወዝአደሩና የገበሬው ተሳትፎ በጣም “ያልጉላባቸው” እምብዛም ጥቅም ያላገኙባቸው የቡርኒ አብዮቶች ተካሂደዋል። ለምሳሌ የ1848 የጀርመን ቡርኒዚ የወዝአደሩን የትግል አጋርነት ቢፈልግም የኃይሉን መጠናከር ስለፈራ ከመሳፍንቱና ከመኳንንቱ ጋር አጋር በመሆን የመሬት ጥያቄን ለገበሬው በሚጠቅም ሳይሆን ለመሳፍንቱ በሚበጅ መንገድ መፍትሔ ሰጥቷል። እንዲሁም የእንግሊዝ ቡርኒዚ በአብዮቱ ውስጥ ገበሬውንና ወዝአደሩን በመከፋፈል የመሬትን ጥያቄ ለመሳፍንት በሚጠቅም ሁኔታ ከመፍታቱም በላይ ገበሬው ያለውን መሬት ከኑጭራሹ በመንጠቁ ከ19ኛው ምዕት ዓመት መጨረሻ አንጦቶ ገበሬው እንደ መደብ መኖሩ አከተመ።

(አብዮትን፣ ኢምፔሪያሊዝምን፣ ዲሞክራሲያዊ አብዮትን ይመለከታል።)

ቡንድ

(Bund)

ቡንድ የሚለው ቃል በይዲሽ ቋንቋ ኅብረት ማለት ሲሆን በ1897 በቪልና ከተማና በምዕራብ ሩሲያ ግዛቶች ውስጥ የሚኖሩ የአይሁድ እድገብ ባለሙያዎች የመሠረቱት ኅብረት ነው። ትክክለኛ መጠሪያው

“በሊቱዌንያ፣ በፖላንድና በሩሲያ የሚገኙ የአይሁድ ሠራተኞች ጠቅላላ ኅብረት” ነበር።

ድርጅቱ በመጀመሪያ የሶሻሊዝምን ፈር የተከተለና ይህንንም ሐሳብ የሚያራምድ ነበር። በመሆኑም የአይሁድ ወዝአደሮችን በሚያስመለከት ጉዳይ ላይ ብቻ ነፃነቱ እንደተጠበቀ ቆይቶ በሌሎች ጉዳዮች ረገድ ከሩሲያ ሶሻል ዲሞክራቲክ ሌቦር ፓርቲ (ሩ.ሶ.ዲ.ሌ.ፓ.) ጋር ለመተባበር ራስገዝነት ያለው አባል ሆኖ ኅብረት ፈጠረ። ነገር ግን ቡንዱ የአይሁዶችን የጠባብነት መሥመር እያፋፋ መ በመምጣቱ ኅብረቱ ከ1901 ጀምሮ ውጥረት ላይ ወድቆ ሃቢይ የሆነ የመሥመር ልዩነት በውስጡ ተከሰተ። ከዚያ ወቅት ጀምሮ ቡንዱ ከሜንሼቪኮች ጋር ተደምሮ በግል ልሳናቱ አማካይነት በልጅቤኮችን በግልጽ ከመቃወም ባሻገር ሩ.ሶ.ዲ.ሌ.ፓ. እንደ ወጥና ብሔር አቀፍ ፓርቲ በመሆን ፈንታ በብሔረሰብ መሥመር በአዲስ እንዲዋቀር ጥያቄ አቀረበ። ጥያቄው ተቀባይነት ማጣቱ እንደታወቀ ቡንዱ ከፓርቲው ተነጥሎ ከጽዮናዊነት እንቅስቃሴ ጋር ኅብረት ፈጠረ።

የበልጅቤኮ አብዮት መፋፋም ግልጽ እየሆነ ሲሄድ ማለትም በ1906 ቡንዱ እንደገና ከሩ.ሶ.ዲ.ሌ.ፓ. ጋር በድጋሚ ኅብረት ፈጠረ። እሁንም ቢሆን ቡንዱ ከጠባብ ብሔረተኝነት መሥመሩ ምንም እልፍ አላለም። በተለይም “ብሔሮች የራሳቸውን ዕድል በራሳቸው ለመወሰን ያላቸውን መብት” በማስመልከት ፓርቲው ያቀረበውን ጥያቄ መሠረታዊ ይዘት በፍጹም ሊቀበል ባለመቻሉ የሁለቱ ድርጅቶች “ኅብረት” ትርጉም አልባ መሆኑ በመታወቅ በ1912 በፕራግ ላይ በተደረገው የመላው ሩ. ሶ. ዲ. ሌ.ፓ. ጉባኤ ላይ ቡንዱ ከኅብረቱ ተወገደ። ከ1914 ጀምሮ የጥቅምቱ አብዮት ድል አድርጎ የሶቭዬት መንግሥት እስከ ተቋቋመበት ጊዜ ድረስ ቡንዱ በበልጅቤኮች ላይ ያልተቆጠበና ያላስለሰ ዘመቻ ከሀገር ውስጥም ሆነ ከውጭ ሀገር በማፋፋም ላይ ነበር። ነገር ግን የቡንድ መሪዎች የሚያካሂዱትን የጠባብነት ዘመቻ የተረዱት የቡንዱ ሰፊ አባላት ድርጅታዊ ህልውናቸውን ስር ዘው በ1921 የሩሲያ ኮሚኒስት ፓርቲ (በልጅቤኮ) አባላት ሆነዋል።

ቡ-ዋጊልቤር ፣ ፒዩር (Boisguillebert, Pierre)

ከ1646 - 1714 የኖረ ፈረንሳዊ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚስት ነው። ቡ-ዋጊልቤር የኢኮኖሚ ጥናቱን የጀመረው በ1670ዎቹ ነው። ግርክ «ከንትሪቢዩሽን ቱ ዘ ከሪቲክ ኦቭ ፖሊቲካል ኢኮኖሚ» በተባለው ጽሑፍ ውስጥ ለመቶ አምሳ ዓመታት ያህል ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በእንግሊዝ በዊልያም ፔትና በፈረንሳይ በቡ-ዋጊልቤር ተጀምሮ በእንግሊዝ በሪካርድና በፈረንሳይ በሲስጥንዲ አበቃ በማለት አድናቆቱን ገልጿል።

ቡ-ዋጊልቤር በፈረንሳይ የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ መሥራች የሚል ግምት ሊሰጠው የቻለው በተለይ የእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብን በሚመለከት ባቀረበው ጥናታዊ እስተያየት የተነሳ ነው። በዚህ አስተያየቱ የገበያ ዋጋንና እውን እሴትን ለይቶ ከማቅረቡም ሌላ እንደ ሸቀጥ ለማምረት የሚፈጀውን ጊዜ እውን እሴት ብሎ ጠርቶታል። ቡ-ዋጊልቤር በጥናቶቹ ውስጥ “የተሟላ የዋጋ አመሠራረት” የሚል ጽንሰ ሐሳብ በማስተዋወቅ ይህም ዋጋ፣ ወጪንና ትርፍን እንደሚይዝና በነፃ ንግድ ውስጥም እንደሚሠራ በመግለጽ ጽርክል።

የቡ-ዋጊልቤር ሌሎቹ የኢኮኖሚ ጥናቶች ያተኮሩት በምስት ዋና ዋና ጉዳዮች ላይ ነበር። እነዚህም ፡

1. በወቅቱ በፈረንሳይ ውስጥ ሰፊ የታከሰ መሻሻል ስለማስፈለጉ ፣ ይህም በወቅቱ ለዑላት ፣ መሳፍንቱና መኳንንቱ ከፍተኛ ገቢ ኖሯቸው ምንም ታክስ ስለማይከፍሉ ታክስ ይከፈሉ፤
2. ለሀገር ውስጥ ንግድ መጻበር መስናክል የነበሩት የክፍላተ ሀገር የጉምሩክ ቀረጦች ይነሡ ፤
3. ለእህል ንግድ የነፃ ገበያ ይከፈት የሚሉ ናቸው።

ከነዚህም ሌላ ቡ-ዋጊልቤር በወቅቱ ስለነበረው የተመሳቀለ የፈረንሳይ የኢኮኖሚ ሁኔታና ስለፈረንሳይ የገጠር ሕዝብ የሥቃ

ይና የድህነት ኑሮ በሰፊው ጽፎአል ። በዚህ ጽሑፍ ውስጥ የነዚህ ሁሉ ችግሮች መሠረታዊ ምክንያቶች የፈረንሳይ መኳንንት ፣ መሳፍንትና ልዑላን እንደነበሩና የኢኮኖሚውም ሥርዓት ገበሬውን ከማሠቃየቱም ሌላ ገበሬው መሪ ቱን እንዳያሰማና ምርቱን እንዳያሰፋፋ ማነቁ እንደሆነበት ገልጿል ። በዚህ ጽሑፍም በግልጽ የጉሥ ሱዊ አሥራ አራተኛን ፖሊሲ ተቃውሟል ።

በቀጥታ ቢሮ ገንዘብን የማንኛውም ብሔራዊ ችግር መንግሥት አድርጎ ይገምት ስለነበር እንደ መጥፎ ነገር አድርጎ ቆጥሮታል ። ሸቀጦች በውስጣቸው ባለው የተጨባጭና የረቂቅ ሥራ ቅሬታ መሠረት የሸቀጦች የገንዘብ መልክ አሰፈላጊ መሆኑን አለመረዳቱ ዋናው ድክመቱ ሲሆን የካፒታልን የገንዘብ መልክ አለመገንዘቡ ሌላው ሲጠቀስ የሚችል ድክመቱ ነው ።

ቢሮክራሲ

(Bureaucracy)

ቢሮክራሲ ከግሪክ የመጣ ቃል ሲሆን ትርጉሙ ፤
ቢሮ—መሥሪያ ቤት
ክራሲ—ኃይል

ቢሮክራሲ የሚያመለከተው ሰዎች በመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና በአንዳንድ ከፍተኛ ድርጅቶች ውስጥ በሚይዙት ቦታ የሚሰጣቸውን ኃላፊነትና ሥልጣን ሲሆን ከዚህ ጋር የሚፈጠረውን የአስተዳደር መዋቅርና የአሠራር ዘይቤንም የሚያቅፍ ነው ። በመሆኑም ቢሮክራሲ በመሠረቱ የፖለቲካ ጽንሰ ሐሳብ ነው ።

ቢሮክራሲ ከካፒታሊዝም ዕድገትና በተለይም ከፍተኛ የሥራ ከፍፍል ያለባቸውን የመዋቅር አውታሮችን ከያዙ ትላልቅ ድርጅቶች አሠራር ጋር የተያያዘ ነው ። የቢሮክራሲ አሠራር የሥልጣን እርከኖችና የደብዳቤ ልውውጥ የበዙበት ጉዳዮች በቀላሉ ውሳኔ የማያገኙበትና በኃላፊነት መንገዳት ምክንያት የአፈጻጸም ውስብስብነት የጉላበት ፣ አዳዲስ የፈጠራ ሥራዎችንና የሥራ ማሻሻያ ዘዴዎችን እየተጠቀሙ ሥራን ከማቀላጠፍ ይልቅ ወግ አጥባቂነትና ለዘብተኝነት የሰፈነ

በት ነው ። በአጠቃላይ ሥርዓት ፣ ጥራትና ቅልጥፍና ካለውና ለሠርቶ አደሩ ሕዝብ ጠቃሚ ከሆነው አሠራር አንገር ሲታይ በጥልፍልፍና በዝርዝር የአስተዳደር ጉዳዮች ላይ የሚያተኩር የአሠራር ልምድ ነው ።

እንደግክስ ሼበር ያሉ ቡርሻ ምሁራን ቢሮክራሲን እንደአጠቃላይ የዕድገት ውጤትና እንዲያውም ለትላልቅ ድርጅቶች ሥራ መቀላጠፍ የሚያገዝ አሠራር አድርገው ለማቅረብ ይሞክራሉ ። እውነቱ ግን ቢሮክራሲያዊ አሠራር ቡርሻዚዎች መደባዊ ጥቅማቸውን ለማራመድ የሚጠቀሙበት ስልት ነው ።

በመሆኑም ይህ የቢሮ ወይም የአስተዳደር አደረጃጀት የካፒታሊስቲ ሥርዓት ያስከተለው እንደመሆኑ ሥርዓት ማግበሩ በሚለወጥበት ጊዜ አስተዳደራዊ መዋቅሮችና የአሠራር ግንኙነቶችም በዲሞክራሲያዊ ማዕከላዊነት መርህ መሠረት እየተለወጡ ለሠርቶ አደሩ ገቁ ተሳትፎ በሚያመችና የሕዝቡን ጥቅም በሚያራምዱ አሠራሮች መተካት ግዴታ ነው ። ከዲሞክራሲያዊ ማዕከላዊነት መርህ ሌላም እንደሰብዶት ባሉትና በሌሎች የሶሻሊስት ሀገሮች መንግሥታዊ መዋቅሮች፣ በሕዝባዊ ድርጅቶችና በመሳሰሉት አደረጃጀቶች ውስጥ ቢሮክራሲያዊ አስተዳደር እንዳይሰፍን መከላከያው ሶሻሊስት ስልት የምርጫ ፣ የደመወዝ ክፍያና እንዲሁም የቁጥጥርና ክትትል ሥርዓት በአዲስ መልክ መዘርጋት ነው ። በዚህ መርህ መሠረት ፤

—ምርጫ ሲባል በአንድ ድርጅት ወይም ሌላ መዋቅር የሚገኝ መራጭ አካል በአመራር ወይም በተለያዩ ዘርፎች የሚያገለግሉ አካላትን የመምረጥ ብቻ ሳይሆን እነዚህ የተወሰኑ ኑሳቸውን የጊዜ ገደብ ሲጨርሱ የመለወጥ ወይም የተጣለባቸውን ኃላፊነት በትክክል መወጣት ሲያቅታቸው በአግባቡ የመሻርና የመለወጥ መብት አለው ።

—ምንም እንኳን በየደረጃው እንደሚፈለገው ሙያ ከፍተኛነትና እንደ ኃላፊነቱም ከብደት የሰዎች ደሞዝ (ከፍያ) ቢለያይም በተቻለ መጠን በአንድ ገቁና ታታሪ ሠራተኛ ደመወዝና በሚመረጡ አካላት መካከል

ያለው የክፍያ ልዩነት በኑሮም ረገድ ሰፊ ልዩነት እንዳያሰከትል ጥንቃቄ ይደረጋል ።

—እነዚህና ሌሎችም አሠራሮች በሥርዓት መከናወናቸውንና በሶሻሊዝም ዓላማዎች የኅብረተሰቡን የጋራ ጥቅም የማይባረሩ መሆናቸውን ለማረጋገጥ የቁጥጥርና የክትትል ሥርዓትን ማሰፈን ደግሞ ዋነኛ መተማመኛ ነው ። ይህ የአሠራር መርህ ተግባራዊ የሚሆነው ግን እንደየሀገሩ ተጨባጭ ሁኔታና የአብዮቱ ዕድገትና የግንባታው ውጤት እንደሚደርስበት ደረጃ እየታየ በመሆኑ በአፈጻጸሙ ረገድ ብዙ ልዩነቶች ሊከሰቱ ይችላሉ ።

(ሶቭዬትን ፣ ዲሞክራሲያዊ ማዕከላዊነትን ፣ ሕዝባዊ ቁጥጥርን ይመለከታል ።)

ባህላዊ ብሔራዊ ራስገዝነት (Cultural National Autonomy)

በ1890ዎቹ ዓመታት የአስትሪያ ሶሻል ዲሞክራቲክ ፓርቲ መሪዎች በብሔር ጥያቄ ላይ ያራምዱት የነበረው አድርባይ አቋም ነው ። ይህ አቋም የአንድ ብሔር ወይም ብሔረሰብ አባላት የትም ይኑሩ የት ባሉበት ሀገር ውስጥ ብሔራዊ መለያቸውን የመጠበቅ መብት በክልል የማይወሰን በመሆኑ የእያንዳንዱን ብሔር ወይም ብሔረሰብ ትምህርታዊና ባህላዊ እንቅስቃሴዎች ለመቆጣጠር ሙሉ መብት ባለው አንድ ነፃ ብሔራዊ ማኅበር ወይም ድርጅት እንዲሰባሰቡ ይጠይቃል ። በዚህ መሠረት የሚቋቋሙ ብሔራዊ ተቋም የሚፈቅደው መብት ሲታይ ደግሞ መሠረታዊ የሆነውን የኢኮኖሚ ባለቤትነትና የፖለቲካ ሥልጣን መጥናዕፍ ሳይሆን ባህሉን ብቻ “መጠበቅና ማዳበር” ነው ። ይህም መብት ተግባራዊነት የሌለው ከመሆኑም ሌላ ሕዝቦችን የሚያስልፋቸው በመደብ አንፃር ሳይሆን በብሔር ነው ። በመሆኑም የወዘአደሩን የመደብ አንድነትና ዓለም አቀፋዊነትን የሚያዳክም ፣ የሠራተኛውን ኃይል የሚበቃትን ብሔረተኝነትን የሚያስፋፋ ነው ።

ባህላዊ ብሔራዊ ራስገዝነት ለመጀመሪያ ጊዜ እንደ አቶ ባወርና ካርል ሪነር ያሉ የአስትሪያ ማኅበራዊ ዲሞክራቶች በ1899 በብሩን ከተማ ባደረጉት ጉባኤ ላይ ለብሔሮች ጥያቄ መፍትሔ አድርገው አቅርበውት ነበር ። በሩሲያም የቡርጂካ አፈቀላጫዎች የነበሩ ደምሳሾች፣ ቡንዲስቶችና ሌሎችም አድጋሪ ኃይሎች ይመሁሉት የነበረ መፈክር ነው ። በሌላ በኩል ደግሞ ሌኒን በአስትሪያ ማኅበራዊ ዲሞክራቶች የወጣው የባህላዊ ብሔራዊ አውቶኖሚ ፕሮግራም ፍጹም ቡርጂዊና በተሳሳተ አስተሳሰብ ላይ የተመሠረተ ፣ ሕዝቦችን በልዩ መንግሥታዊ ተቋም ለመነጣጠል የታቀደ መሆኑን በተለያዩ ጽሑፎች ገልጿል ።

(የብሔር ጥያቄን ይመለከታል ።)

ባህል (Culture)

ኅብረተሰቡ በታሪካዊ ሂደት ውስጥ የፈጠራቸው ቁሳዊና መንፈሳዊ ፋይዳዎች ፣ እነሱንም ለማዳበርና ለመጪው ትውልድ ለማስተላለፍ የሚጠቀምባቸው ዘዴዎች ጭምር ባህል ይባላሉ ። ቁሳዊ ባህልን (ቁሳዊ ህብት፣ የማምረቻ መሣሪያዎች ወዘተ...) ከመንፈሳዊ ባህል (ሳይንስ፣ ኪነጥበብ፣ ፍልስፍና ወዘተ...) ለይቶ ማየት የተለመደ ቢሆንም ማርክሲዝም ሌኒኒዝም መንፈሳዊ ባህል የኅብረተሰቡ ምርጫ ክፍል ፈጠራ ነው የሚለውን ሐሳባዊ አስተሳሰብ በመቃወም ቁሳዊ ምርት የባህል መሠረት መሆኑን አስገንዝቧል ። ባህል ታሪካዊ ክስተት በመሆኑ ዕድገቱ የሚወሰነው በኅብረተሰቡ ሥርዓት ዕድገት ነው ። ታሪካዊነቱ የሚያረጋግጠውም የብዙኀኑ ክንዋኔ ውጤት መሆኑን ነው ።

መንፈሳዊ ባህል በቁሳዊ ሁኔታዎች የሚወሰን ቢሆንም አንፃራዊ ነፃነት ለላለው የራሱ የሆኑ የዕድገት ሕግጋት አሉት ። በመደብ በተከፋፈለ ኅብረተሰብ ውስጥ በተግባራዊ ግቦቹም ሆነ በርዕዮተዓለማዊ ይዘቱ ባህል የመደብ ጠባይ አለው ። ይህም የኅብረተሰቡን አመለካከት በገዥና በተገዥ አመለካከቶች መካከል ነው ። በካርታሊስት ሥርዓት

ውስጥ ሁለት የተለያዩ ባህሎች ይታያሉ ፤ እንዲያውም የቡርጂዩን ገዥነት የሚያገግባርቅ ሲሆን ሌላው ከዲሞክራሲያዊ ኃይሎችና ከተጨማሪው ሠራተኛ የሚመነጭ ሶሻሊስታዊ ባህል ነው ።

የሶሻሊስት ባህል ከቀድሞዎቹ ባህሎች ውስጥ ተራማጅና ጠቃሚ የሆኑትን አመለካከቶች የሚያጠቃልል ከመሆኑም በላይ የኮሚኒስት ርዕዮተዓለምን ፣ ሶሻሊስት ሰብአዊ ነትን ፣ ሳይንሳዊ ገጽረተ ዓለምን ፣ ተራድኦ እዊ ግንኙነትን ፣ ዓለም አቀፋዊነትን ወዘተ... የሚያራምድ ነው ። የዚህ ባህል ዋና ዓላማ ሕዝቡን ከተገዥነት መንፈስ በማላቀቅ ራሱን በራሱ ለማስተዳደር ብቁ ማድረግ በመሆኑ ከቡርጂዩው ባህል በዓይነት የሚለይ ነው ። በተጨማሪም የተለያዩ ብሔራዊ ባህሎች ያላቸውን ሀብት በመለዋወጥና ወደ ከፍተኛ ደረጃ በማሸጋገር በይዘቱና በቅርፁ ወይም በሌላው ዓለም አቀፋዊ የሆነ ባህል እንዲያፈላፈል የሚገፋፋ ባህል ነው ፤ ማለትም የሶሻሊስት ባህል የመደብ አልባ ኅብረተሰብ ባህል ወደሆነው የሰው ልጅ ባህል የሚያሸጋግር ነው ።

(የባህል አብዮት ፣ ሶሻሊዝምን ይመለከታል ።)

ባህል አብዮት (የ—)

(Cultural Revolution)

የሶሻሊስት አብዮት ዓቢይ ክፍል ሲሆን የትምህርትን ሥርዓት በመለወጥ ሰፊውን ሕዝብ ዕውቅ ከሆኑ ባህላዊ ሥራዎች ጋር በማስተዋወቅና በእጭር ጊዜ ውስጥ ንቃተ ገለጻውን ከፍ በማድረግ ወላጅናሚያዊ ፣ በማንበራዊና በፖለቲካዊ ጉዳዮች ቀጥተኛ ተሳታፊ እንዲሆንና የራስ በራስ ማስተዳደር ችሎታውን እንዲያዳብር በአንጻሩም በሶሻሊስታዊ ባህል እንዲታነፅ የሚያደርግ ሂደት ነው ።

የባህል አብዮት ግብ በቡርጂዩው ባህል ምትክ ሳይንሳዊ ባህል መፍጠር ቢሆንም ሠራተኛው ሕዝብ የቡርጂዩን ባህል አሸቀንጥር የሚጥልበት ወቅት አይደለም ። የሰው ታሪክ ያፈራቸውን ምርጫ ሥራዎችንና አመለካከቶችን በመውረስና አስፈላጊውን ጊሰና እርማት በማድረግ የዕድገት ሕግ

በሚጠይቀው መሠረት የተወረሰውን ባህል ወደ ከፍተኛ ደረጃ የሚያደርስበት አብዮታዊ ሂደት ነው ።

የባህል አብዮት ሚና ሕዝባዊ የሆነ ባህል ማስገኘት በመሆኑ በፊት የገዥ መደቦች ንብረት የነበሩትን መንፈሳዊ ፋይዳዎችን ፣ የሳይንስና የኪነ ጥበብ ክንዋኔዎችን የሕዝብ ንብረት እንዲሆኑ ያደርጋል ። የሕዝቡን የትምህርት ደረጃ ከፍ በማድረግ ሳይንሳዊ አመለካከቶች እንዲኖሩትና የፈጠራ ችሎታዎቻችንም እንዲያዳብር አመች ሁኔታ ይፈጥራል ። በመሆኑም የባህል አብዮት ከመቅጽበት የሚከናወን ሳይሆን ሰፊ ያለ ጊዜና ትግል የሚጠይቅ ሂደት ነው ።

የባህል አብዮት ቅድሚያ የሚሰጠው ሰፊውን ሕዝብ ለኮሚኒስታዊ ሥርዓት ታማኝ እንዲሆን ማድረግ ነው ። ለዚህም የሥራና የወል ንብረት ከቡርጂዩን አስመልክቶ አስፈላጊው ግብረገባዊ አመለካከት እንዲኖረው ያደርጋል ። ከካርታሊዝም የተወረሰው የጨቋኝ ባህል ቅሪቶችን እንዲያስወግድ ፣ የግለሰብና የኅብረተሰብ ሁለንታዊ ዕድገት ተደጋጋፊ መሆኑን እንዲረዳ ተገቢውን አመለካከት ይቀርጻል ። የነዚህ ኮሚኒስታዊ አመለካከቶች መሰራጨትና ሥር መስደድ የሕዝቡን ተሳትፎ ከፍ ስለሚያደርጉና የራስ በራስ አስተዳደርንና ዲሞክራሲያዊ መርሆችን ስለሚያገለብቱ ለምርት ኃይሎችና ለምርት አደረጃጀት ዕድገት አመች ሁኔታን ይፈጥራል ።

(ባህልን ይመለከታል ።)

ባሕርዮት

(Substance)

ባሕርዮት ባሕርይ ከሚለው ቃል የወጣ ሲሆን ትርጉሙም የነገር ሁሉ ሥረ መሠረት ፣ ምንጭ ህላዌ ግለት ነው ።

ባሕርዮት የሚለው ጽንሰ ሐሳብ የሚገልጸው የከሰተቶችን እንቅስቃሴና ለውጥ ፣ ከቋሚ አውነታ ጋር ያላቸውን ግንኙነቶች ነው ። አንድ ነገር በሰፋት ፣ በቅርፅ በተለምና በበታ ወዘተ... የሚገለጽ ቢሆንም እነዚህን ከሰተቶች የሚሸከመው ነገር ወይም ሥረ መሠረታቸው ባሕርዮት ይባላል ። ሰፋትና

ቅርፅ የእንድ ነገር ገጽታዎች በመሆናቸው በራሳቸው ብቻ ሊኖሩ የሚችሉ እይደሉም የሚመኝና የሚፈልግ ሁሌም ቢሆን የሚያስብ ነገር ነውና ምኞትና ፍላጎትም ብቻቸውን አይገኙም።

የእነዚህ ሁሉ አቃፊ የሆነው ባሕርዮት ነው። የሚያቅፋቸው ከሰተቶች ተንቀሳቃሽና ተለዋዋጭ ሲሆኑ ባሕርዮት ግን ቋሚና የማይለወጥ ነው። ለምሳሌ አንድ ሰው እኔ ሲል በዕድሜና በኑሮ ከሚደርሱበት ለውጦች ባሻገር እነዚህን ለውጦች የሚያዝለውና የርሱ መሆናቸውን የሚገልጸው እኔ የሚለው ባሕርዮት ይሆናል። ቁሳዊ ክስተቶች ቢለዋወጡም ቁስአካል ግን አይቀየርም፤ እያንሰም፤ አይበዛምም።

ባሕርዮት የሚለው ጽንሰ ሐሰብ በፍልስፍና ታሪክ ውስጥ በርካታ ክርክሮችን አስነሥቷል። ሁለታዊ ሐሳባዊ ፍልስፍና ቁስአካላዊና መንፈሳዊ ባሕርዮትን ለይቶ የሚያይሲሆን አንዳዊ ሐሳባዊነት ግን የሚቀበለው የመንፈሳዊ ባሕርዮትን መኖር ብቻ ነው። የክርክሩ ዋና ነጥብ የባሕርዮትንና የክስተቶቹን ልዩነት ከማወቁ ላይ ነበር። የእንድን ነገር ስፋቱን፣ ቅርፁንና ቀለሙን ባንድ ቃል ተጨባጭ የሚያደርጉትን ባሕርዮት ካነሣን ምን ይቀራል? ባሕርዮት ተብሎ በሚጠራው ምንድነው? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት ችግር በመፈጠሩ ከነጭራሹ ባሕርዮት የሚባል ነገር የለም የሚሉ ፈላስፎች ብቅ ሊሉ ችለዋል። ከዚህም የተነሣ የተለያዩ ገጽታዎች ያሏቸው ሐሳባዊ የባሕርዮት ትርጉሞች ተፈጠሩ።

ማርክሳዊ ፍልስፍና ለጥያቄው የተለየና ትክክለኛ መልስ በመስጠት፣ ቁስአካል ሁሌም በእንቅስቃሴ ላይ የሚገኝ ነውና ቋሚ ወይም ግትር ቁስአካል የለም። እንቅስቃሴ የክስተቶች ምክንያት በመሆኑ ከእንቅስቃሴ ውጭ ቁስአካል ከቶውንም ሊታሰብ እንደማይችል አሳየ። ነገር ግን የክስተቶች ውስጣዊ ግንኙነት ነገሮችን ስለሚቀርፅ የነርሱ አንድነትና አደረጃጀት መባል ያለበት ባሕርዮት ሳይሆን መዋቅር ነው በማለት መዋቅር ከክስተቶች ውስጣዊ መስተጋብር የሚገኝ መሆኑን አረጋገጠ። መዋቅር የማይታወቅ ወይም ምሥጢራዊ ነገር ሳይሆን የክስተቶች አንድነትና ውስጣዊ ሥርዓት ነው።

(ሥርዓትን ይመለከታል።)

ባለሞግዚት ግዛቶች
(Trusteeship Territories)

ቀደም ሲል በቅኝ ገዥዎች ቁጥጥር ሥር ከነበሩት ሀገሮች መካከል “እራሳቸውን ለማስተዳደር የማይችሉ” ተብለው በተባበሩት መንግሥታት ፈቃድ ለአንዳንድ ሀገሮች በአደራ መልክ የተሰጡ ወይም በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት የበላይ ተመልካችነት ሥር እንዲቆዩ የተደረጉ ሀገሮች ናቸው። በዚህ መልክ እነዚህ በሞግዚት የሚተዳደሩ ሀገሮች ነፃ እስካልወጡ ድረስ ሕዝቦቹ ራሳቸውን በራሳቸው ለማስተዳደር እስኪችሉ በሚል ስበብ በባለአደራዎቹ መንግሥታት ሙሉ የእስተዳደር ሥልጣን ሥር ይቆያሉ። እያንዳንዱ ሞግዚት ሀገር በተባበሩት መንግሥታትና በሞግዚትነት በሚያስተዳድረው ሀገር መካከል በሚደረገው ስምምነት መሠረት ይተዳደራል። በዚህም በሞግዚትነት እንዲያስተዳድር እደራ የተሰጠው ሀገርም በባለሞግዚቱ ሀገር ውስጥ መሠረታዊ የሰው ልጅ መብቶችንና ነፃነቶችን የማስከበር፣ ሕዝቡም ራሱን በራሱ እንዲያስተዳድር የማስቻልና በመጨረሻም ለሙሉ ነፃነቱ እንዲበቃ የማዘጋጀት ኃላፊነት ሲኖርበት በዚህም መሠረት በየዓመቱ ለተባበሩት መንግሥታት ሪፖርት ማቅረብ ይጠበቅበታል።

የተባበሩት መንግሥታትም የባለሞግዚት ሀገሮችን ሁኔታ በቅርብ ለመከታተል እንዲችል በየወቅቱ መልዕክተኞችን በመላክ ሁኔታዎችን እንዲመለከቱ ከማድረግም በላይ የባለሞግዚት ሀገሮችን ጉዳይ በሚከታተለው ምክር ቤቱ ለማካይነት ይቆጣጠራል።

ባለሞግዚት ሀገሮች ራሳቸውን ለማስተዳደር እስኪሟችሉ ወይም ነፃ እስኪሟወጡ ድረስ ባለአደራዎቹ መንግሥታት ሕግ የማውጣትና ለማስተዳደር ሙሉ ሥልጣን አላቸው።

(ቅኝ ግዛትን ይመለከታል።)

ቫልራ፣ ሌዎ
(Walras, Leon)

ከ1834—1910 የኖረ፣ የስዊዘርላንድ ተወላጅ ሲሆን በፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት ውስጥ የማቲማቲክስ ዘዴን በስፋት መጠቀም ከጀመሩት ቡርጂ ኢኮኖሚስቶች

መካከል በገንባርተደምትነት የሚጠቀስ ነው ። ቫልራ በሉዛን የኒቨርሲቲ ከ1870—90 በፕሮ ፈሰርነት ሠርቷል ።

ቫልራ አጠቃላይ የኢኮኖሚ ተማዝኖ የተሰኘውን ማቴማቲካዊ የኢኮኖሚ ሞዴል የመሠረተ ነው ። የቫልራ ሞዴል በአንድ ኢኮኖሚ ባጠቃላይ በመንደሩ ወጪ ፣ መልፅ ፅል ውጤት የሚገኝባቸውን ሁኔታዎች የሚሻ ነው ።

ሆኖም ቫልራ የመሠረተው አጠቃላይ የኢኮኖሚ ተማዝኖ ሞዴል ኢሳይንሳዊ በሆነው በእርካታ የእሴት ንድፈ ሐሳብ ላይ የተመሠረተ በመሆኑ በማቴማቲክስ አገላለጽ ዘዴ የተሸፈነ የቡርሻው ርዕዮ ተዓላም አንጻራዊ ሞዴል ከመሆን አላመለጠም ። ቫልራ የካፒታሊስት ምርት በዕድገት ሂደቱ የሚያሳየውን ውስጣዊ ጠባይ ሊረዳ ካለመቻሉም በላይ የዚህንም ስልተ ምርት መሠረታዊ ቅራኔዎች አላጤነም ።

የባበፍ መሪ ሐሳብ የእኩልነት ጥያቄ ሲሆን እኩልነትን ከሁሉ በላይ በማድረግ ሥልጣኔ ፣ ትምህርት ፣ ኪነጥበብና ሳይንስ እኩልነትን ያፋልሳሉ በማለት እስከ መንቀፍ ድርሰል ። ኮሚኒዝምንም የተመለከተው በከፍተኛ ደረጃ በማዕከላዊነት የተደራጀና በጋራ ንብረትና በብሔራዊ አንድነት ላይ እንደተመሠረተ ንብረተኝነት አድርጎ ነው ።

ባበፍና ተከታዮቹ የታዳጊውን የፈረንሳይ ወዝአደር ጥቅም ያንጸባረቁ ሲሆንም የወዝአደሩ አለመበራበትና አለመደራጀት ስለመጧው ንብረተኝነትና ተግባራዊ ስላሚሆንበት መንገድ የሰነዘሩት ጥሬ ሐሳብ የሁኔታውን አለመብሰል የሚገልጽ ነበር ። የመረጡት የሰው ገቢ የትግል ታክቲክ ከሕዝቡ አንዲርቁና አንዲሸነፉም አድርጓቸዋል ። ተከታዮቹ በእሥር ቤት የማቀቁ ሲሆን ባበፍ ግን በፍርድ በሞት ተቀጥቷል ። (ተምኔታዊ ሶሻሊዝምን ይመለከቷል ።)

ባንክ

(Bank)

ባበፍ ፣ ግራኩስ

(Babeuf, Gracchus)

ከ1760—1797 የኖረ ፣ ፈረንሳዊ አብዮተኛና የተምኔታዊ ሶሻሊዝም አራማጅ ነው ። የባበፍ አጭም ከሌሎች ተምኔታዊ ሶሻሊስቶች የሚለየው ካፒታሊዝምን ለመጣል በኃይል መጠቀም ማስፈሰጉን ማመኑ ነው ። ሆኖም ተምኔታዊ በመሆኑ በሉ አስተሳሰብ ጥቃቱ መፈጸም ያለበት ብዝበዛንና ሀብትን በፍጹም የሚጠሉ ጀብደኞችና ሴሪኞች የሆኑ ገለሰቦች በሚያቋቁሙት ሥውር ቡድን ነው ።

ባበፍና ተከታዮቹ በታላቁ የፈረንሳይ አብዮት የተሳተፉ ሲሆን አብዮቱ የብዝበዛን ቅርፅ የቀየረ እንጂ ብዝበዛን ያላጠፋ መሆኑን ወዲያው ለመገንዘብ ችለዋል ። ይህ የቡርሻ አብዮት ሕዝቡ በአብዮታዊ የበላይ ገዥነት ሥልጣን ይዞ ደሀም ጌታም የሌለበት ፣ የግል ንብረት የሚጠፋበት ፣ ሁሉም ሰጋራ ጥቅም የሚሠራበት “የእኩሎች ንብረተኝነት” አብዮትን ያስከትላል ብለው ያምኑ ነበር ።

የገንዘብ አቅርቦትን የሚፈጥርና የሚቆጣጠር ዓቢይ ተጭም ነው ።

ዘመናዊ ባንኮች በአውሮፓ መካከለኛ የጀመሩት በ16ኛውና በ17ኛው ምዕት ዓመቶች ውስጥ ነበር ። በወቅቱም የነዚህ ባንኮች ዋነኛ ተበዳሪዎች መንግሥታትና ትላልቅ የሥራ አከላዮን ማንበሮች ነበሩ ። ከአንዱስትሪ አብዮት በኋላ ግን ዘመናዊ ባንኮች በቁጥር ከማደጋቸውም በላይ ተግባራቸውም እየሰፋ ሊመጣ ችሏል ።

በካፒታሊስት ሀገሮች ባንኮች በእስዳሪ ካፒታሊስቶችና በተበዳሪ ካፒታሊስቶች መካከል ሆነው የብድር ካፒታልን በማንቀሳቀስ የሚሠሩ የካፒታሊስት ተጭሞች ናቸው ። የካፒታሊስት ባንኮች በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ለጊዜው ነፃ ሆኖ የተቀመጠውን የካፒታሊስቶች ገንዘብ ፣ የባለመራቶችን የመሬት ኪራይ ፣ የመንግሥት በጀት ፣ የጡረታ ገንዘብ ፣ የሕዝባዊ ድርጅቶች ገንዘብና የሌሎች ካፒታሊስት ንብረተኝነት አባሎችን የቁጠባ ገንዘብ በመሰብሰብ ፣ በማከማቸትና ወደብድር ካፒታል በመቀየር ለካፒታሊስቶች

በአጭርና በረዥም ጊዜ የብድር ስልቶች አማካይነት የሚያስተላልፉ ድርጅቶች ናቸው። ባንኮች ንብረቶችንና ገንዘብን ከአስቀማጮች ተቀብሎ ከማስቀመጥና ብድርንም በልዩ ልዩ መያዣ ዋስትና መሠረት ከመስጠት በላይ በካፒታሊስት ደምበኞቻቸው መካከል የሚካሄዱ የእርስ በርስ የገንዘብ ክፍያዎች ማከናወን፣ ገንዘቦች መለወጥ፣ ገንዘብ ማስተላለፍና ከነዚህ ጋር የተያያዙ ሌሎች ተግባሮችንም ያካሂዳሉ። በባንክ ውስጥ አስቀማጮች ከሚያስቀምጡት ገንዘብ የተወሰነው በአስቀማጮች የቅድሚያ የማውጣት ጥያቄ ሊወጣ ሲችል ሌላው ደግሞ ያለቅድሚያ የማውጣት ጥያቄ በአስቀማጮች ሊወጣ የሚችል ነው። ባንኩ ለአስቀማጮች ወለድ የሚከፍል ሲሆን ከተበዳሪዎችም ይቀበላል። ሆኖም ባንኩ ከተበዳሪዎች የሚቀበለው የወለድ መጣኔ ለአስቀማጮች ከሚሰጠው የወለድ መጣኔ ይበልጣል።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የተለያዩ የሥራ ዘርፎችን የሚያካሂዱ የተለያዩ ባንኮች ይገኛሉ። ከነዚህም መሀከል የማዕከላዊ ባንክና የንግድ ባንክ ከፍተኛ ስፍራን ይይዛሉ። ማዕከላዊ ባንክ ብሔራዊ ገንዘብን፣ የባንክ ናቶችን የሚያትምና የሚያስራጭ፣ የገንዘብ ፖሊሲ የሚነድፍ፣ የመንግሥት ገንዘብ የሚያስቀምጥና ለመንግሥት የሚያበድር፣ ለሌሎችም ባንኮች ብድር የሚሰጥ የባንኮች ባንክ ነው። የንግድ ባንክ ደግሞ በልዩ ልዩ ሥራዎች ስተሰማሩ ካፒታሊስቶች የረዥምና የአጭር ጊዜ ብድር በመስጠትና የአስቀማጮችን ንብረትና ገንዘብ በማስቀመጥ የሚሠራ ባንክ ነው።

በአምፕሪያሊዝም ደረጃ የሞኖፖል ባንኮችና የኢንዱስትሪ ሞኖፖሎች በሚያደርጉት መስተጋብር የፋይናንስ ካፒታል ይመሠረታል። በዚህም ሂደት ከፍተኛ ግለም አቀፍ የሞኖፖል ባንኮች በመመሥረት ልዩ ልዩ የምርት፣ የአገልግሎትና የንግድ ድርጅቶችን በልዩ ልዩ መንገዶች በቁጥጥራቸው ሥር በማዋል ከፍተኛ የሞኖፖል ትርፍ ያገኛሉ። በተጨማሪም ከፍተኛ የወለድ መጣኔ በማውጣትና ሥራ ላይ በማዋል ከልዩ ልዩ ሀገሮች ሀብት ወደ ሞኖፖል ባንኮች እንዲዛወር ያደርጋሉ።

በሰሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ባንኮች የመንግሥት ይዘታዎች ሲሆኑ ለማዕከላዊ

የኢኮኖሚ አመራር አካል የሚያስፈልገውን ልዩ ልዩ ዝርዝር የሒሳብ መረጃዎች አጠናቅረው የሚይዙ፣ የተለያዩ የሰሻሊስት ኢኮኖሚው ዘርፎችና ድርጅቶች በማዕከላዊ ዕቅድ መሠረት ሥራቸውን ማከናወናቸውን የሚቆጣጠሩና ስልዩ ልዩ ከፍተኛ ኢኮኖሚዎችም በዕቅድ መሠረት ብድር የሚሰጡ ድርጅቶች ናቸው። የሰሻሊስት ባንኮች ከወገራቱ ልዩ ልዩ የኢኮኖሚ ክፍሎች፣ ድርጅቶችና ግለሰቦች ላይ ገንዘብ በአደራ መልክ ተቀብለው ጥቅም ላይ እንዲውል ያደርጋሉ። የሰሻሊስት ባንኮች የወለድ መጣኔ በማዕከላዊ ዕቅድ መሠረት ተቀናብሮ የሚወሰን ነው።

ባንክ ትርፍ (የ—)
(Banker's Profit)

ባንክ ለአስቀማጮች ከሚሰጠው ወለድና ከተበዳሪዎች ከሚቀበለው ወለድ የሚያገኘው ልዩነት የባንክ ትርፍ ይባላል።

የካፒታሊስት ባንክ ብድር ሲሰጥ ከተበዳሪዎች የሚቀበለው የወለድ መጣኔ ባንኩ ለአስቀማጮች ከሚሰጠው የወለድ መጣኔ እጅግ ከፍ ያስ ነው። የካፒታሊስት ባንክ በቅድሚያ የራሱን ካፒታል በመያዝና የሌሎችን ካፒታል በአስቀማጭነት በመሰብሰብ ሥራውን ያንቀሳቅሳል። አስቀማጮች ያስቀመጡትን ካፒታልና የራሱን ካፒታል ለተበዳሪዎች በመስጠት ለዚህ አገልግሎትም ወለድ በመጠየቅ ገንዘብ በመሸጥ ከፍተኛ ገቢ ያገኛል። የኢንዱስትሪ ካፒታሊስቱ ከባንኩ የተበደረውን ካፒታል በምርታማ ሥራ ላይ በማዋል ወዝአደሮችን በመበዘበዝ ከሚያገኘው ትርፍ ውስጥ የተወሰነውን ለአበዳሪው ባንክ በወለድ መልክ ይከፍላል። የባንክ ትርፍ የተረፈ እሴት አንድ ክፍል ነው። የባንኩ ትርፍ በኢንዱስትሪ ክፍለ ኢኮኖሚ ውስጥ ከሚገኝ አማካይ ትርፍ መጣኔ የሚያገስ አይደለም። የባንክ ትርፍ ምንጭ ወዝአደሩን በመበዘበዝ የሚገኘው ተረፈ እሴት ነው።

የካፒታሊስት ባንክ ትርፍ ለአስቀማጮች ከሚከፍለው ወለድና ከተበዳሪዎች ከሚቀበለው የወለድ መጠን ልዩነት የሚገኝ ቢሆንም በተጨማሪ ባንኩ የገንዘብ ዝውውር ለደንበኞቹ በማድረግ፣

በካፒታሊስቶች መካከል የድህላ ሥራዎች በግዝናወንና በመሳሰሉት ከሚሠራቸውም ተጨማሪ ገቢ ያገኛል ። የካፒታሊስት ባንኮች ብድር ለካፒታሊስቶች ብቻ ሳይሆን የፍጆታ ሸቀጦች ለሚገዙ ሠርቶ አደሮችም የአጭር ጊዜ ብድር በመስጠት ከነርሱም ወለድ ያገኛሉ ። ዘተጨማሪም የካፒታሊስት ባንኮች ለካፒታሊስት መንግሥት በማበደር ከፍተኛ ትርፍ ይሰበሰባሉ ።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የባንክ ብድር፣ ካፒታል ከአንድ ክፍለ ኢኮኖሚ ወደሌላ ክፍለ ኢኮኖሚ በፍጥነት እንዲሸጋገርና እግዚአብሔር ትርፍ እንዲገኝ ያስችላል ። የካፒታሊስት ብድር የካፒታልን የዝውውር ጊዜ በማሳጠርና የዝውውር ወጪዎችን በመቀነስ ተረፈ እሴት እንዲጨምር ይረዳል ። በተጨማሪም ብድር የካፒታልን መግዘልና መሰባሰብ በማስከተል እነሱት ካፒታሊስቶች በከፍተኛ ካፒታሊስቶች የሚዋጡበትን ሂደት ያፋጥናል ። በዘመነ ኢምፔሪያሊዝም የባንክ ግኖቻሎች በመከሰታቸውና የኢንግሊንድ ካፒታልና የብድር ካፒታል ተዋህደው ፋይናንስ ካፒታልን በመፍጠራቸው ምክንያት የትርፍ ግግኛ መስኮቻቸው ሊሰፋ ችለዋል ።

በሶሻሊስት ሥርዓት ባንክ በመንግሥት ቁጥጥር ሥር በመሆኑና መንግሥቱም ለጎብረተሰቡ ጥቅም የቆመ ስለሆነ የሚያስከፍለው የወለድ መጣኔ መጠነኛ ነው ። ከዚህም በላይ አንዳንድ ለጎብረተሰቡ ጠቃሚ የሆኑ ድርጅቶች ሥራቸውን ለማስፋፋት ከባንክ ሲበደሩ የሚከፍሉት ወለድ እነሱት ሲሆን ለጎብረተሰቡ ጥቅም ለማይሰጡ ድርጅቶች ሥራ ማስፋፊያ የሚሰጠው ብድር መጣኔው ከፍተኛ ይሆናል ። ይህም እንዲህ ዓይነት ተቆን ድርጅቶች ለመግታት የሚደረግ ነው ።

ከባንክ ወለድ የሚገኘው ትርፍ መልሶ ለሀገሪቱ ጥቅምና ለጎብረተሰቡ የኑሮ ግባሻያ ይውላል ።

(የብድር ካፒታልን ይመለከታል ።)

ባንክ ናት (የ—)

(Bank Note)

ባንክ ለግለሰቦች ወይም ለድርጅቶች የሚሰጠው እንደ ገንዘብ በመሆን የሚያገለግል

ግል የመተማመኛ የብድር ሰነድ ነው ። ባንኩ በማንኛውም ጊዜ የባንክ ናቱን ስሚያቀርብ ግለሰብ ወይም ድርጅት በባንክ ናቱ ላይ የተጠቀሰውን የገንዘብ መጠን እንደሚከፍል ቃል ይገባል ። በዚህም የተነሣ የባንክ ናት እንደ ገንዘብ የሚያገለግል ሕጋዊ የሆነ የገንዘብ መክፈያ ሰነድ ነው ።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ታሪክ የመጀመሪያ ወቅት የሽርፍራሬ ገንዘቦች በሁለንታዊ የዝውውር ማዕከልነት ሲያገለግሉ ቆይተዋል ። በዚህ ወቅት ደግሞ በካፒታሊስቶች መካከል በሽርፍራሬ ገንዘብ ምትክ የካፒታሊስቶች የመተማመኛ የብድር ሰነዶች ተተክተው በሥራ ላይ ውለዋል ። ከነዚህ በኋላ የተከሰተው ደግሞ የባንክ ናት ነው ። በብዙ የካፒታሊስት ሀገሮችም ውስጥ ቀስ በቀስ የባንክ ናት ብሔራዊ ገንዘብ በመሆን ሥራ ላይ ውሏል ።

በሶሻሊስት ሀገሮች የባንክ ናት የመንግሥት የብድር ገንዘብ ነው ። በሶሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የባንክ ናቶች መጠንና ስርጭት በማዕከላዊው ዕቅድ ተቀናብሮ የሚካሄድ ነው ። የሶሻሊስት የባንክ ናቶች የመተማመኛ መሠረትም በሶሻሊስት መንግሥት ይዘታ ሥር የሚመረተው ምርት ነው ።

ቤከን፣ ፍራንሲስ

(Bacon, Francis)

ከ1561—1626 የኖረ፣ የሙከራዊ ሳይንስና የዘመናዊ ቁስአካላዊ ፍልስፍና መሥሪቶች የሆነ እንግሊዛዊ ፈላስፋ ነው ። “ኖሾም አርጋነም” በተባለው ዓቢይ ጽሑፍ ውስጥ ስለሳይንስ ተግባሮችና ስለሳይንሳዊ መስተጋብእ መሠረት የደረሰበትን አዲስ ግንዛቤ አብራርቷል ።

የዕውቀት ዓላማ የሰውን ኃይል ማሳደግ ነው ከሚለው ሐሳብ በመነሣት ቤከን ስለነገሮች ትክክለኛ ዕውቀት የሚኖረን የነሱን እውነተኛ ምክንያት ስናጤን ነው ሲል ተናገሯል ። እንደ ቤከን አባባል በወቅቱ የነበረው የአጠናን ዘዴ ሁለት ዓይነት ድክመቶች ነበሩት ። ጨርሶ ቀኖናዊ በመሆን ለልምድና ለሙከራ ቦታ ሳይሰጥ ሁሉን ነገር ከሐሳብ ብቻ ለማፍሰቅ መሻቱ ወይም ደግሞ የከረረ የጻላሽነትን አዝማሚያ በመከተል የተለያዩ

መረጃዎችን በመዘርዘርና በመመዝገብ ብቻ መወሰኑ ነው ። ትክክለኛውና ዕውቀት የሚያስገኘው ዘዴ ከነዚህ ድክመቶች የተላቀቀው ነው ።

በመጀመሪያ ደረጃ አመለካከት እራሱ ከአንዳንድ መሠረተ ቢሰ አምነቶችና አሳሳቾች የአስተሳሰብ ልዎዶች መላቀቅ ይኖርበታል ። ከዚያም ልዎድን ምክኑያዊ በሆነ መንገድ መገንዘብ ያስፈልጋል ። ይህ ዘዴ ሙከራዊ ሳይንስ የሚባለው ሲሆን የእሱም መሪ ሐሳብ መረጃዎችን በሥርዓት በማገናዘብና በማጠቃለል ማለትም ከጭብጥ በመነሣት በመስተጋብአዊ ሥነ አመክንዮ በመጠቀም ወደንድፈ ሐሳብ መተላለፍ ነው ።

በሥነ ነባራ አመለካከቱ ቤክን ቁስ አካላዊ አጭም በመያዝና የሐሳባዊነትን ስህተቶች በማጋለጥ ነባራዊው ቁስአካል ብቻ እንደሆነ ተናግሯል ። ቁስአካል የብናኞች ግጥምጥምሽ እንደሆነና ተፈጥሮም ብዙ ጠባይ ያላቸው የአካላቶች ግጥምጥምሽ ውጤት እንደሆነ ገልጿል ። እንቅስቃሴ የቁስአካል ምንነታዊ ጠባይ መሆኑንም ጠቁሟል ። እንቅስቃሴ ተናክሏታዊ ብቻ እንዳልሆነ ለማስረዳት 19 ዓይነት የእንቅስቃሴ ቅርፆች አሉ ሲል ተናግሯል ።

ቤክን የነበረበት ወቅት በአንግሊዝ መጀመሪያ ደረጃ የካፒታል ከምችት ይካሄድ የነበረበት ወቅት ስለነበር ፍልስፍናው የሚያንጸባርቀው ተሰማሚ የሆነውን የዕውቀት አቅጣጫ ነው ። ቤክንን ታዋቂ ያደረገው በተምህሮነት የበላይነት ሥር ሰፍኖ የነበረውን የዕውቀትን አውጠንጣኝነት በመንቀፍ ለተግባር ጠቃሚ የሚሆነውን የዕውቀት ስልት መቀየሉ ነው ። ሆኖም ቤክን በቁስአካልነት አጭሙ የጸና አልነበረም ። በተለይም በፖለቲካዊ አስተምህሮው ፍጹም ተምኔታዊ ከሆነ አመለካከት ላይ በመውደቅ የተገኙና የገዥ ልዩነት ሳይጠፋ በላይንሰና በቲክናሎጂ አማካይነት ብቻ ትክክለኛ ንብረተሰብ ለመመሥረት ይቻላል ሲል ተናግሯል ።

ብሔረሰብ
(Nationality)

በይበልጥ የባሪያ አሳሳሪና የፊውዳል ሥርዓት ዓይነተኛ ገጽታ የሆነ የሰዎች ታሪ

ካዊ ማኅበረሰብ ነው ። ብሔረሰብ ከደም አንድነት ይልቅ የተመሠረተው በክልል፣ በጭንቆና በባህል አንድነት ላይ ነው ። ብሔረሰብ የነገድ ከፍተኛ ደረጃ የሆነ የብዙ ነገዶች ውህደት ውጤት ነው ።

ይህ የክልል፣ የጭንቆና የባህል አንድነት የተወሰነ ቁሳዊ መሠረት አለው ። ዋናው ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ የተመሠረተው በግብርና ላይ ሲሆን በመጠኑም ቢሆን እደጥበባዊ ኢኮኖሚን አስፋፍቷል ። ሆኖም ብሔረሰብ ዘላቂ ዕድሜ ያለው ማኅበረሰብ አልነበረም ። ምክንያቱም በባሪያ አሳሳሪ ሥርዓትና በፊውዳሊዝም ውስጥ ጭንቆና ስፋት ያላቸው ግንኙነቶችን ለማዳበር ባለመቻሉ ብሔረሰብ ለዕድገት ግፊት ተሰማሚ አልነበረም ። በሁለቱም ሥርዓቶች ውስጥ የሸቀጥ ልውውጥ ቢኖርም ልውውጡ ዳብር ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ልዩነቶችን ሊያሸንፍ አልቻለም ። የዕድገት ሂደት ከሚጠይቀው አንገር ሰፋ ያሉ የኢኮኖሚ ግንኙነቶችን በመፍጠር እነዚህን ልዩነቶች የሚያስቀር የብሔረሰብ ከፍተኛ ደረጃ ብሔር ነው ።

(ብሔርን ይመለከቷል ።)

ብሔረተኝነት
(Nationalism)

ሕዝቦችን በብሔር የሚከፋፍል የአንዱ ብሔር ሕዝብ የሌሎች ብሔሮችን ሕዝቦች በጥላቻ፣ በጥርጣሪና በጠላትነት እንዲመለከት የሚገፋፋ የቡርኪው ርዕዮተዓለም አድጋሪ አዝማሚያ ነው ። ብሔረተኝነት ከካፒታሊዝም የሚመነጨና በብሔሮች መካከል ያለውን የተዛባ ግንኙነት የሚያንጸባርቅ ሲሆን በሁለት መሠረታዊ መልኮች ይከሰታል ። የመጀመሪያው በአንድ ወቅት በፖለቲካና በኢኮኖሚ የበላይነትን የያዘው ብሔር ወይም ብሔረሰብ ገዥ መደብ በሚያሳየው ትምክህተኝነት ሲንጸባረቅ፣ ሁለተኛው ደግሞ ከዚህ በመነጨ ሁኔታ በጭቁን ብሔሮች ወይም ብሔረሰቦች በዝባዥ መደቦች አካባቢ በሚታይ የጠባብ ብሔረተኝነት አዝማሚያ ይገለጻል ። የብሔር ትምክህተኝነትም ሆነ ጠባብ ብሔረተኝነት የበዝባዥ መደቦችን ፍላጎትና ዓላማ የሚያንጸባርቅ፣ የልዩ ልዩ ብሔሮች ወይም ብሔረሰቦች

ጭቁን መደቦችን የዓላማና የትግል አንድነት የሚገረሩ የአንድ ከስተት ገጽታዎች ናቸው ።

ብሔረተኝነት በብሔሮች ምሥረታ ታሪካዊ ሂደት ውስጥ የተወለደና እያደገም የመጣ ከስተት አንደመሆኑ ከብሔር ቋንቋዎች ፣ ባህሎች ፣ ሥነ ልቦናዊ አመለካከቶችና እምነቶች ጋር በጥብቅ የተሳሰረ ነው ። በመሠረቱ የቡርጂዊው ብሔረተኝነት በየአካባቢው የተበታተኑ የፊውዳል ግዛቶችን በአንድ የቡርጂ ማዕከላዊ መንግሥት ጥላ ሥር የማሰባሰብ ዓላማ ስለነበረው ንቅናቄው የተራማጅነት ገጽታ ነበረው ። በኋላ ግን ከካፒታሊዝም ዕድገት ጋር ቡርጂዊው ተራማጅነቱን ጨርሶ የጭቁን ሕዝቦችን ትግል የሚገታ ኃይል ሆኖ ሲወጣ ከተራማጅ ይልቅ አድጋሪ ገጽታው እያየለ መጥቷል ።

ብሔረተኝነት የገዥ መደብን ጥቅም የሁሉም መደቦችና የጎብረተሰብ ክፍሎች የጋራ ጥቅም አስመስሎ ያቀርባል ። በጣም በደረጃ ካፒታሊስት ሀገሮች ብሔረተኝነት ሰፊው ሕዝብ የሞኖፖል ቡርጂዊው ተገዥ እንዲሆን መገፋፈያ ፣ ሠራተኛው መደብ ለአብዮታዊ ለውጥ እንዳይታገል ማፈኛና ከዓላግውም ውጭ በሌሎች ሕዝቦች ላይ እንዲዘምት የሥነ ልቦናዊ ትጥቅ መሰማገጫ መሣሪያ ነው ። ኢምፐሪያሊዝም ብሔረተኝነትን በማፋፋም ሶሻሊዝምን ለመዋጊያ ዋና መሣሪያው ያደርገዋል ። ብሔረተኝነት የሶሻሊስት ሀገሮችንና የኮሚኒስት ንቅናቄን አንድነት አጥብቆ የሚገረር እንቅስቃሴ ነው ።

ሠራተኛው መደብ በወዝአደራዊ ዓለም አቀፋዊነት መርህ ስለሚመራ ብሔረተኝነትን አይቀበልም ። ይሁን እንጂ ጭቁን ሕዝቦች ከኢምፔሪያሊዝምና ከውስጥ አድጋሪ ኃይሎች ጋር የሚያደርጉት የብሔራዊ አርነት ትግል አጠቃላይ ዲሞክራሲያዊ ይዘት ያለው በመሆኑ ይደግፈዋል ። በአጠቃላይ ብሔረተኝነት ከሠራተኛው መደብ ፣ ከሶሻሊስትና ከብሔራዊ አርነት ኃይሎች ፣ ለብሔራዊ ነፃነት ፣ አንድነትና ክብር ካላቸው ከፍተኛ የሶሻሊስት አርበኝነትና የሀገር ፍቅር ስሜት ጋር ምንም ግንኙነት የለውም ።

(አርበኝነትን ይመለከታል ።)

ብሔራዊ ሶሻሊዝም (National Socialism)

ከ1933 እስከ 1945 በጀርመን ውስጥ በሂትለር መሪነት ተቋቁሞ የነበረውና የሁለተኛው ዓለም ጦርነት መንግሥቱ የሆነው ፈላጭ ቆራጭ መንግሥት ይከተል የነበረው ርዕዮተዓለማዊና ፖለቲካዊ ሥርዓት ነው ። ብሔራዊ ሶሻሊዝም አዲስ የዓለም አመለካከት አለኝ የሚል ሲሆን የአመለካከቱ መሠረት የጀርመን ዘር ከሁሉ በላይ በመሆኑ ዓለምን መግዛት አለበት ፣ ይህንንም ተግባራዊ ለማድረግ የጀርመን ዘር በሙሉ ፍጹማዊ በሆነና በሂትለር የበላይ አለቆነት በሚመራ መንግሥት ሥር መሰባሰብ አለበት የሚለው ነው ። የዚህ ሥርዓት ግንባር ቀደም ኃይል ብሔራዊ ሶሻሊስት ፓርቲ ሲሆን ፓርቲው የሌሎች ፓርቲዎችን መኖር የማይቀበል ፣ በይፋ ፀረ ዲሞክራሲ ፣ ፀረ እኩልነት ፣ ፀረ ፓርላማና ፣ ፀረ ኮሚኒስት ነው ። ዋና ተግባሩም ጎብረተሰቡን መቆጣጠርና ርዕዮተዓለሙን ማስራጨት ነው ።

የዚህ በዘረኝነት ላይ የተመሠረተ ፋሺስታዊ መንግሥት እስከፊነት የተረጋገጠው የሁለተኛው ዓለም ጦርነት መንግሥቱ በመሆኑ ብቻ ሳይሆን የጀርመንን ዘር ጥራት እጠብቃ ለሁሉ በሚል ስብብ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ አይሁዶችን መጨፍጨፋት ነው ። በአንደኛው የዓለም ጦርነት የጀርመን መሸነፍ ፈጥሮት የነበረው የብሔር ትምክህተኝነት ፣ በአውሮፓ ውስጥ ከ1929 ጀምሮ የተነሣው የካፒታሊዝም ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊና ግላ በራዊ ቀውስ ያስከተለው የተሰፋ መቁረጥ ስሜትና የአስተሳሰብ ውዥንብር ለብሔራዊ ሶሻሊዝም መጸነስና ተደማጭነት ማግኘት አመች ሁኔታ ፈጥሯል ። በአንፃሩም ሠራተኛው ሕዝብ በደረሰበት ከፍተኛ ውድቀት ተነሣሥቶ ካፒታሊዝምን በመዋጋት ለሶሻሊስት ሥርዓት እንዳይታገል ማለትም የመደብ ትግሉን እንዲዘነጋና የራሱን ድርጅቶች እንዲያፈራርስ በብሔር ትምክህተኝነትና በዘረኝነት በመደለል ለካፒታሊዝም ፍጹም ተገዥ ሆኖ የቀውሱን ጊዜ ካስተቀናቃኝ ለማለፍ እንዲችል የፋይናንስ ካፒታል የወጠነው አስከፊና አደገኛ ሥርዓት ነበር ።

(ዘረኝነትን ፣ ፋሺዝምን ይመለከታል ።)

ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ ፡
(National per Capita Income)

የአንድን ሀገር ብሔራዊ ገቢ መጠን በሕዝቡ ጠቅላላ ቁጥር በማካፈል የሚገኝ የገቢ መጠን ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ ይባላል ። ለምሳሌ የአንድ ሀገር የአንድ የተወሰነ ዓመት ጠቅላላ ብሔራዊ ምርት መጠን አሥር ቢሊዮን (10,000,000,000) ብር ነው እን በላ ። በዚያው ዓመት የዚህ ሀገር ሕዝብ ጠቅላላ ቁጥር ደግሞ አሥር ሚሊዮን (10,000,000) ነው እንበል ። ስለዚህ በዚያ ዓመት የዚህ ሀገር ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ

$$\frac{10,000,000,000}{10,000,000} = 1,000 \text{ ብር ይሆናል ።}$$

ይህም ማለት በዚያ ዓመት የዚህ ሀገር አማካይ የዓመት ገቢ አንድ ሺህ (1,000) ብር ነበር ማለት ነው ።

ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ የአንድን ሀገር የኑሮ ደረጃ ለመለካት በሥራ ላይ ከሚውሉት መመዘኛዎች አንዱ ነው ። ከዳበሩት ካፒታሊስት ሀገሮች መካከል ከፍተኛ ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ ያላት ሰዊትዘርላንድ ስትሆን ከፊዎ በተከታታይ ከፍተኛ ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ ካላቸው ሌሎች ኢምፔሪያሊስት ሀገሮች መካከል ሰዊድን፣ ጀርመን፣ ፊደራል ሪፐብሊክ፣ ፈረንሳይ፣ አሜሪካ፣ ጃፓንና እንግሊዝ ይገኛሉ ።

ከሶሻሊስት ሀገሮች መካከል ከፍተኛ የነፍስ ወከፍ ገቢ ያላቸው የጀርመን ዲሞክራቲክ ሪፐብሊክ፣ ቼኮዝሎቫኪያ እና ሶቭዬት ኅብረት ይገኛሉ ።

ከአፍሪካ ሀገሮች መካከል ከፍተኛ የነፍስ ወከፍ ገቢ ያላቸው ሊቢያ ቲኒዥያና አይቮሪ ኮስት ናቸው ።

በብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ አማካይነት የአንድን ሀገር የኑሮ ደረጃ መለካት የተለመደ

ቢሆንም ይህ አሠራር መሠረታዊ ችግር ያለው መሆኑን መገንዘብ አስፈላጊ ነው ። ይህንንም ሀብታም ከሆኑት ከአረብና ከአፍሪካ ዘይት አምራች ሀገሮች የገቢ መጠንና የዕድገት ደረጃ ለማየት ይቻላል ። ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ የሕዝብ አማካይ ገቢ እንደመሆኑ መጠን የአንድ ሀገር ብሔራዊ ገቢ በሕዝቡ መካከል እንዴት እንደሚከፋፈል አያመለክትም ፤ በኢምፔሪያሊስት ሀገሮችና ጎሳ ቀርቦ ሆኑ የካፒታሊዝምን የዕድገት ፈለግ በሚከተሉ ሀገሮች ውስጥ ቁጥራቸው አነስተኛ የሆኑ ግለሰቦች የምርት መገልገያዎችን በግል ንብረትነት በመያዝ በየዓመቱ ከሚፈጠረው ብሔራዊ ገቢ ከፍተኛውን ክፍል ይወስዳሉ ። በአንፃሩ በሰፊው ሕዝብ መካከል የሚከፋፈለው የብሔራዊ ገቢ ክፍል አነስተኛ ሆኖ ይገኛል ። ስለዚህ እንደ አሜሪካ ባሉ ከፍተኛ ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ ባላቸው ሀገሮች ውስጥ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ገቢ ያቸው እጅግ አነስተኛ በመሆኑ ሥራ አጥም በመሆናቸው በድህነት ሲቆረመዱ ይታያሉ ። በሰዎች መካከል የገቢ ልዩነት በጠበበባቸው ያይበልጥም እየጠበበ በመሄድ ላይ በሚገኙባቸው በሶሻሊስት ሀገሮች ግን ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ የኅብረተሰቡን የኑሮ ደረጃ በተሻለ ሁኔታ ለማሳየት ይችላል ።

ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢን የሚወስኑ የብሔራዊ ገቢ መጠንና የሕዝብ ጠቅላላ ቁጥር እንደመሆናቸው የዕድገቱ መጣኔም የሚወሰነው በብሔራዊ ገቢ የዕድገት መጣኔና በጠቅላላ የሕዝብ ቁጥር የዕድገት መጣኔ ነው ። ስለሆነም የብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ ዕድገት ሊያሳይ የሚችለው የብሔራዊ ገቢ ዕድገት መጣኔ ከጠቅላላ የሕዝብ ቁጥር የዕድገት መጣኔ በልጠ ሲገኝ ብቻ ነው ። ስምሳሌ ብሔራዊ ገቢ በ2.5% ቢያድግና የሕዝቡ ቁጥርም እንደዚህ በ2.5% ቢያድግ የብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ መጠን ምንም ለውጥ ሊያሳይ አይችልም ። ነገር ግን የሕዝቡ ቁጥር በዚያው በ2.5% ዕድገት ብሔራዊ ገቢ በ6% ቢያድግ ብሔራዊ ነፍስ ወከፍ ገቢ በ3.5% ያድጋል ። በአንፃሩም የሕዝቡ ቁጥር መጣኔ ጨምሮ የብሔራዊ ገቢው መጣኔ ግን ካነስ የነፍስ ወከፍ ገቢው ያንሳል ።

(ብሔራዊ ገቢን ይመለከቷል ።)

ብሔራዊ የአርነት ንቅናቄ (National Liberation Movement)

አንድን በቅኝ ገዥነት ወይም በሌላ መልክ በተፈጠረ ሁኔታ በባዕድ አገዛዝ ሥር የምትገኝ ሀገር ከባዕድ ኃይል መዳፍ ተላ ቅቃ ብሔራዊ ህገ-ጠናዋን ፣ በሙሉ ነፃነትና መብት እራሷን እንድትመራ ለማድረግ የሚታገል ኃይል ነው ።

ብዙውን ጊዜ የዚህ ዓይነት ንቅናቄ ነፃ ለመውጣት ከምትታገለው ሀገር ዜጎች መካከል በትምህርትና በንቃታቸው ላይና በእኩነትና ለአቋማቸው ጠንክር ባሉ ፣ በአብዛኛው ከተሜ በሆኑ ከፍሎች ይጀመራል ። በመጀመሪያው ደረጃ ላይ እመራሩን የሚይዙትም እነዚህ ወገኖች ናቸው ።

ነገር ግን በሀገሪቱ ውስጥ ካፒታሊዝም እያደገ ሲሄድና በከተሞች ፣ በኢንዱስትሪ ማዕከሎች ፣ በወደቦችና በመሳሰሉት አካባቢዎች የኢምፔሪያሊዝም እንቅስቃሴ ሲስፋፋ የሠራተኛው መደብም ያድጋል ። ይህ መደብ በቁጥር እየበዛና እየተደራጀ በመጣ መጠን ደግሞ በንቅናቄው ውስጥ የሚያደርገው ተሳትፎ ይጨምራል ። የዚህ ሂደት ይበልጥ መጠናከር ደግሞ የሠራተኛው መደብ አባላትና ደጋፊዎች የንቅናቄውን እመራር ጭምር እንዲይዙ አመች ሁኔታዎችን ይፈጥራል ። ይልቁንም በንቅናቄው የትግል ሂደት ላይ ተራማጅ ኃይሎች እየተደራጁ ፣ በተለይም ግንባር ቀደም ማርክሳዊ ሌኒኒዊ ፓርቲን ከመሠረቱ የንቅናቄውን ዓላማና የትግል መሥመር በጠራ ርዕዮተዓለም በመምራት ከባዕድ አገዛዝ ወጥቶ የፖለቲካ ነፃነት ከማግኘት ባሻገር ንቅናቄው እኩልነትና ዲሞክራሲ ለሰፈነበት ኅብረተሰብ መገንባትም እንዲታገል ሰፊ ስልት ይቀይሱላታል ።

ንቅናቄው በዚህ መልክ እየተጠናከረና በዓላማውም የዓይነት ለውጥ እያሳየ በሄደ መጠን በመጀመሪያው ደረጃ የነበረው የኃይል አሰላለፍ ይለወጣል ። ትግሉም ከባዕድ ቅኝ ገዥዎችና ከኢምፔሪያሊስቶች ጋር ብቻ መሆኑ ቀርቶ የነሱ የመደብ ጥቅም ተባባሪ በመሆን አብረዋቸው ከሚሰለፉ የውስጥ አድጋሪዎች ፣ አምስተኛ ረድፈኞችና ከሌሎችም አጋርቻቸው ጋር ይሆናል ። ከዚህም የተነሣ ንቅናቄው በአንድ በኩል እየተጠናከ

ረና ድሎችን እየተገናኝረ ሲሄድ በሌላ በኩል ትግሉ ውስብስብና የረቀቀ እየሆነ ይመጣል ። ይህ ዓይነት ለብሔራዊ እርነትና ለማኅበራዊ ነፃነት የሚደረግ ትግል በድል ለመወጣትም ንቅናቄው ከሶሻሊስትና ተራማጅ ህገሮች ጋር የትግል አንድነት በመመሥረት ድጋፍ ማግኘቱ ወሳኝ ነው ። እስካሁንም ያለው ሁኔታ ሲታይ በተለይ የሶሻሊስት ኅብረት በሶሻሊዝም ግንባታ ከፍተኛ ደረጃ መድረሷና ከሠላተኛው የኢምፔሪያሊስቶች ጦርነት ወዲህ በበርካታ ሀገሮች ውስጥ ሶሻሊዝም እየተስፋፋ መምጣቱ በአፍሪካ ፣ በእስያና በላቲን አሜሪካ ውስጥ በሚገኙ በርካታ ሀገሮች የብሔራዊ ነፃነት ንቅናቄዎች በድል እንዲወጡና ብዙዎቻቸው በነፃ ማኅበራዊ ዕድገት እንዲረመዱ ለማድረግ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርጓል ።

(ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮትን ፣ ቅኝ አገዛዝን ፣ ዓለምአቀፋዊነትን ይመልከቷል ።)

ብሔራዊ ዕዳ (National Debt)

ብሔራዊ ዕዳ የሚባለው የአንድ ሀገር መንግሥት ያለበት ያልተከፈለ የብድርና የወለድ ዕዳ ነው ። ብሔራዊ ዕዳ የሀገር ውስጥና የውጭ ተብሎ በሁለት ሊከፈል ይችላል ።

በካፒታሊስቱ ሥርዓት ብሔራዊ ዕዳ ለቡርሻው መንግሥት ህልውና አስፈላጊ ነው ። በሰዚህም የካፒታሊስት ሀገሮች ብሔራዊ ዕዳ እጅግ ከፍተኛ የሆነና እያደገ በመሄድ ላይ የሚገኝ ነው ። ለምሳሌ በ1981 የዩናይትድ ስቴትስ ፌደራል መንግሥት ዕዳ 998 ቢሊዮን ዶላር ነበር ። በብዙ ካፒታሊስት ሀገሮች ብሔራዊ ዕዳ ከብሔራዊ ገቢ ይበልጥ እያደገ ሄዷል ። በዚህ አኳኑን በብሔራዊ ዕዳና በብሔራዊ ገቢ መካከል ያለው ጥምርታ በማደግ ላይ ይገኛል ። ለምሳሌ በዩናይትድ ስቴትስ በ1914 ብሔራዊ ዕዳ የብሔራዊ ገቢውን 3.3% ያህል ነበር ይህ ቁጥር በ1969 ወደ 63% ከፍ ብሏል ። በዚያው ጊዜ በእንግሊዝ ሀገርም ከ31.2% ወደ 126.1% ሊያድግ ችሎ ነበር ። የዚህም መሠረታዊ ምክንያት ኢምፔሪያሊስት

ሀገሮች ለጦር መሣሪያ አሽቅድድምና ለሌሎችም ተግባሮች በሚያወጡት ወጪ ከፍተኛነትና ዕድገት የተነሣ የበጀት ተዛቦት እያደገ መሄድ ነው። የቡርዥው መንግሥት በያመቱ የሚያደርገው የዕዳ ክፍያም በበኩሉ ከበጀት ተዛቦት ዕድገት ጋር በቅርብ የተያያዘ ነው።

በመልማት ላይ ያሉ ሀገሮች ብሔራዊ ዕዳ በአብዛኛው የውጭ ዕዳ ነው። የእነዚህ ሀገሮች የውጭ ዕዳ ክፍተኛነትና በአፋጣኝ እያደገ መምጣት በእኩዮሚ ዕድገታቸው ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ በማሳደር ላይ ይገኛል። ለምሳሌ በመልማት ላይ ያሉት ሀገሮች የውጭ ዕዳ በ1975 179 ቢሊዮን ዶላር የነበረው በ1982 ወደ 626 ቢሊዮን ዶላር ከፍ ብሏል። በ1982 ነዳጅ አምራች ያልሆኑ በመልማት ላይ ያሉ ሀገሮች የውጭ ዕዳ ከገቢ ንግዳቸው ካገኙት ገቢ 37% ያህሉን ለብድርና ለወለድ ክፍያ ለማዋል ተገድደው ነበር። አሁንም እነዚህ ሀገሮች በ1981 ያደረጉት የብድርና የወለድ ክፍያ ሰዚያው ዓመት ካገኙት የውጭ ብድር 85% ያህል እንደነበር ለማወቅ ተችሏል።

በዚህ አኳኋን በመልማት ላይ ያሉ፣ በተለይም ነዳጅ አምራች ያልሆኑት ሀገሮች ምርቶቻቸውን ለውጭ ገበያ ልከውም ሆነ ከውጭ ተበድረው ከሚያገኙት ክፍተኛ የሆነውንና በማደግ ላይ የሚገኘውን ከፍል ለብድርና ለወለድ ክፍያ ለማዋል ተገድደዋል። ይህም ለእኩዮሚ ዕድገት ሊውል የሚገባውን ከምችት እንዲመነጭን ያደርጋል።

ብሔራዊ ዕዳ በሶሻሊስት ሀገሮችም ውስጥ የሚገኝ ነው። ሆኖም በዕቅድ በሚመራው የኢኮኖሚ እንቅስቃሴያቸው ውስጥ ወላኝነት የለውም። የሶሻሊስት ሀገሮች መንግሥታት ብሔራዊ ዕዳን በተለይ በየሀገሮቻቸው ውስጥ የሚገኘውን ለጊዜው በጥቅም ላይ ያልዋለን ገንዘብ እንደመሳሰሉ ዘዴ ይገለገሉበታል። ከሕዝቡ የሚገኘውንም ብድር ለሶሻሊስት ሙአለ ንዋይና የሕዝቡን የኑሮ ሁኔታ ለማሻሻል ያውሉታል።

ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት
(National Democratic Revolution)

በአብዮታዊ ሂደት ውስጥ በተወሰነ የዕድገት ደረጃ ላይ የሚከሰት የኅብረተ

ሰብ ፖለቲካዊ አደረጃጀት ቅርፅ ነው። ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ነፃነት ለማግኘት ኢምፔሪያሊዝምንና የእጅ አዙር ቅኝ አገዛዝን ሳያወላውሉ መዋጋት፣ የውስጥ የአድህረት ኃይሎችን በመደምሰስ ኅብረተሰቡን በዕድገት ጎዳና ማራመድ፣ በሰፊው የተዘረጉ ዲሞክራሲያዊ መብቶችና ነፃነቶች መደንገግና ተግባራዊ ማድረግ፣ በመንግሥት ፖሊሲ አቀያየስ ውስጥ የሕዝቡ ተሳትፎ ወላኝነት ማግኘት፣ እንደ መሬት፣ እንደፋብሪካዎች ያሉትን በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ማድረግ የመሰሉ አብዮታዊ ማኅበራዊ ሰውነቶችን ማካሄድ የብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ መንግሥት ዋና ዋና ድርጊቶች ናቸው።

የሂደቱን ብሔራዊነት የሚያረጋገጠው ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ነፃነትን እውን ለማድረግ ከኢምፔሪያሊስት ኃይሎች ጋር የሚያደርገው ቆራጥ ትግል ሲሆን ይህ ትግል ደግሞ የሚከናወነው በሕዝብ ኃይልና ቀጥተኛ ተሳትፎ መሆኑ አብዮቱ ሰፊ ዲሞክራሲያዊ መሠረት እንዳለው ያስረዳል። ሰፊውን ሕዝብ ለትግል የሚያደራጅና የሚያስተምር መሆኑ፣ ከብዙበዛና ከጭቆና ነፃ የሆኑና ለዕድገት አፋጣኝ የሆኑ የምርት ግንኙነቶችን መመሥረቱ ሂደቱን አብዮታዊ ያደርገዋል።

የብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ፖለቲካዊ ባሕርይ ተራማጅ የሆኑ የኅብረተሰብ ክፍሎችና ሀገር ወዳድ የሆኑ ኃይሎች ኢምፔሪያሊዝምንና ፊውዳሊዝምን ለመዋጋት በሚፈጥሩት የጋራ ግንባር ላይ የተመሠረተ ነው። የግንባሩ መመሥረት አብዮታዊ የሆነው የሠራተኛ መደብ ቀጥተኛ ተሳትፎና ግፊት ውጤት ነው። በመሆኑም በግንባሩ ውስጥ የሠራተኛው መደብ ኃይል እያደገ መምጣት፣ በኅብረተሰብ ውስጥ የማርክሳዊ ሌኒኖዊ ርዕዮተዓለም መሠራጨት፣ ሰፊው የገበሬ መደብና ሌሎች ሠርቶ አደር ክፍሎች በሠራተኛው መደብ መሪነት መሰበሰብ ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት የካረታሊዝምን የዕድገት ጎዳና ጨርሶ በመተው ወደ ሶሻሊስት የዕድገት ጎዳና እንዲያመራ የሚያደርግ ወላኝ ሁኔታ ነው።

(ኢምፔሪያሊዝምን፣ ብሔራዊ የአርነት ጎቅናቱን ይመለከታል።)

ብሔራዊ ገቢ
(National Income)

በአንድ ሀገር ወይም ኅብረተሰብ በአንድ በተወሰነ ጊዜ ግለትም በአንድ ዓመት ውስጥ አዲስ የተፈጠረ አጠቃላይ የእሴት መጠን ነው ። ጠቅላላ ግንብ ራዊ ምርት በአንድ ኅብረተሰብ በአንድ ዓመት ውስጥ የሚመረተው ጠቅላላ ቁሳዊ ምርት መጠን ሲሆን ከዚህ ከጠቅላላ ግንብ ራዊ ምርት በምርቱ ሂደት ውስጥ በሥራ ላይ ከዋሉት የምርት መገልገያዎች አዲስ ወደ ተመረቱት ቁሳዊ ምርቶች የተላለፈው እሴት ሲቀነስ የሚገኘው ብሔራዊ ገቢ ወይንም ብሔራዊ ምርት ይባላል ። በሌላ አነጋገር በአንድ ዓመት ጊዜ በአንድ ኅብረተሰብ የምርት ሂደት ውስጥ አስፈላጊ ለሆኑ ቁሳዊ ነገሮች የወጣውን ወጪ ከጠቅላላ ግንብ ራዊ ምርት ስንቀንስ ብሔራዊ ገቢን ወይም ብሔራዊ ምርትን እናገኛለን ።

ብሔራዊ ገቢ በቁሳዊ መልኩ ሲታይ በአንድ ኅብረተሰብ በአንድ ዓመት ውስጥ አዲስ የተመረቱትን የፍጆታ ዕቃዎችንና የምርት መገልገያዎችን ያጠቃልላል ።

ከግርክስ በፊት ስለብሔራዊ ገቢ ልዩ ልዩ አስተሳሰቦች የተሰነዙ ሲሆንም ሳይን ሳይነት ይጉድላቸው ነበር ። ለመጀመሪያ ጊዜ ብሔራዊ ገቢን ለመተመን መከራ ያደረገው በ17ኛው ምዕት ዓመት የነበረው ዊልያም ፔቲ የተባለው እንግሊዛዊ ኢኮኖሚስት ፣ “ፖለቲካ አራትሜቲክ” በተባለው መጽሐፉ ነበር ። በኋላም ፊዚዮክራቶች ለብሔራዊ ገቢ ንድፈ ሐሳብ መዳበር አስተዋጽኦ አድርገዋል ። ከአነሱም መካከል ዋነኛው ፍራንሷ ኪኒ የተባለው ፈረንሳዊ ነው ። ኪኒ በ1758 ባዘጋጀው የኢኮኖሚ ሠንጠረዥ የግንብ ራዊ ምርትን ሂደት ለግሳየት የመጀመሪያውን መከራ አድርጎ ነበር ። ሆኖም ፊዚዮክራቶች እርሻን አንድብኛ ምርታዊ መስክ የመውሰድ ስህተት በመፈጸማቸው ስለ ግንብ ራዊ ምርት እርባታ የተሟላ አስተሳሰብ ለመሰንዘር አልቻሉም ። ብሉይ ቡርጂኢኮኖሚስቶቹ ስሚዝና ሪካርዶም ስለ ብሔራዊ ገቢ ሐሳብ ቢሰነዝሩም የግንብ ራዊ ምርት እርባታን በትክክል ሊገነዘቡ አልቻሉም ነበር ።

ቡርጂኢኮኖሚስቶች ስለብሔራዊ ገቢ ያላቸውን አመለካከት የሚመሠርቱት በካፒታሊስቲ ሥርዓት ብዝሃነት የለም በሚል አስተሳሰብ ላይ ሆኖ የትርፍ ምንጭ ካፒታል ፣ እንዲሁም የመሬት ኪራይ ምንጭ መሬት ነው በሚልና ለሠራተኛው የሥራ ውጤቱ ሙሉ በሙሉ በምንጻ መልክ ይከፈለዋል በሚል የተሳሳተ አስተሳሰብ ላይ ነው ። በዚህ ዓይነት ቡርጂኢኮኖሚስቶች የብሔራዊ ገቢ ብቸኛ ምንጭ ሠራተኛው መሆኑን በመካድ በካፒታሊስቲ ስልተ ምርት ውስጥ የሚካሄደውን ብዝሃነት ለመሸፈን ሞክረዋል ።

በአነዚህ ቡርጂኢኮኖሚስቶች አስተሳሰብ ቁሳዊ ምርትን በግምረት የተሰማሩትና ሌሎቹም በአጠቃላይ በአንድ ዓመት ውስጥ የሚያገኟቸው ገቢዎች ድምር ብሔራዊ ገቢ ይባላል ። ሆኖም የዚህ ዓይነቱ የብሔራዊ ገቢ አተግመን አንድ ጊዜ በሠራተኛው የተፈጠረው ገቢ ወይንም ምርት ከአንድ ጊዜ በላይ ተመን ውስጥ እንዲገባ ስለሚያደርግ የአንድን ሀገር ብሔራዊ ገቢ ትክክለኛ መጠን በአማካይ ከ20—30% ያለአግባብ ከፍ ያደርገዋል ።

ለስብሔራዊ ገቢ አስተሳሰብ ሳይንሳዊ መሠረት የሰጠው ግርክስ ነው ። በግርክሳዊ ሌኒኖዊ አስተሳሰብ ብሔራዊ ገቢ የሚፈጠረው ምርታዊ በሆኑ የኢኮኖሚ መስኮች ግለትም በኢንዱስትሪ ፣ በእርሻ ፣ በሕንፃ ሥራና በመሳሰሉ ቁሳዊ ምርት በሚመረት ባቸው መስኮች ነው ። እንደ ትምህርት ፣ እንደ ጤና ፣ እንደ መንግሥት አስተዳደር ፣ እንደ መከላከያ ወዘተ... ያሉ መስኮች ምርታዊ ባለመሆናቸው ለብሔራዊ ገቢ መፈጠር ቀጥተኛ የሆነ አስተዋጽኦ አያደርጉም ። እነዚህን ምርታዊ ያልሆኑ መስኮች ለግንባታና የሚያስፈልገው ወጪ የሚገኘው በብሔራዊ ገቢ ዳግም ከፍፍል ላይ በተለይም በመንግሥት በጀት አግካይነት ነው ። ሆኖም ምርታዊ ባልሆኑ መስኮች በተለይም ግንብ ራዊ አስፈላጊነትና ጠቃሚነት ባለው ተግባር ላይ የተሰማሩ ሠራተኞች ብሔራዊ ገቢን በመፍጠር ቀጥተኛ ተሳትፎ ባያደርጉም በተዘዋዋሪ መንገድ ለብሔራዊ ገቢ መፈጠር አስተዋጽኦ የሚያደርጉ መሆኑን መጥቅስ ተገቢ ነው ።

ብሔራዊ ገቢ ሊያደግ የሚችለው ምርታዊ በሆኑ መስኮች የተሰማሩ ሠራተኞች

ቁጥር ሲጨምርና በእነዚህ መስኮች ውስጥ የተሰማሩ ሠራተኞች ምርታማነት ሲያደግ ነው። ሆኖም የብሔራዊ ገቢ ግደግ የእንደን ኅብረተሰብ የኑሮ ደረጃ የሚጠበቀውን ያህል ሊያሳድግ የሚችለው ሰፊው ሕዝብ የሥራው ውጤት ተጠቃሚ ለመሆን ሲችል ነው። በእንደ ኅብረተሰብ ውስጥ የሚገኙ ልዩ ልዩ መደቦችና ክፍሎች የኑሮ ደረጃ፣ የዓመታዊ ገቢያቸው መጠንና ከብሔራዊ ገቢው የሚያገኙት ድርሻ የሚወሰነው በብሔራዊ ገቢ መጠንና የዕድገት መጣኔ ብቻ ሳይሆን ገቢው በሚከፋፈልበት መርህና ገቢው በሚውልበት ጥቅም ዓይነት ጭምርም መሆኑን መገንዘብ ይጠቅማል።

በካፒታሊስቲ ሥርዓት ከብሔራዊ ገቢ ውስጥ በዛ ያለ መጠን ለቡርሻው መደብና ለተባባሪዎቹ የቅንጦት ፍጆታ ይውላል። በኅብረተሰቡ ውስጥ የሚካሄደው ከምችትም የቡርሻዚውን ትርፍ ለማዳበር እንጂ የሕዝቡን ፍላጎት ለማርካት ታቅዶ የሚከናወን እይደለም። በዕሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ ብሔራዊ ገቢ ለኅብረተሰቡ ጥቅም እንዲውል ይደረጋል። የሕዝቡን ቁሳዊና መንፈሳዊ ፍላጎት ለማርካት እንዲሁም ዕሻሊስት ምርትን ለማሳደግ ተግባር ይውላል። በዕሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ ከምችት የሕዝቡን የኑሮ ደረጃ ለማሳደግ አሰፈላጊ በመሆኑ በፍጆታና በከምችት መካከል ሚዛናዊ የሆነ ቅንጅት አለ።

በካፒታሊስት ሀገሮች ውስጥ የሚገኙት የምርት ግንኙነቶች ከምርት ኃይሎች ዕድገት ደረጃ ጋር የተጣጣሙ ባለመሆናቸው የብሔራዊ ገቢ ዕድገታቸው መጣኔ ውሱን ነው። በዕሻሊስት ሀገሮች ውስጥ የሚገኙት የምርት ግንኙነቶች ግን ለምርት ኃይሎች ዕድገት አመች በመሆናቸው የዕሻሊስት ሀገሮች ብሔራዊ ገቢ የዕድገት መጣኔ ከእምፔሪያሊስት ሀገሮች ጋር ሲነፃፀር ፈጣን ዕድገት በማሳየት ላይ ይገኛል።

(ጠቅላላ ግንባራዊ ምርትን ይመለከታል።)

ብሔራዊ ገቢ ክፍፍልና ዳግም ክፍፍል (የ—)

(Distribution and Re-distribution of National Income)

ብሔራዊ ገቢ በኅብረተሰቡ ልዩ ልዩ መደቦችና ግንባራዊ ክፍሎች መካከል ያለው የክፍፍል ደረጃ ነው። የብሔራዊ ገቢ ክፍፍልና ዳግም ክፍፍል መደባዊ ጠባይ አለው። በካፒታሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የብሔራዊ ገቢ ክፍፍልና ዳግም ክፍፍል በቅድሚያ የበዝባዥ መደቦችን ጥቅም ለማስከበርና ለማዳበር ይውላል።

በካፒታሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ ወዛ እድሩ የሚፈጥረው ብሔራዊ ገቢ በመጀመሪያ ሙሉ በሙሉ ምርታዊ በሆኑ መስኮች ላይ በተሰማሩ ካፒታሊስቶች እጅ ይገባል። ከዚያም ብሔራዊ ገቢው በመጀመሪያ በእነዚህ ካፒታሊስቶችና ቁሳዊ ምርትን በማምረት ተግባር ላይ በተሰማሩ ወዝእደሮች መካከል ይከፋፈላል። በዚህ ዓይነት ወዝእደሮቹ ምንዳ ሲወስዱ ካፒታሊስቶች ተረፈ እሴት ያገኛሉ። የብሔራዊ ገቢ እንድ ክፍል የሆነው ተረፈ እሴትም በኢንዱስትሪ ካፒታሊስቶች፣ በንግድ ካፒታሊስቶች፣ በእስዳሪ ካፒታሊስቶችና በካፒታሊስት ባለመሬቶች መካከል ይከፋፈላል።

ብሔራዊ ገቢ በዚህ ዓይነት በካፒታሊስቲ ኅብረተሰብ ሦስት መሠረታዊ መደቦች ማለትም በወዝእደሩ፣ በካፒታሊስቲና በካፒታሊስት ባለመሬቶች መካከል በመጀመሪያ ከተከፋፈለ በኋላ ዳግም ክፍፍል ይከናወናል። በዳግም ክፍፍል እማካይነት ገቢ የሚያገኙት ምርታዊ ባልሆኑ ማለትም ቁሳዊ የሆኑ ዕቃዎች በማይመረቱባቸው መስኮች የተሠማሩ ካፒታሊስቶችና ሠራተኞች ናቸው። ካፒታሊስቶችና የቡርሻው መንግሥት ምርታዊ ባልሆኑ መስኮች ካፒታሊስቶችውን በሥራ ላይ ሲያውሉም ትርፍ ያገኛሉ። የእነዚህ ክፍያዎችና ገቢዎች ምንጭም ምርታዊ በሆኑ መስኮች ብቻ የሚፈጠረው ብሔራዊ ገቢ ነው። እንደትምህርት ቤት፣ እንደ ሆስፒታል ያሉ ምርታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በመጀመሪያ ብሔራዊ ገቢውን በመካከላቸው ለተከፋፈሉት ካፒታሊስቶች፣ ባለመሬቶችና ለወዝእደሩ መደብ እባላት አገልግሎት በሚያበ

ሕብረት ወቅት ከፍያ ያገኛሉ ። ይህም ከፍያ ምርታዊ ባልሆኑ መስኮች የተሰማሩ ድርጅቶችን ለማካሄድ፣ በእነዚህ ድርጅቶች ውስጥ ለሚሠሩ ሠራተኞች ደመወዝ ለመክፈልና በድርጅቶቹ ውስጥ ካፒታላቸውን ሥራ ሳይ ላዋሉ ካፒታሊስቶች ትርፍ ለማስገኘት ያስችላል ። በበጀት አማካይነትም የቡርጂዊው መንግሥት የወዝአደሩንና የሌሎችንም መሠረታዊ መደቦች ገቢ በክፈል በቀረጥ መልክ በመሰብሰብ በተለይ የገዥ ምደብ አባላትን ጥቅም ለማዳበርና ለማሰከበር ማረጋገጥ መልክ ምርታዊ ያልሆኑ መስኮችን ለማካሄድ ይጠቀምበታል ።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የብሔራዊ ገቢ ክፍፍል የሕዝቡን የኑሮ ደረጃ ያለማቋረጥ ለማሳደግና የሶሻሊስት እርባታን ለማዳበር ሲባል በዕቅድ የሚካሄድ ነው ። በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የሚፈጠረው ቁራዊ ገቢ ሁለት ክፍሎች አሉት ። አንደኛው ክፍል አሰፈላጊ ምርት ሲሆን ይኸውም ቁሳዊ ምርት በማምረት ተግባር የተሰማሩ ሠራተኞች እንደሥራቸው መጠንና ችሎታ የሚያገኙት ነው ። ሁለተኛው ክፍል ተረፈ ምርት ሲሆን ይህም የኅብረተሰቡን የማምረት ችሎታ ለማዳበርና የኅብረተሰቡን ልዩ ልዩ አጠቃላይ ፍላጎቶች ለማርካት ይውላል ። የሶሻሊስት መንግሥት በተለይ በበጀት አማካይነት የብሔራዊ ገቢ ዳግም ክፍፍል እንዲካሄድ ያደርጋል ። በዚህ በዳግም ክፍፍል አማካይነትም ምርታዊ ባልሆኑ መስኮች የተሰማሩ ሠራተኞች ደመወዝ እንዲከፈላቸውና በአጠቃላይም የኅብረተሰቡን ቁሳዊና መንፈሳዊ ፍላጎቶች በዕቅድ በበለጠ ለማሟላት ያስችላል ።

(ብሔራዊ ምርትን ይመለከታል ።)

ብሔር
(Nation)

በታሪክ ሂደት ውስጥ የተከሰተ የሰዎች ማኅበረሰብ ነው ። አንድ ብሔር በመጀመሪያ ደረጃ የሚለየው ባሉት የወል ቁሳዊ የኑሮ ሁኔታዎች ነው ። በአንድ መልክአም ድራዊ ክልል ውስጥ መኖር፣ በኢኮኖሚያዊ ግንኙነቶች መተሳሰር፣ በአንድ ቋንቋ መጠቀም፣ በጋራ ታሪካዊ ሂደት ውስጥ የወል

ሥነ ልቡናዊ ገጽታዎችና ባህላዊ አመለካከቶች መከሰት የብሔር መሠረቶች ናቸው ።

ብሔር ስፋትና ቋሚነት ያለው በካፒታሊዝም ሂደት ውስጥ የተገኘ የሰዎች ክፍተኛ ማኅበረሰብ ነው ። የፊውዳሊዝም ክፍፍል መወገድና ግዛቶች በኢኮኖሚያዊ ስንሰለት ተያይዘው አንድ ብሔራዊ ገበያ መፍጠራቸው ለብሔር ጠንካራ መሠረት ሰጥቶታል ። ብሔር እንዲከሰት ለሂደቱ መሪ የሆነው የቡርጂዊው መደብ ነው ።

ሆኖም ብሔሮች እየተጠናከሩ ሲሄዱ በውስጣቸው የመደቦች ልዩነትና ግጭትም እየጉላ ይመጣል ። የውስጡን ቅሬታ ለማቀዝቀዝ ቡርጂዊው ብሔረተኝነትን በማራመድ በብሔሮች መካከል ጠብና ግጭት እንዲነሣ አድርጓል ። ይህ ሁኔታ ወዝአደሩን በመከፋፈል የእርስ በርስ ግጭት በመፍጠሩና የወዝአደሩን መደብ ታሪካዊ ሚናና የዓለማዊ አንድነት በማፋሰሱ ወዝአደሮችን ሊያዋህድ የሚችል የዓለም አቀፋዊነት መርህ የመደቡ መሪ ሐሳብ ሆኗል ።

የካፒታሊዝም ውድቀት አዲስ የሆነ ሶሻሊስታዊ ሀገር ወዳድነት እንዲከሰት አድርጓል ። ይህ ሀገር ወዳድነት የተመሠረተው የመደብ ልዩነትና ግጭት በሌለበት ኅብረተሰብ ውስጥ በመሆኑ የሚሻው የብሔሮችን አህትማማችነት ነው ። ሶሻሊስታዊ ሀገር ወዳድነት ብሔሮችን በይበልጥ በማቀራረብና በማስማማት ከፍተኛ የሆነና ሰዎችን የአንድ ቤተሰብ አካል የሚያደርግ የኮሚኒስት ማኅበረሰብ እንዲፈጠር የሚገፋፋ አመለካከት ነው ።

(ብሔረተኝነትን፣ ወዝአደራዊ ዓለምአቀፋዊነትን ይመለከታል ።)

ብሔር ትምክህተኝነት (የ—)
(National Chauvinism)

ብሔረተኝነት የከረረ አቋም ይዞ የሚገኝበት ሁኔታ የብሔር ትምክህተኝነት ይባላል ። የብሔር ትምክህተኝነት የአንድን ብሔር ጥቅም ከሁሉ በላይ የሚያደርግ ብቻ ሳይሆን ሌሎችን ብሔሮች በጥላቻና በበታችነት የሚያይና አስከፊ ለሆነ ብዝሰዛና

ጭቆና የሚያዘጋጅ ፣ አንዳንድም ጨርሶ ለመጨፍጨፍ የሚነሳሳ ነው ። የብሔር ትምክህተኝነት አንዱ አዝማሚያ ዘረኝነት ነው ። የብሔር ትምክህተኝነት መደባዊ ምንጭ እንዳለው የሚያጠያይቅ አይደለም ። ብሔሮችን በበላይና በበታች ፣ በገዥና በተገዥ የሚከፋፍል አመለካከት በመሆኑ የከፋ ብዝበዛንና ጭቆናን ለመፈጸም የሚጠቅም ነው ።

(ፀረ አይሁድነትን ፣ ዘረኝነትን ፣ ፋጅዝምን ፣ አፓርታይድን ይመለከታል ።)

ብሔር ጥያቄ (የ—)
(National Question)

የብሔሮችን ነፃ መሆንና ነፃ ዕድገት ግንኙነታቸውን የሚመለከት ጥያቄ ነው ። የብሔር ጥያቄ ይዘትና አስፈላጊነት አንደየሁኔታው የሚለዋወጥ በመሆኑ ታሪካዊ አመለካከት የሚያስፈልገው ነው ። በብሔሮች መካከት ዘመን የብሔር ጥያቄ ያተኮረው ፊውዳሊዝምንና የውጭ ኃይል ጨቋኝ አገዛዝን በመታገሉ ላይ ነበር ። በዘመን ኢምፔሪያሊዝም የብሔር ጥያቄ ወደ መንግሥት ጥያቄ በመቀየር በጨቋኝ አገዛዝ ሥር የሚገኙ ሕዝቦችን ነፃ ከግዛታቸው አጠቃላይ ጥያቄ ጋር በመተሳሰር ወደ አርነት ትግል አድጓል ። በአርነት ትግል ውስጥ በአመዛኙ ተካፋይ የነበረው የገበሬው ክፍል በመሆኑ የብሔር ጥያቄ ከገበሬው ጋር ሲያያዝ ችሏል ። የሶሻሊዝም የብሔራዊ አርነት እንቅስቃሴዎች ዘመን ግለትም የቅኝ አገዛዝ ሥርዓት ውድቀት ዘመን በሩሲያ አብዮት ተጀምሯል ። ባለገበት ዘመን ዓለምን ለመግዛት በመፈለግ አንደኛዜ ጀርመንና በኋላም አንደ አሜሪካ ኢምፔሪያሊስት መንግሥት ያሉት መነሳሳት ግታቸው በዳቦሩ የካፒታሊስት ሀገሮች ውስጥ የብሔር ጥያቄ እንደገና እንዲያንሰራራ አድርጎል ።

የሠራተኛው መደብና የኮሚኒስት ፓርቲዎች የኢምፔሪያሊስቶችን የብዝበዛ ዕቅድ ለማክሸፍ በዛ ባሉ ሀገሮች ውስጥ የብሔራዊ ነፃነት እንቅስቃሴን በመደገፍና ዲሞክራሲያዊና ሀገር ወዳድ ኃይሎችን ከነሱ

ነፃ በማሰለፍ የእንቅስቃሴውን አመራር ይዘው ታሪካዊ ኃላፊነታቸውን የመወጣት ግዴታቸውን አስመስክረዋል ። የኢምፔሪያሊዝም ርዕዮተዓለግውያን የብሔር ጥያቄ ሊፈታ የሚችለው ብሔሮችን በመለያየት ነው የሚል አጭም መያዛቸው የሚገልጸው በብሔሮች መካከል አስመጣጣምን በመፍጠር አንዱን ለሌላው ተገዥ ለማድረግ ያላቸውን ፍላጎት ነው ። ሆኖም የሶሻሊስት አመለካከት ለዚህ ጥያቄ ሌላ አብዮታዊ መልስ ስጥቷል ። ይኸውም ካፒታሊዝምንና ብሔራዊ ጭቆናን ጨርሶ በግጥፋት በሕዝቦች መካከል ወገድግማችነትን መፍጠር ነው ። ይህም ተግባራዊ የሚሆነው ከበሬቱ ሥርዓት የተወረሰውን የኢኮኖሚና የባህላዊ ደረጃ ልዩነት በአጭር ጊዜ ውስጥ በግጥፋት የብሔሮች እኩልነት ሲረጋገጥ ነው ። በብሔሮች መካከል ትብብርና ተራድኦ በመፍጠር በተመጣጠነ ሁኔታ ዘመናዊ አንድነት ሪፖርትን በማቋቋም ፣ የሠለጠኑ ሠራተኞችንና ምሁሮችን በማፍራት በቅርፁ ብሔራዊ በይዘቱ ሶሻሊስታዊ የሆነ ባህላዊ መመሥረት ነው ። የኮሚኒስት ሥርዓት ግንባታ የመደብ ልዩነትን የሚያጠፋና ኮሚኒስታዊና ግንባራዊ ግንኙነቶች በባህላዊ ፣ በሥነ ምግባር ፣ በአኗኗር የጋራ አመለካከቶችን የሚያሳለብቱ በመሆናቸው ሥርዓቱ የብሔሮችን አንድነት በይበልጥ የሚያጠናክር ነው ።

(ብሔርን ፣ ብሔረሰብን ፣ ብሔራዊ የአርነት ንቅናቄን ፣ ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮትን ይመለከታል ።)

ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ
(Classical Political Economy)

ብሉይ ጥንታዊ ፣ ተዳግዊ ግለት ነው ።

የካፒታሊስት ስልተ ምርት ስጋ በነበረበት ፣ የወዝአደሩ መደብ የሚያካሂደው የመደብ ትግል እየተጠናከረ መምጣት ከመጀመሩ በፊት በ18ኛው ምዕት ዓመት የተከሰተ የቡርጂኢኮኖሚ አስተምህሮና አመለካከት ነው ።

በካፒታሊስት ምርት ላይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተቀናጀና ሥርዓት የተከተለ ምርምር ያካ

ሄዱት የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሊቃውንት እንደመሆናቸው ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሳይንሳዊ እዝማሚያ ሊይዝ የቻለው በነሱ ሥራ አማካይነት ነው።

ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ካፒታሊዝምን የሚመለከተው እንደ ዘለዓለማዊ ፈርጅ አድርጎ ነው። ይህ የኢኮኖሚ አመለካከት ካፒታሊዝም “ከሰው ተፈጥሮ” ጋር የተጣጣመ (ከቡርጂው መደብ ጥቅም ጋር ግለት ነው) አመከንዮአዊ በሆነ ራስ ወዳድነት መርህ የሚመራ ሥርዓት እንደሆነ አድርጎ ያቀርባል። ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የፊውዳሉን መደብ ጥገኝነት በጽኑ የተቃወመ ሲሆን የገንድ ካፒታሊስቲ ጥቅም አራማጆችና ርዕዮተዓለማውያን የነበሩት የሚር ካንቲሊሰቶችን አመለካከት ውድቅ አድርጎ ታልፎ ለመጣ።

ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ “የኢኮኖሚ ነፃነት” (ሴሌፊር) በሚለው መፈክሩ አማካይነት የካፒታሊስት መንግሥት በቡርጂው መደብ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ውስጥ ጣልቃ እንዳይገባ አስጠንቅቋል።

ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ከቡርጂው አመለካከት ከልል ውስጥ የተወሰነ የኢኮኖሚ አመለካከት በሆነም በኢኮኖሚው ዘርፍ ያካሄደው ምርምር የቡርጂው ጎብረተሰብ የኢኮኖሚ ሕይወት ተጨባጭ በሆነ “የተፈጥሮ” ሕጎች እንደሚመራና በኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ሂደት እነዚህን ሕጎች አለመከተልም ወደ ከፍተኛ ቀውስ እንደሚያመራ አስረድቷል።

ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በእንግሊዝና በፈረንሳይ ውስጥ ስፍኖ የነበረ የኢኮኖሚ አመለካከት ሲሆን ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ ላይ ለደርሰ የቻለው ግን በእንግሊዝ ነው። ከዋናዎቹ የእንግሊዝ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚስቶች መካከል የእሴት የሥራን ንድፈ ሐሳብ በግመንጨትና በሌሎች ስልጣናት በማጥናት የመጀመሪያ የሆኑት ዊልያም ፒቲ፣ አዳም ስሚዝና የዚህ ምርምር አሳራጊ የሆነው ዴቪድ ሪካርዶ ይገኙበታል። በፈረንሳይ የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አስተምህሮን ያራመዱት በፈረንሳይ የዚህ አስተምህሮ መሥሪቶች የነበረው በዋሊልቤር፣ ፊዮኮሪቶቹ ፍራንሷ ኪኒ፣ ቴርንና በፈረንሳይ ለብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ

ኖሚ አስተምህሮ የመጨረሻ ቅርፁን የሰጠው ሲስጥንዲ ነበሩ።

ብሉይ-ያን የኢኮኖሚ ሊቃውንት ለፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ምርምር የሚጠቅም ሳይንሳዊ ዘዴ በቀይሱም አመለካከታቸው ግን ዲቦ አካልነትና ኢታሪካዊነት ያጠቃው ነበር። የካፒታሊዝምን የኢኮኖሚ ፈርጆች የተመለከቱት የመጠን ለውጥ በማሳየት ብቻ እንደሚቀጥሉ ዘለዓለማዊ ፈርጅ በመቁጠር ነው። ማህበራዊ የምርት ግንኙነትን የሚገልጹ የኢኮኖሚ ፈርጆች ከታሪክ አንፃር ኃላፊ ጠፊ መሆናቸውን አላተገነዘቡም።

በሌላ በኩል ብሉይ-ያን ፖለቲካዊ ኢኮኖሚስቶች የእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብን በመቀመጫውና የተረፈ እሴትን የተለያዩ ቅርጾች ለመጀመሪያ ጊዜ ለማመልከት በመቻላቸው በኢኮኖሚ ሳይንስ ምርምር ውስጥ ተገቢ የሆነ ከፍተኛ ቦታ ይሰጣቸዋል። ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የማናቸውም ሸቀጥ እሴት ሸቀጡን ለመሥራት በሞላው ሥራ መጠን እንደሚወሰን አሳየ። በዚህ ውስጥ የሰሚዝ አስተዋጽኦ በተለያዩ የምርት መለኮች የሥራ ማህበራዊ ከፍፍል የእሴት ምንጭ መሆኑን ማስገንዘብ ነው። ሪካርዶ የካፒታሊስትን ስልተ ምርትና በዚህ ስልተ ምርት ውስጥ ያሉትን ዋና ዋና የኢኮኖሚ ፈርጆች ለመገምገም ከእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብ መነሣት እንደሚያስፈልግ አስገንዝቧል። አዳም ስሚዝና ዴቪድ ሪካርዶ በፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት ውስጥ ከፍተኛ ቦታ የያዘውን የሸቀጥ ባሕርይ በማስመልከት በጠቀሚታ እሴትና በልውውጥ እሴት መካከል ልዩነት እንዳለ አስገንዝበዋል።

ይሁንና ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በግልና በማህበራዊ ሥራ፣ በተጨማሪም በረቂቅ ሥራ መካከል ያለውን ቅሪት፣ የቅሪት-ውንጭ መንግሥት ሊገነዘብ አልቻለም። እሴት በአገዝ መልኩ ሊተመን የሚችልበትን ዘዴ ከመግለጽ ሌላ በእሴት አማካይነት የሚገባውን የምርት ግንኙነት በሚገባ ለመረዳት አልቻለም። ስሚዝና ሪካርዶ እሴት በግል ሥራ አንፃር ሊወሰን እንደማይችል ሊገነዘቡም ማህበራዊ አስፈላጊ የሥራ ጊዜ የእሴት መሠረት የመሆኑን ጽንሰ ሐሳብ ሊጨብጡ አልበቁም። የእሴት የሥራ ንድፈ

ሐሳብን በማብራራቱ ረገድ ሪካርዶ ከሰ ሚዝ ብዙ ገፍቶ ሄዷል ። ማርክስ ይህን በማስመልከት አዳም ሰሚዝ ሳይሆን ደቪድ ሪካርዶ የሸቀጦች እሴት በሥራ ኃይል እንደሚወሰን በግልጽ ያብራራ ከመ ሆኑም በላይ ይህ ሕግ ቀደም ሲል የተገለጸውን ሁኔታ የሚገረር የሚመስለ ውን የቡርጂ የምርት ግንኙነትም ጭምር እንደሚገዛ አብራርቷል በማለት ገልጿል ። “ፍጹማዊ” እሴትን ከ“አንጻራዊ” እሴት በመ ለየት ሪካርዶ እሴት በሸቀጦች ውስጥ የተጠ ራቀመ ሥራ እንደሆነ ፣ ይህም እሴት የተወ ሰኑ ሸቀጦችን እሴት ከሌሎች ጋር ለማነፃ ፀር ከሚያገለግለው የልውውጥ እሴት የተለየ እንደሆነ አሰገንዝቧል ። በዚህ አንፃር የሪካ ርዶ አስተዋጽኦ ከፍተኛ ቢሆንም የልውውጥ እሴት የእሴት መልክ እንደሆነ ሊያሳይ አል ቻለም ። ማርክስ እንዳለው የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ዋናው ድክመት ስለሸቀጦች በተለይም ደግሞ ስለእሴታቸው ባካሄደው ምርምር ውስጥ እሴት የልውውጥ እሴት ሊሆን የሚችልበትን ሁኔታ ከቶውንም ለማ ግኘት አለመቻሉ ነው ። በተጨማሪም ማር ክስ የዚህ አስተምህሮ (ብሉይ ፖለቲካ ኢኮኖሚ) ዋና ተወካይ የሆኑት አዳም ስሚዝና ደቪድ ሪካርዶ እንኳ የእሴት መልክ ምንም ጠቀሜታ (አስፈላጊነት) እን ዲሁም ከሸቀጦች ውስጣዊ ባሕርይ ጋር ምንም ግንኙነት እንደሌለው አድርገው እንደ ሚመለከቱት ጽፏል ። የእሴትን መልክ የተለ ያዩ ገጽታዎች ለመገንዘብ ባለመቻላቸው ብሉይውያኑ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚስቶች (ሪካር ዶም ጭምር) ስለ ገንዘብ ባሕርይና ተግ ባርም ሆነ ስለካፒታል ምንነት ትክክለኛ ግንዛቤ ሊኖራቸው አልቻለም ።

የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጠበብቶች ሥራ የእሴት ብቸኛ ምንጭ ነው ከሚለው መነሻ በመነሣት ትርፍ ፣ ወለድና ኪራይም ከሥራ እንደሚመነጨ አመልክተው ምንዳና ትርፍ የእሴት ሁለት ክፍሎች እንደሆኑ በመቁጠር ተረፈ እሴት በሙሉ በትርፍ እንደሚጠቃ ለል አድርገው ነው የተገነዘቡት ። በኢኮኖሚ ንድፈ ሐሳብ ታሪክ በምንዳና በትርፍ እንዲሁም በትርፍና በኪራይ መካከል ያለውን ግንኙ ነት ተቃራኒ የሆነ ግንኙነት እንደሆነ የተገ ነዘቡት የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጠበብ ቶች ናቸው ። ብሉይውያኑ ፖለቲካዊ ኢኮኖ

ሚስቶች የኢኮኖሚን ጥቅም በሚመለከት በቡርጂዎው ኅብረተሰብ ውስጥ ቅራኔ እንዳለ ቢገነዘቡም ፣ ቅራኔው በሸቀጦች የዘውውር ሂደት ውስጥ ብቻ እንደሚከሰት በመገመት የተሳሳተ አስተያየት አራምደዋል ። በሥራ ኃይልና በሥራ መካከል ያለውን ልዩነት ካለመገንዘባቸው የተነሣ ሥራን እንደሸቀጥ ፣ ምንዳን እንደ ሥራ እሴት በመመልከት ራሳቸው ከቀመናት የእሴት ሥራ ንድፈ ሐሳብ ጋር ቅራኔ ውስጥ ለመግባት ተገድደ ዋል ። በእሴት ሕግ በመጠቀም የካፒታሊ ስቲ መደብ ትርፍ እንዴት እንደሚሰበሰብ ለመግለጽ አልቻሉም ።

የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት የተረፈ እሴት የተለያዩ ገጽታዎች በሆኑት በትርፍ ፣ በወለድና በኪራይ ላይ ያተኮረ በመሆኑ የተረፈ እሴትን ይዘት ሊገነዘብ አልቻለም ። በመሆኑም የካፒታሊስት ብዝ በዛን ይዘትም ሆነ የብዝበዛውን የተለየ ገጽታ አልተገነዘበም ። ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በአርሻው ዘርፍ ከመሬት ምርታማነት እያነሰ መሄድ የተነሣ የልዩነት ኪራይ ይኖራል ቢልም በአርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ የፍጹማዊ ኪራይ መኖርን አይቀበልም ።

የማኅበራዊ ምርት አርባታን በሚመለ ከት ረገድ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በተ ለይም የፈረንሳይ ፊዚዮከራቶች መሠረት ጥለዋል ። በዚህ ረገድ ምርታዊ የሆነው ክፍለ ኢኮኖሚ የአርሻው ዘርፍ ብቻ ነው በማ ለት ጠባብና የተሳሳተ አመለካከት ቢያራም ዱም ማርክስ በወቅቱ ለኪኒ የኢኮኖሚ ሠንጠረዥ ከፍተኛ ግምት ሰጥቶት ነበር ።

ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚስቶች በተለይም ስሚዝና ሪካርዶ ካፒታልን ከቁሳዊ ገጽታው እን ፃር ብቻ (ማለትም እንደ ምርት መገልገያ ፣ ገን ዘብ ፣ ሸቀጥ ወዘተ..) በመመልከት ካፒታል በዘውውር ቁሳዊ ገጽታውን የሚለዋውጥ ማኅበራዊ የምርት ግንኙነት መሆኑን አል ተገነዘቡም ። ካፒታልንም የከፈሉት በነባርና በተዘዋዋሪ ካፒታል ብቻ ነው ። በካፒታሊዝም ስለ ተረፈ እሴት ምርት የተረዱት ነገር ባለመ ኖሩ ካፒታልን በቋሚና በተለዋዋጭ የመክፈ ሉን አስፈላጊነት ሊገነዘቡ አልቻሉም ። ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ማኅበራዊ ምርት በሞላ ወደ ትርፍ ፣ ወደምንዳ ፣ ወደወለድና ወደኪራይ ይከፈላል የሚል የተዛባ አመለካከት ስለነበ

ረውም በካፒታሊዝም ስለማገበራዊ ምርት ጌርባታ ትክክለኛ ግንዛቤ ሊኖረው አልቻለም ።

ሪካርዶ በካፒታሊዝም ውስጥ የመደብ ቅሬታ እንዳለ አመለካከቷ ። ይሁንና ሪካርዶ በካፒታሊስት ሥርዓት የወዝአደሩን መደብና የሌሎች ሠርቶ አደሮችን ድህነት የተመለከተው ከተፈጥሮ ሕግ ጋር የተያያዘ እንደሆነ አድርጎ ነው ። ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የካፒታሊስት ሥርዓት በውስጡ “ ተፈጥሯዊ መመጣጠን ” ያለበት ሥርዓት ነው ብሎ ልላላው ። በካፒታሊስት ኢኮኖሚ የሚገኘው ቀውስ በዚያው በሥርዓቱ ውስጥ ሊፈታ ይችላል የሚል አድም አለው ። በሌላ በኩል ሲባዎንዲ ስለካፒታሊዝም ቅሬታ ቢያትትም በካፒታሊዝም ላይ ያካሄደው ጎስ ከገንዘብ ከበርቱ መደብ አመለካከት አንፃር ነው ። ለዚህም ነው ወደኋላ ተመልሶ የአነስተኛ ሸቀጥ ምርት ደጋፊ የሆነው ።

የቡርጂ መደብ የፖለቲካ ሥልጣንን እያደላደለ ሲሄድና በአንፃሩም ወዝአደሩ የሚያካሄደው የመደብ ትግል እየተፋፋመ ሲመጣ በቡርጂ ኢኮኖሚስቶች አማካይነት እንዳንደቹ የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጸንሰ ሐሳቦች ወደ ግልብነት እንዲሰወጡና በካፒታሊስቱ መደብ ጥቅም እንዲከራከሩ ትደርጎ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚም በታወገ ለግልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ መልቀቅ ጀመረ ። ይሁንና አሁን በያዝነው ዘመንም እንዳንድ የብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ልውልዳኞች የአዲሱ ብሉይ ኢኮኖሚ አስተምህሮ ተከታዮች በሆኑ የቡርጂ ኢኮኖሚ ልቶች ሥራ ውስጥ ሲገፀባረቁ ይታያሉ ።

ከብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በመነጣጠልና በዚህ አስተምህሮ ውስጥ የነበሩትን ድክመቶች በማረም ማርክስ፣ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን ለወዝአደሩ መደብ ጥቅም ሊያገለግል የሚችልበት አኳኋን ሙሉ በሙሉ ሳይንሳዊ ፎር እንዲከተል አድርጎታል ።

(ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን፣ ግልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን ይመለከታል ።)

ብላንኪ፣ ሉዊ አጊዩስት
(Blanqui, Louis Auguste)

ከ1805 - 81 የኖረ፣ ፈረንሳዊ ተምኔታዊ ኮሚኒስት ነው ። ብላንኪ በ1830 እና

በ1848 በተካሄዱት አብዮቶች ተሳታፊ የነበረና ግማሽ ዕድሜውን በእስር ቤት ያሳሰፈ፣ ሁለት ጊዜ የሞት ፍርድ የተፈረደበት ሰው ነበር ።

የብላንኪ አመለካከት በተናክታዊ ቁስ አካልነት፣ በኢሉማኒነትና በተምኔታዊ ሰጥሲዝም ላይ የተመሠረተ ነው ። አጠቃላይ ፍልስፍናዊ አመለካከቱ ቁስአካላዊ ቢሆንም ስለታሪካዊ ዕድገት የሰጠው ትንታኔ ሐሳባዊ ነበር ።

ብላንኪ የነደፋቸው የሴራ ታክቲኮች የተሳሳቱ ከመሆናቸው የተነሣ የሱ ተከታዮች ለወሰደቸው እርምጃዎች መከሸፍ ምክንያት ሆነዋል ።

አንድ አብዮት በተሳካ ሁኔታ ሊከናወን የሚችለው በአብዮታዊ ፓርቲ በሚመራ ሠርቶ አደር ሕዝብ ሲካሄድ መሆኑን ብላንኪ ሊገነዘብ አልቻለም ። ብላንኪ ባበረከታቸው አብዮታዊ ተግባራት በማርክሲዝም ሌኒኒዝም መሥራቾች ዘንድ ተደናቂነትን ቢያተርፍም በነደፋቸው ታክቲኮች ነቀፋ ደርሶበታል ። ዓቢይ ሥራውም “ከሪቲክ ሶሲያል” በሚል ርዕስ በ1885 የወጣው ጽሑፉ ነው ።

(ብላንኪዝምን ይመለከታል ።)

ብላንኪዝም
(Blanquism)

በአብዮታዊ ትግል ወቅት የብላንኪንና የአሱን ተከታዮች የታክቲክ መርሆች የሚከተልና የሴራ ታክቲክ አራማጆችን አመለካከት የሚያገፀባርቅ በፈረንሳይ የተከሰተ ፖለቲካዊ ፈለግ ነው ።

ያሰውን እገዛዝ በድንገተኛ የትጥቅ አመፅ ለመገርስስ ገቡእና ተዋረድ ያለው ድርጅት መመሥረት አስፈላጊ እንደሆነ ብላንኪስቶች ያምናሉ ። ለሰፊው ሕዝብ የሚደረገውም ፕሮፓጋንዳ ገቡኡን ድርጅት የሚያጋልጥ ነው በማለት ያወግዛሉ ። ተጨባጭ ሁኔታዎችን ችላ ከማስታቸውም በላይ የአብዮታዊ ሁኔታዎችን መኖርና አለመኖር ከቁጥር አያሰገቡም ። ለግባቸው መላ

ካት የሚያደርጉት ትኩረት በሥልጣን ላይ ያለው መንግሥት ሳይጠረጠር ድንገት ማጥቃት በሚለው ታክቲክ ላይ የተመረኮዘ ነው ።

የተራመደውን መደብ ሳይዝና ሕዝቡን ለአብዮታዊ እንቅስቃሴ ሳያነሣ በሴራና በፓርቲ ብቻ የትጥቅ አመፅ ማካሄድን ዓላማ አድርጎ የተነሣው ብላንኪዝም በሌሎችም ሀገሮች አብዮታዊ እንቅስቃሴ ላይ ተፅዕኖ የነበረው ሲሆን በተለይ በሩሲያ ለተከለተው ናርዲዝም ግፊት ሰጥቷል ።

በማቆጣቆጥ ላይ የነበረው ወዝአደራዊ እንቅስቃሴ ከቡርጂዎ ዲሞክራሲያዊ እንቅስቃሴ ራሱን ገና ባልለየበት ወቅት ብቅ ያለው የብላንኪስቶች ታክቲክ የሰፊው ወዝአደር እንቅስቃሴ እያደገ ሲመጣና ግርክሳዊ ፓርቲዎች እያበቡ ሲሄዱ ውድቅ እየሆነ መጥቷል ። ይሁንና ወዝአደራዊ ያልሆኑ እንቅስቃሴዎች በእነዚህ ታክቲኮች አልፎ አልፎ ሲጠቀሙ ታይተዋል ።

(ብላንኪን ፣ ሮኮይዝም ፣ ናርዲዝምን ይመልከታል ።)

ብዝበዛ

(Exploitation)

የምርት መገልገያዎች በግል በተያዙበት በመደብ በተከፋፈለ ኅብረተሰብ ውስጥ የምርት መገልገያዎች ባለቤት የሆነው መደብ የሠራተኛውን ሕዝብ የሥራ ውጤት የሚገናኝበት ሂደት ብዝበዛ ይባላል ። በባሪያ አሳዳሪው ሥርዓት የባሪያው አሳዳሪ መደብ የባሪያውን ፣ በፊውዳሉ ሥርዓት ፊውዳሉ የገባሩን ፣ በካፒታሊስት ሥርዓት ካፒታሊስቱ የወዝአደሩን የሥራ ፍሬ ይበዘብዛሉ ።

በባሪያውና በገባሩ ላይ የሚካሄደው ብዝበዛ ገዥ መደቦች በሃይማኖትና በፖለቲካ ሽፋን ለማድበስበስ ቢሞክሩም ብዝበዛው በግልጽ የሚታይ ነው ። በካፒታሊስቱ ሥርዓት ግን ይህ የሃይማኖትና የፖለቲካ ሽፋን ተወግዶ በምትኩ በወዝአደሩ ላይ የሚፈጸመው ብዝበዛ በሥራ ኃይል ሽያጭና ግዥ በነፃ ገበያ ሽፋን በምንዳ ከፍተኛ መልክ የቀረበ ቢሆንም ብዝበዛው የከፋ ነው ።

የመደብ ብዝበዛ ሲጠፋ የሚችለው በኢኮኖሚው መስክ የግል ሀብትን በማጥፋት ፣

የምርት መገልገያዎችን ወደ ወል ይዞታ በመለወጥ ፣ የምርት ኃይሎችን በማዳበር በፖለቲካው መስክ በሠራተኛው መደብ የበላይ ገዥነት አማካይነት የሰባሊስት ብሎም የኮሚኒስት ኅብረተሰብ ለመገንባት ሲቻል ነው ።

(ተረፈ እሴትን ፣ ወዝአደርን ይመልከታል ።)

ብያኔ

(Judgement)

በነባራዊነት ትክክል ወይም ስህተት ሲሆን የሚችል ስለነገሮች የምንሰጠውን ማረጋገጫ የሚገልጽ ሐሳብ ነው ። ለምሳሌ አካላዊ ነገሮች በሙሉ ስፋት አላቸው ፣ ሰው የተፈጥሮ ዕድገት ውጤት ነው ፣ ሐሳብ እራሱን የቻለ ነባሪ ነው ። ከነዚህ ከተለያዩ ብያኔዎች ውስጥ የመጀመሪያውና ሁለተኛው ትክክል ሲሆኑ የመጨረሻው ግን ስህተት ነው ። ትክክል ወይም ስህተት ሲሆኑ ይችላሉ ተብሎ ሊነገርባቸው የማይችሉ ሐሳቦች ለምሳሌ ጥያቄ ፣ ትእዛዝ ፣ ወዘተ.. ብያኔ አይደሉም ። ብያኔዎች ቀላል ወይም ውስብስብ ሲሆኑ ይችላሉ ። ውስብስብ ብያኔዎች ቀላል ብያኔዎችን የሚያቅፉ ናቸው ። ሳይንሳዊ ሕጎች የብያኔ ውጤት ሲሆኑ ሙሉ ማረጋገጫ ያገኙ ናቸው ።

ብያኔ በዕውቀት ሂደት ውስጥ ካለው ከፍተኛ ሚና የተነሣ በፍልስፍና ታሪክ ውስጥ እከራካሪ የሆኑ ፍቾች ተሰጥተው ታል ። በሐሳባውያን አመለካከት የውጭው ዓለም ዕውቀት የሚገኘው በብያኔ መሆኑ የሚያስረዳው ብያኔ ሰጪው ማለትም ሐሳብ የበላይ ገዥ እንደሆነ ነው ። የቁስአካላዊ ሥርዓቶች ትክክለኛ ምንነታቸው የሚገለጸው በሐሳብ ብያኔ በመሆኑ የዕውቀት ምንጭ ሐሳብ ነው ከሚለው ድምጫ ላይም ደርሰዋል ። በዚህ አባባል የተካነጋ ነገር ቢኖር ብያኔ ከመሰጠቱ በፊት መረጃዎችና ልምዶች መኖር እንዳለባቸው ነው ። ከልባዊ በፊት ብያኔ መስጠት አለመቻሉ የሚያስረዳው ሕውስታዊ መረጃዎች የብያኔ መነሻ መሆናቸውንና ብያኔውም የሚያንፀባርቀው ነባራዊ እውነታን መሆኑን ነው ።

(ዕውቀትን ፣ ነፀብራትን ይመልከታል ።)

ብይት-ወርና

(Alienation)

በተወሰነ ታሪካዊ ሁኔታ ውስጥ ሰዎች ጭላቸው እንቅስቃሴና ጥረት ያገኛቸውን ውጤቶችና (የሥራ ውጤቶች፣ ግንባራዊ ግንኙነቶች ወዘተ...) ያዳበሯቸውን ጠባዮችና ቅጥታዎች ከነሱ በላይና ውጭ ከሆነ ኃይል የሚመነጨና የተሰጡ አድርገው መተርጉማቸውን የሚገልጽ ጽንሰ ሐሳብ ነው። በተጨማሪም ጽንሰ ሐሳቡ የአንዳንድ ክስተቶች ገና ግንኙነቶችን ከደንብ ውጭ መሆንና እንዲሁም ሰዎች በሐሳባቸው ውስጥ የእርስ በእርስ ግንኙነታቸውን በተዛባ ሁኔታ ማን ጫረቃቸውን ይገልጻል።

ጽንሰ ሐሳቡ የግል ንብረትና ጥቅም የበላይ በሆነበት ሥርዓት ውስጥ ሰዎች ጭላቸው እንቅስቃሴ ላረጉቸው ነገሮች እንግዳ መሆንን፣ በነሱም መገዛትንና የውጤቱ ተካፋይ አስመሆንን ለመግለጽ የተነደፈ ሲሆን ሐሳባውም ለጽንሰ ሐሳቡ ትክክለኛውን ፍቅር አልሰጡትም ነበር። በተለይም ሃገሉ ለፍጹማዊ ሐሳብ ፍቅር በመስጠት ነባራዊውን ግለሰብ ላይ ተዋግቶ የሆነ መንፈስ እድርጉ በመውሰድ የዕድገት ግልጽ ይሆን ሁኔታ በዕውቀት አማካይነት ማረም መሆኑን ተናግሯል። ማለትም ሐሳብ ወደ ተፈጥሮ ሲቀየር ለራሱ ባይተዋር ስለሚሆን ምንነቱን መልሶ የሚገናኝበት ስለ ራሱ በሚያገኘው ዕውቀት ነው። ይህን ዕውቀት የሚቀርፁት ሰዎች ግን በተግባር ወይም በቁሳዊ ነታቸው ከብይት-ወርና አይላቀቁም። ፎርሮ ባሽ በበኩሉ ሃይማኖት የሰው ምንነት፣ ሐሳባዊነትም የአመክንዮ ብይት-ወርናዎች ናቸው ሲል ተናግሯል። እሱም ቢሆን ብይት-ወርናን ገሊናዊ ሁኔታ ብቻ አድርጎ በመተርጉም የሚወገድበትን ተግባራዊ መንገድ ሊቀይስ አልቻለም።

ማርክስ ስለብይት-ወርና ባደረገው ትንተና የኅብረተሰብ የዕድገት ሂደት የሚያስከትለው ቅሬታ ውጤት መሆኑን አስረድቷል። ብይት-ወርና የሚመጣው ከግል ንብረትና ከተቃራኒ የሥራ ክፍፍል መሆኑንም በግልጽ አሳይቷል። የሥራ ክፍፍል ሰዎችን በቡድንና በመደብ የሚከፋፍል፣ በጥቅምም አኳያ የሚያጣላና አንዱን ሰው የሌላው ጠላት የሚያደርግ

ርግ በመሆኑ ይህ ሰው ከሰው የመጋጨቱ ሁኔታ ሰው ለራሱ እንግዳ እንዲሆን ያደርገዋል። በዚህም የተነሳ የሚሠራው ነገርም ሆነ የሚያገኘው ውጤት ከሰው ጋር ያለው ማኅበራዊ ግንኙነት ጭምር ከሱ ውጭ በሆነ ኃይል የሚደነገግ ይመስለዋል። የወዝ አደሩ መደብ አምራች ካልሆነው ነገር ግን የምርት መሣሪያ ባለቤት ከሆነው ከቡርጂዚው ጋር ያለው መተሳሰር፣ ወዘአደሩ ከሥራው ጋርና ከሥራው ውጤት ጋር ያለው ግንኙነት፣ የማኅበራዊ ግንኙነት ቁሳዊ ጠባይ መያዝ፣ በኅብረተሰብ ውስጥ አስብአዊ ኃይሎች የበላይ መሆን፣ በአምራቹ ላይ የሚደርሰው አካላዊና ግብረገባዊ ውድቀት ወዘተ... በሥራ ላይ የሚደርሱ የተለያዩ የብይት-ወርና መልኮች መሆናቸውን ማርክስ አስረድቷል። በተጨማሪም የመንግሥት የብይት-ወርና የሰዎች በሃይማኖታዊና በሐሳባዊ አስተሳሰቦች መገዛት የሥራ ብይት-ወርና ውጤት መሆናቸውን አሳይቷል። ሰዎችን የሚገዙ ሕጎች፣ አስተሳሰቦችና ፖለቲካዊ ሥርዓቶች ከሰው የመነጨ ቢሆኑም በሰዎች የእርስ በእርስ ቅሬታ የተነሳ እነዚህ ነገሮች ከነሱ ቁጥጥር ውጭ እንዴት እንደሚሆኑ አብራርቷል።

ማርክስ የሥራ ብይት-ወርና ለሁሉ ግደነት ብይት-ወርና (ርዕዮተዓለማዊ፣ ማኅበራዊና ፖለቲካዊ) መሠረት መሆኑን በመገንዘብ ነው በተግባር የሚወገድበትን መንገድ ለመቀየስ የቻለው። የግል ንብረት ተወግዶ በሶሻሊስት ሥርዓት መተካት ሰውን ከሰው ጋር የሚያስታርቅ በመሆኑ ሰው የራሱ ሥራ ፍሬ ባለቤት እየሆነ ሲመጣ ከብይት-ወርናም ነፃ ይሆናል።

ብድር ካፒታል (የ—)

(Loan Capital)

ወለድ የሚያስገኝ የገንዘብ ካፒታል የብድር ካፒታል ይባላል። በካፒታሊስት አካላት የሚውሰጥ የብድር ካፒታል አቅራቢዎች የገንዘብ ካፒታሊስቶች ሲሆኑ፣ የብድር ካፒታል ተቀባዮች ደግሞ የኢንዱስትሪ ካፒታሊስቶችና የንግድ ካፒታሊስቶች ናቸው። ብድሩም የአጭርና የረጅም ጊዜ ሊሆን ይችላል።

የካፒታሊስት ኢኮኖሚ ዕድገት የሚያሳይበትና የተስፋፋ እርባታ የሚከናወንበት ሁኔታ ሲፈጠር ሰብድር ካፒታል ተፈላጊነት አመች ሁኔታ ይፈጠራል ። በዚህን ጊዜ ስጊዜው በሥራ ላይ ያልዋለ የገንዘብ ካፒታል ብድር ለሚፈልጉ ካፒታሊስቶች ይተላለፋል ። ይህ የሚሆነውም በጊዜው ካላቸው የፋይናንስ ዓቅም በላይ የምርትና የንግድ እንቅስቃሴዎቻቸውን ለመጀመርም ሆነ ለማስፋፋት ፍላጎት ያላቸው የኢንዱስትሪና የንግድ ካፒታሊስቶች ስለሚኖሩ ነው ።

ስጊዜው ሥራ ላይ ያልዋለ የገንዘብ ካፒታል የሚገኘውም በካፒታሊስት እርባታ ሂደት ውስጥ ለነባር ካፒታል ታስቦ በየጊዜው ከሚቀመጠው ገንዘብ ፣ አስፈላጊ ለሆኑት ስተዘዋዋሪ ካፒታል አካሎች (ለምሳሌ አላቂ ዕቃዎች ፣ ነጻጅ ወዘተ...) መግዣ እንዲሆን ከሚመደበው ተቀማጭ ገንዘብ ፣ ለምንጻ ወጪ ሆኖ ምንጻው እስከሚከፈልበት ጊዜ ተቀማጭ ከሆነው ገንዘብ ፣ ለካፒታል ክምችት ተብሎ ከተያዘውና የተስፋፋ የካፒታል እርባታ እስከሚጀመርበት ጊዜ ድረስ ተቀማጭ ከሚሆነው ገንዘብ ላይ ነው ። በተጨማሪም በባንክ ውስጥ የሚገኝ የገለበጠኛና የሌሎች ድርጅቶች ተቀማጭ ገንዘብ በካፒታሊስቱ ሥርዓት እንደብድር ካፒታል ያገለግላል ። ይህንን ስጊዜው ሥራ ላይ ያልዋለ ገንዘብ በብድር ካፒታል መልክ ለካፒታሊስቶች ግብደር ወለድ ያስገኛል ። ገንዘቡን የተበደሩት ካፒታሊስቶች ሠራተኛውን በመበዝበዝ ተረፈ እሴት ያገኙበታል ፣ ካገኙት ተረፈ እሴት ውስጥም የተወሰነውን መጠን በወለድ መልክ ለብድር ካፒታሊስቱ ከዋናው ጋር ይመልሱ ስታል ።

በሞኖፖል ካፒታሊዝም የብድር ካፒታል በጥቂት ትላልቅ የሞኖፖል ባንኮችና በሌሎች ዓለም አቀፍ የብድርና የፋይናንስ ድርጅቶች ቁጥጥር ሥር ይሆናል ። ኢብዛኛው የብድር ካፒታል በጥቅም ላይ የሚውለው በሞኖፖሊስቶች ነው ።

(ባንክን ፣ የወለድ መጣኔን ፣ የንግድ ካፒታልን ይመለከቷል ።)

ቦልሼቪክ
(Bolshevik)

በሁለተኛው የሩሲያ ሶሻል ዲሞክራቲክ ሌቦር ፓርቲ ጉባኤ 1903 በማዕከላዊ አካሎች ምርጫ ላይ የአብዛኛውን የድጋፍ ድምፅ በማግኘት የፖለቲካ መሥመሩ በአሸናፊነት የወጣውና በሌኒን የተመራው አብዮታዊ ኮንፍሮል ቦልሼቪክ ይባላል ።

በቀድሞዋ ሩሲያ አንድ ጠንካራ ብሔራዊ ግርክሳዊ ፓርቲ ለመመሥረት የመጀመሪያው ሙከራ የተደረገው በ1898 ሌኒን ሳይቤሪያ ውስጥ በአሥር ላይ በነበረበት ወቅት በሚንስክ ከተማ ዘጠኝ የፖለቲካ ግንብራት ተወካዮች በተገኙበት አነስተኛ ጉባኤ ነበር ። ይህ ሦስት ቀናት የፈጀ ጉባኤ ግዕዝላዊ ኮሚቴ ከመምረጡም በላይ አንድ የፓርቲ ጋዜጣ ለግውጣትም ወስኖ ነበር ። ሆኖም በወቅቱ ጉባኤው የሩሲያ ሶሻል ዲሞክራቲክ ሌቦር ፓርቲን መመሥረት ቢያሳውቅም በጊዜው የነበረው የፈላጭ ቆራጭ የቂሳር ጭቆናና አፈና እጅግ የከፋ ስለነበር የማዕከላዊ ኮሚቴው አባላት ሁሉ ተይዘው ታስረዋል ። ከዚህም በላይ በወቅቱ በፓርቲው የተቀነባበረ ፕሮግራምና ደንብ እንዲሁም ትክክለኛ የትግል ስትራቴጂና ታክቲክ አልነበረውም ። ርዕዮተዓለማዊም ሆነ ድርጅታዊ እንደነቱ የላሳና ጠንካራ አመራርም የጎደለው ነበር ።

የቦልሼቪክ ፓርቲን የመሠረተው ጉባኤ ለንደን ላይ ሲካሄድ ከ1901—03ቱ የኢንዱስትሪ ቀውስ የተነሣ በከተሞች ሠራተኛውና ተግራው ፣ በገጠሩም ገበሬው በከፍተኛ እንቅስቃሴ ላይ ነበር ። ሌኒንም ለዚህ ፓርቲ መመሥረት ፕሮግራም ጉዳዩን ሲያመቻች ቆይቷል ። በተለይም የ“ኢስክራ” ጋዜጣና (1900—03) “ምን መደረግ አለበት” የሚሰው ታዋቂ ጽሑፍ በተለያዩ ቡድኖች ውስጥ ይላተፉ የነበሩትን ግርክሳውያን በማሰባሰብ ሰብረ ረገድ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርገዋል ።

በሰንደን ጉባኤ ላይ ሃያ ስድስት የተለያዩ ቡድኖችን የሚወክሉ አርባ ሦስት መልእክተኞች የተገኙ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ የኢስክራ ፕሮግራም ደጋፊዎች ሃያ አራት ብቻ ነበሩ ። የነሌኒን ተቃዋሚዎች በፕሮግራሙ

ውስጥ የተነሡትን የወዝአደሩን የበላይ ገዥ ነት፣ የራሱን ዕድል በራሱ የመወሰን መብት፣ የገበሬውን ጥያቄና የመሳሰሉትን ግብይት ጉዳዮች በተመለከተ የቀረቡትን መሠረታዊ ሐሳቦች አልተቀበሉም። በሌሊን የቀረበውን የፓርቲውን ደንብም በሚመለከት በነግርቶቭ የሚመራው የሜንሼቪክ ቡድን የፓርቲ አባላትን ተገባራዊ ተሳትፎ ወደጉን በመተውጥር ግራሙን የተቀበለና በገንዘብ የሚረዳ ሁሉ አባል መሆን አለበት በማለት ደካማና ዲሲፕሊን ለሌሎች አድርገዎ ሶሻል ዲሞክራቲክ ፓርቲ ቆጧል። በመጨረሻ ግን ግዕዝላዊ ኮሚቴው ሲመሠረትና የኢስክራ አዘጋጆች ሲመረጡ የነሌሊን መሥመር ደጋፊዎች አብዛኛዎቹ በመሆናቸው ቦልሼቪክ (ብዙሃን) ሲባሉ የነርሱን አቋም የተቃወሙት ደግሞ ሜንሼቪክ (ጎሳን) ተብለዋል።

የቦልሼቪክ ቡድን መጀመሪያ የሩሲያ ሶሻል ዲሞክራቲክ ሌቦር ፓርቲ (ቦልሼቪክ)፣ ከዚያም የሩሲያ ኮሚኒስቶች ፓርቲ (ቦልሼቪክ)፣ ቀጥሎም የመላ ጎብረት የቦልሼቪኮች ኮሚኒስት ፓርቲ በመባል ሲጠራ ቆይቶ በ1952 ዛሬ የሚጠራበትን የሶቭየት ጎብረት ኮሚኒስት ፓርቲ የሚለውን ስያሜ አግኝቷል። በአሁኑ ጊዜ በየትም ቦታ ቦልሼቪክ የሚለው ስም የቦልሼቪኮችን ጠንካራ አብዮታዊ አቋም፣ የትግል ወኔና ስራ ልምድ የሚያመለክት ነው።

(ሜንሼቪክን፣ ለኒኒዎን ይመለከቷል)

በም - ባዌርክ፣ አይገን
(Bohm-Bawerk, Eugen)

ከ1851—1914 የኖረ በሺየና፣ በሃይድልበርግ፣ በላይፕሲግና በዩና ዩኒቨርሲቲዎች እየተዘዋወረ ከተግረ በኋላ ፕሮፌሰርና የመንግሥት ባለሥልጣን በመሆን የሠራ አስትሪያዊ ኢኮኖሚስት ነው። በሺየናና በኢንዱስትሪ ዩኒቨርሲቲዎች ውስጥ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ፕሮፌሰር በመሆን ከመሥራቱም በላይ የአስ

ትሪያ የገንዘብ ሚኒስትር በመሆን በተለያዩ ጊዜያት ሠርቷል። ሲላም የአስትሪያ የሳይንስ አካላዊ ፕራዝዳንት ሆኖ አገልግሏል።

በም-ባዌርክ በቡርጂ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አስተሳሰብ ውስጥ “የአስትሪያ አስተምህሮ” የተባለውን ከመሠረቱት አስትሪያዊ ኢኮኖሚስቶች መካከል አንዱ ነው። ሁለት ሌሎች የዚህ አስተምህሮ መሥራቾች ካርል ሜንገር (1840—1921) እና ፍሬደሪክ ፎን ሼዘር (1851—1926) ናቸው። እነዚህ ቡርጂ ኢኮኖሚስቶች የአሴት መሠረት ሥራ ሳይሆን እርካታ ነው በተሰኘ አስተሳሰብ ላይ የተሠረተውን ገሊናዊ የአሴት ንድፈ ሐሳብ በመቀመር ግርክሳዊውን የተረፈ አሴት ንድፈ ሐሳብ ለመፈታተን ሙከራ ካደረጉት መካከል ዋናዎቹ ናቸው።

በም-ባዌርክ በተለይ ስለ ካፒታልና ስለወሰድ በርካታ መጽሐፎችን የደረሰ ሲሆን ዋና ዓላማውም ከፍተኛ ተቀባይነት በግንኙነት ላይ የነበረውን ግርክሲዝምን ለመገታት እንደነበር ይነገራል። እንደ በምባዌርክ አስተሳሰብ ወደፊት ይገኛል ተብሎ ከሚታመን ሸቀጥ ወይንም ነገር ይልቅ አሁን በአጅላይ ላይ ላለ ሸቀጥ ወይንም ነገር የበለጠ ገምት እንዲሰጡ ሰዎች ልቡናቸው ይመራቸዋል። ስለሆነም የአንድ ሸቀጥ ወይንም ነገር ባለቤት የሆነ ሰው ይህ ሸቀጥ ወይንም ነገር አሁን ሲሰጠው የሚችለውን እርካታ ለወደፊት ሲል መሥዋዕት ካደረገ ጊዜው ሲደርስ ተጨማሪ ነገር ወይንም ካግግገኘት ይኖርበታል። በዚህ መሠረት ገንዘቡ ለምርትም ሆነ ለሌላ ተገባር እንዲውል የፈቀደ መሥዋዕትነት ከፍሏልና ወለድ ይገባዋል በማለት ወለድ ሠራተኛውን ከመበዝበዝ የሚገኝ ገቢ አለመሆኑን ለማሳመን ሙከራ አድርጓል።

በም-ባዌርክ ፅረግርክሳዊ አቋሙን በግልጽና በቀጥታ የገለጸበት ጽሑ፣ “ካርል ግርክስ ኤንድ ዘ ከሎዝ ኦቭ ሂዝ ሲስተም” የተሰኘው በ1898 የታተመ ነው። በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ግርክሲዝም በቅርቡ ያበቃለታል። ለወደፊትም ዕድል የለውም በማለት የተናገረውን ታሪክ ውድቅ አድርጎታል።